

MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání

**Prevence v systému dopravní výchovy
na základních školách**

Diplomová práce

Brno 2016

Vedoucí práce:

JUDr. Mgr. Ing. Kateřina Šmejkalová

Autor práce:

Bc. Vladimír Dočekal

Bibliografický záznam

DOČEKAL, Vladimír. *Prevence v systému dopravní výchovy na základních školách: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání, 2016. 133 listů, 13 příloh. Vedoucí diplomové práce JUDr. Mgr. Ing. Kateřina Šmejkalová.

Anotace

Diplomová práce „Prevence v systému dopravní výchovy na základních školách“ je zaměřena na problematiku výuky dopravní výchovy na vybrané základní škole v konkrétním regionu. Hlavním cílem diplomové práce je analýza systému dopravní výchovy jako prevence v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích na vybrané základní škole v konkrétním regionu. Dílčí cíl diplomové práce je zaměřen na zjištění, zda vědomosti z problematiky dopravní výchovy získané na prvním stupni se významným a kladným způsobem projevují u žáků šestých tříd na vybrané základní škole v konkrétním regionu.

Annotation

The thesis „Prevention of traffic education at primary schools” is focused on traffic education teaching at an elementary school in a particular region. The main aim of the thesis is an analysis of traffic education for prevention in the field of safety on the roads at an elementary school in a particular region. Partial aim of the thesis is focused on determining whether knowledge of the problems of traffic education gained at the first stage is a significant and positive manner exhibited by students sixth grade at an elementary school in a particular region.

Klíčová slova

Dopravní výchova, doprava, pravidla silničního provozu, rámcový vzdělávací program, BESIP, chodec, cyklista, dopravní značky.

Keywords

Traffic education, transport, road traffic, framework educational program, BESIP, walker, cyclist, traffics signs.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Prevence v systému dopravní výchovy na základních školách“ vypracoval samostatně, s využitím pouze citovaných literárních pramenů, dalších informací a zdrojů v souladu s Disciplinárním řádem pro studenty Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Znojmo, dne 30. 3. 2016

.....
Bc. Vladimír Dočekal

Poděkování

Touto cestou bych moc rád poděkoval paní JUDr. Mgr. Ing. Kateřině Šmejkalové, která byla mou oporou při vedení této diplomové práce. Jako vedoucí diplomové práce mi pomáhala cennými radami, věnovala svůj čas a byla vždy ochotná se mnou řešit jakýkoliv problém, který v průběhu tvorby této diplomové práce nastal. Také děkuji své rodině za podporu během studia.

ÚVOD	8
1 DOPRAVNÍ VÝCHOVA	9
1.1 Historie a význam dopravy	9
1.2 Historie, význam a cíl dopravní výchovy	10
1.3 Charakteristika žáka mladšího školního věku v souvislosti s chováním v provozu na pozemních komunikacích.....	12
1.4 Dopravní výchova v rodině a v mateřských školách	12
1.5 Dopravní výchova na 1. a 2. stupni základních škol.....	14
1.6 Dopravní výchova na dětských dopravních hřištích	14
1.7 Dílčí shrnutí.....	15
2 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ ..	16
2.1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů	16
2.2 Pojetí a cíle základního vzdělávání	16
2.3 Klíčové kompetence.....	17
2.4 Začlenění dopravní výchovy do vzdělávacích oblastí RVP.....	17
2.5 Dílčí shrnutí.....	21
3 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM, MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM, KOMPLEXNÍ PROGRAM PRIMÁRNÍ PREVENCE	22
3.1 Školní vzdělávací program.....	22
3.2 Minimální preventivní program	26
3.3 Komplexní program primární prevence města Znojma	27
3.4 Dílčí shrnutí.....	31
4 BESIP, ORGÁN ZABÝVAJÍCÍ SE BEZPEČNOSTÍ PROVOZU NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH.....	32
4.1 BESIP a jeho funkce	32
4.2 Historie BESIP	32
4.3 Krajsští koordinátoři BESIP	33
4.4 Národní strategie a prioritní oblasti BESIP na rok 2011 – 2020.....	34
4.5 Informační nástroje BESIP	37
4.6 Dílčí shrnutí.....	38
5 CHARAKTERISTIKA ZNOJEMSKÉHO REGIONU	39
5.1 Dílčí shrnutí.....	39

6 SUBJEKTY PŮSOBÍCÍ V PREVENCI DOPRAVNÍ VÝCHOVY	40
6.1 Policie České republiky.....	40
6.2 Městská policie ve Znojmě	42
6.3 Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, Požární stanice Znojmo.....	45
6.4 Město Znojmo	46
6.5 Středisko volného času Znojmo, příspěvková organizace	46
6.6 Dílčí shrnutí.....	46
7 DĚTSKÉ DOPRAVNÍ HŘIŠTĚ NA ULICI JINDŘICHA HOŘEJŠÍHO VE ZNOJMĚ.....	48
7.1 Význam a role	48
7.2 Charakteristika, popis a jeho vybavení	48
7.3 Dílčí shrnutí.....	48
8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	49
8.1 Metodologie dotazníkového šetření	49
8.2 Představení a charakteristika školy	50
8.3 Školní metodik prevence.....	52
8.4 Spolupráce školy se subjekty působícími v prevenci dopravní výchovy ve městě Znojmě	53
8.5 Dotazníkové šetření.....	59
8.6 Shrnutí výsledků průzkumného šetření	85
8.7 Návrh projektu „Kolo je náš kamarád“	86
8.8 Dílčí shrnutí.....	98
ZÁVĚR.....	99
LITERATURA.....	101
INTERNETOVÉ ZDROJE	104
SEZNAM TABULEK.....	113
SEZNAM GRAFŮ.....	116
SEZNAM ZKRATEK.....	118
PŘÍLOHY	119

ÚVOD

Od roku 2013 se dopravní výchova prostřednictvím školních vzdělávacích programů stává součástí výuky na základních školách. Hlavním cílem dopravní výchovy je naučit děti bezpečnému chování v silničním provozu a na pozemních komunikacích. Tyto základy bezpečného chování získávají děti již od svých rodičů a dále pak v mateřských a základních školách. Cílem této výuky dopravní výchovy je, aby děti získali vědomosti a zkušenosti v této problematice. Vytvořili si správné návyky, rozvíjeli svou pozornost, soustředěnost, ohleduplnost, ale také opatrnost, pozitivní vztah k okolí, orientaci v čase a prostoru, to vše při dennodenním pobytu dítěte jako účastníka silničního provozu.

Cílem diplomové práce je analýza systému dopravní výchovy na vybrané základní škole ve městě Znojme jako prevence v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích znojmského regionu. Dílčím cílem diplomové práce je zjištění, zda vědomosti z problematiky dopravní výchovy získané na prvním stupni se významným a kladným způsobem projevují u žáků šestých tříd na vybrané základní škole konkrétního regionu. Osobně si myslím, že vědomosti získané na prvním stupni jsou pro žáky 6. tříd dostačující. V případě, že by se dopravní výchova stala samotně vyučujícím předmětem, byly by tyto vědomosti ještě mnohem vyšší.

Diplomová práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části bude popsána historie a význam dopravy, význam dopravní výchovy v rodině, v mateřských a základních školách. Dále bude prostudován Rámcový vzdělávací program pro základní školy, Školní vzdělávací program a Minimální vzdělávací program dané školy. Zmíněn bude význam BESIPu, jako orgánu zabývajícího se bezpečností provozu na pozemních komunikacích. V praktické části budou zmíněny subjekty působící v konkrétním regionu, které se zabývají prevencí dopravní výchovy. Bude vyzdvižen význam a úloha dopravního hřiště, které se v daném regionu nachází. Na základě prostudování problematiky dopravní výchovy a odborné literatury bude vytvořen dotazník, který bude obsahovat otázky z problematiky dopravní výchovy. Otázky budou respondentům předloženy formou dotazníkového šetření, neboť tato forma zajišťuje získání většího množství informací v poměrně krátkém časovém úseku. Respondenty dotazníkového šetření budou žáci šestých tříd na vybrané škole v konkrétním regionu. Na základě zjištěných informací z odpovědí respondentů bude vypracován projekt, který může posloužit dané škole jako podpůrný materiál pro výuku dopravní výchovy na jmenované základní škole.

1 DOPRAVNÍ VÝCHOVA

Život bez dopravy si dnes asi nikdo z nás neumí představit. Doprava nám umožňuje přesunout se do místa, kam jsme si přáli. Výhodou je, že mnohdy jde o způsob provedený rychle a v určitý čas. Ve velké míře jde však nejen o přepravu osob, ale také zvířat, zboží a dalších výrobků a produktů. K této přepravě slouží především dopravní prostředky, jako jsou např. letadla, lodě, vlaky, podzemní a nadzemní dráhy, autobusy, trolejbusy, motocykly, jízdní kola, osobní a nákladní automobily a další¹.

*„Doprava je důležitým faktorem existence, prosperity a komfortu jednotlivce i společnosti jako celku. Současně však působí negativně na řadu životních podmínek a ohrožuje fyzické a psychické zdraví člověka“.*²

1.1 Historie a význam dopravy

Podíváme-li se do historie, zjistíme, že už prvotní lovci chodili za potravou do bohatších lovišť, vojáci podnikali válečné výpravy a poutníci putovali do svatých míst. S tím souviselo zbudování obchodních cest, na kterých se zboží dopravovalo za účelem směny či prodeje z jednoho místa na druhé. Podnikaly se objevitelské výpravy za účelem nalezení nových území, zisku bohatství a nového zboží. Pro dopravu po moři se používaly lodě, pro dopravu po zemi se zboží převážel na hřbetech zvířat. S rozvojem motorismu se mění i smysl cestování. V 60. letech se v USA rozšiřuje tzv. bezstarostná jízda, kde se cestuje jen pro radost či potěšení z jízdy. Příkladem mohou být motorkářské jízdy křížem krážem krajinou. Jednou ze základních potřeb lidí a celé společnosti na světě je individuální mobilita. Co se týče dopravy jako takové, ta se neustále vyvíjí a poznamenává společenský vývoj. Mezi záporné stránky dopravy patří neustálá nehodovost způsobující velké ztráty na životech a zdraví lidí.³

V sedmdesátých letech 20. století dochází v Evropě k velkému rozvoji motorismu, hlavně automobilismu. Rozvoj motorizace se v České republice objevuje v 80. letech 20. století. Dochází ke zvýšení velkého množství nákladních a osobních automobilů. Rozvoj motorismu začíná zatěžovat životní prostředí. Dochází také k nárůstu nehodovosti. Česká republika se stává tranzitní zemí, která je stále více křížována tisíci kamionů, nákladních a osobních vozidel. Důvodem je levný průjezd vozidel přes naše

¹ VOTRUBA, J., *Dopravní výchova pro 2. a 3. ročník základní školy*. Praha: Fortuna, 2005. s. 5.

² ŘEHULKA, E., (ed.). *School and Health 21 (1) – Volume 2 = Škola a zdraví 21 (1) – 2. díl*. In: Dopravní výchova ve škole 21. století jako součást péče o zdraví a prevence úrazů. Brno: Paido; Masarykova univerzita, 2006. s. 1005.

³ ŠUCHA, M., *Dopravní psychologie pro praxi*. Praha: Grada, 2013. s. 12.

území, kde vedou dálniční tahy ze severu na jih a ze západu na východ. A protože jsme členy Evropské unie, musíme brát v potaz určité mezinárodní souvislosti.⁴

1.2 Historie, význam a cíl dopravní výchovy

Ve 30. letech 20. století se pomalu, ale jistě začal ve společnosti rozmáhat motorismus. Kromě jeho kladu se však prohlubuje i problém dopravních nehod. Policie již vlastní velmi podrobné statistiky. Při těchto dopravních nehodách policie evidovala druhy vozidel, zranění a způsoby jejich zavinění. Touto situací se začali podrobně zabývat instituce, které se v té době profesionálně zabývaly bezpečností silničního provozu a tím i výchovou k dopravní bezpečnosti. Šlo o Autoklub republiky Československé, Dopravní úřad policejního ředitelství v Praze a Elektrické dráhy a autobusy hlavního města Prahy. Tyto instituce se začaly zabývat a řešit otázkami bezpečnosti silničního provozu. Byly publikovány v té době moderním motoristickém časopise Autosport. S pomocí Elektrických drah byla zřízena psychotechnická laboratoř, ve které působil Josef Váňa coby významný psycholog a pedagog. Za pomoci psychotechnického výběru vybíral adepty pro řízení vozidel veřejné dopravy.⁵

Činily se i zemské úřady, které prověřovaly pokoutní vyučování automobilových jízd. Již v roce 1932 docházelo k udělování pokut, které se šplhaly až ke statisícům. Docházelo k odebrání koncesí některým nekvalitním koncesovaným autoškolám a také se dbalo na provedenou kontrolu náročnosti řidičských zkoušek. Největší zásluhu na těchto činnostech měl v té době Autoklub republiky Československé, který se podílel na pořádání výstav s problematikou dopravní bezpečnosti. Byl podporován všemi ministerstvy, která se na silniční dopravě alespoň malým způsobem podílela. Dále to byly zástupci parlamentních dopravních výborů, pojišťovny, výrobci motorových vozidel a rozhlas.⁶

Pod názvem „Hodinky bezpečnosti“ v období od 19. 3. do 19. 12. 1935 proběhlo cca padesát školení v Praze u 15. tisíc dětí z obecných škol. V ostatních městech šlo o 20. tisíc dětí. Na venkově byly vyučovány přímé kurzy a dále pak byly tyto „Hodinky bezpečnosti“ vysílány rozhlasem pro školy. Ve výuce bylo dbáno na maximální názornost a pečlivý obsah vyučovací látky. Snahy školství pak gradovaly „Podrobnými

⁴ ŠUCHA, M. *Dopravní psychologie pro praxi*. Praha: Grada, 2013. s. 12.

⁵ LÍMOVÁ, L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. s. 10.

⁶ Tamtéž, s. 10.

učebními osnovami“ v roce 1934, a to pro 1. – 5. ročník. Tyto osnovy vypracovala komise reformního sboru pražských učitelů. Pro obecnou školu se prvky dopravní výchovy soustředily do obsahu vyučovacích předmětů a zde byl dbán důraz na jejich systematickosti. To se projevoválo v opakování základních a nejdůležitějších témat v dalších ročnících. Byl kladen důraz na postupné prohlubování a rozšiřování dopravně výchovných poznatků. Termínu „dopravní výchova“ poprvé užil český motoristický cestovatel František Alexander Elstner ve svých hodinkách bezpečnosti v roce 1935.⁷

Psychologické aspekty dopravní výchovy

Dopravní výchova obsahuje některé z psychologických aspektů. Není možné opomíjet zákonitosti psychiky těch, kterým je dopravní výchova určena. Je potřeba znát žáka, pochopit a rozumět jeho individualitě a vývojovým zvláštnostem, dále pak jeho prožívání, chování a duševní činnosti. Duševní stav dítěte, jako uživatele silničního provozu, se velmi vážně odráží od toho, zda dopravní situace, ve které se právě nachází, může ohrozit jeho bezpečnost. Ve všeobecné charakteristice dopravních nehod se říká, že z 90 % za dopravní nehody může selhání lidského činitele. Jde převážně o nesprávné chování dětí, jako uživatelů silničního provozu.⁸ „V dopravním prostředí se vyskytují každý den rizikové situace, ve kterých někteří žáci jednají neuváženě, zkratkově, zbrkle, rizikově, ale i nejistě a pro sebe i ostatní účastníky nečitelně a nebezpečně. Každý den je život při pohybu v dopravním prostředí ohrožen a situacím, které vyžadují uvážlivé rozhodnutí, se nelze zcela vyhnout.“⁹

Nejčastější chyby dětí v dopravním prostředí

Při pohybu v dopravním prostředí se děti dopouštějí mnoha chyb. Mezi ty nejčastější patří např. náhlé vběhnutí do vozovky bez rozhlédnutí, přechod vozovky na nevhodném místě nebo hraní her poblíž vozovky. Jindy zase při jízdě na kole děti nečekaně mění směr jízdy, aniž by předem ukázali, kterým směrem se dají. Vyjíždějí na jízdním kole v době, kdy je špatná viditelnost, u cyklistů pak dochází ke špatnému odhadování vzdálenosti a rychlosti.¹⁰

⁷ LÍMOVÁ, L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. s. 11-12.

⁸ VOLNÝ, J. *Didaktika dopravní výchovy na 1. stupni ZŠ*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. s. 15.

⁹ *Dopravní výchova*. Praha: Raabe, s. 1.

¹⁰ <http://www.dopravnialarm.cz/media/file/zs2-metodika-dopravni-vychovy.pdf>.

1.3 Charakteristika žáka mladšího školního věku v souvislosti s chováním v provozu na pozemních komunikacích

Na začátku tohoto období prožívá žák významnou změnu. I když se v předškolním věku naučil částečně postarat sám o sebe, stále zůstává pod kontrolou dospělého člověka. Při vstupu do školy hned na začátku objevuje nové požadavky. Jsou jimi např. pohyb po chodníku a silnici bez dozoru dospělého člověka. Zde se můžeme posuzovat žakovu zralost a připravenost plnit nové úkoly, jeho rozumový vývoj, tělesná vyspělost a jeho zájmy. Žák často rozšiřuje svou fantazii a domněnky. Z toho důvodu je důležité zkoumat u žáků jejich zrakové vnímání. Dopravní výchova má zde za úkol soustavně procvičovat a seznamovat se zvláštnostmi zrakového vnímání i za zcela běžných podmínek.¹¹

Zrakové vnímání ovlivňují barvy. Teplé barvy (červená, oranžová) se zdají být bližšími a barvy studené (modrá, zelená) se zdají být vzdálenějšími. Stejně je to u představ. Představy u žáka mladšího věku jsou značně úryvkové a prchavé. Žákova paměť přijímá nejrůznější záznamy. Tím, že je každý žák jinak individuální, tak i paměť v konkrétních znacích bývá u každého žáka jiná. V otázce zapamatování hraje velkou úlohu tzv. časový rozvrh opakování. Z tohoto důvodu dopravní výuku rozkládáme do delšího období. Všeobecná výchova charakteru žáka základní školy pomáhá pěstovat nezbytné charakterové vlastnosti, jako jsou např. ukázněnost, vytrvalost, rozvážnost, rozhodnost, přizpůsobivost a vlastnosti vyjadřující vztah k lidem okolo. Jsou jimi ohleduplnost, pochopení pro chování druhého, společenská odpovědnost atd. Můžeme tedy říci, že žák s kladnými charakterovými vlastnostmi (dobré chování ve škole, v rodině a na veřejnosti) má z velké části lepší předpoklady pro bezpečné chování v dopravě.¹²

1.4 Dopravní výchova v rodině a v mateřských školách

Aby se děti uměly bezpečně chovat v provozu na pozemních komunikacích, rodiče by měli seznamovat děti s pravidly silničního provozu. Měli by dohlížet na technický stav jejich dopravních prostředků, na bezpečná místa pro hry, rozvíjet u dětí zručnost, pohotovost a taktiku pohybu v dopravním provozu, učit děti předvídat nebezpečí vzniku

¹¹ VOLNÝ, J.. *Didaktika dopravní výchovy na 1. stupni ZŠ*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. s. 18.

¹² Tamtéž, s. 24.

dopravní nehody a dále také seznamovat děti s prací Policie ČR.¹³ Velký význam je kladen na znalost barevné soustavy světel semaforu a dopravních značek. Dobré je také učit děti znalosti bezpečné cesty do školy, správnému přecházení vozovky a fixaci levé a pravé strany. Děti, by také měly zvládat základní cyklistické dovednosti jako jsou např. vybavení kola a jeho údržba.¹⁴ Rodiče patří v oblasti výchovy mezi nejdůležitější činitele. Ostatní vychovatelé pouze doplňují to, čeho rodiče ve výchově svého dítěte dosáhli.¹⁵

V mateřských školách se u dětí rozvíjí sociální styk s jejich vrstevníky. Formou různých her se rozvíjí dovednost, zkušenost a návyky. Při hrách procvičují nebezpečné situace, které mohou nastat. Zde zapojují paměť, pozornost, soustředěnost a ukázněnost. Záměrem je příprava na bezpečnou účast v provozu na pozemních komunikacích. Pro zajištění dopravní výchovy v mateřských školách je nutné vytvořit speciální a materiální podmínky, které přispívají k prohlubování vědomostí a dovedností v oblasti dopravní výchovy. Patří sem dětská dopravní hřiště, knihy, filmy, výstavy a hry.¹⁶

Podle cílů, které klademe v dopravní výchově na děti, dělíme dopravní výchovu na tyto okruhy:

- Vytváření předpokladů pro dopravní výchovu (rozvoj a výcvik smyslů, odstranění strachu a zábran).
- Vytváření návyků bezpečného chování (využívání místa pro hry, vyloučení nebezpečných míst a silnice, chůze po správné straně chodníku a vozovky).
- Vlastní elementární znalost o dopravě (znalost dopravních značek a světelných signálů, vyznačených míst vyhrazených pro silniční provoz, rozhlížení se před přecházením, pravidla přecházení ulice a železničního přejezdu a znalost pravidel bezpečného chování v hromadných prostředcích).¹⁷

¹³ BESIP, *Dopravní výchova*. Praha: SPN, 1988. s. 24-25.

¹⁴ LÍMOVÁ, L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. s. 12-13.

¹⁵ MOJMÍR, S. *Dopravní výchova pro učitele 1 stupně ZŠ*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 103.

¹⁶ LÍMOVÁ, L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. s. 13-19.

¹⁷ VOSKOVÁ, L. *Studijní cyklus dopravní výchovy pro učitelky mateřských škol*. 1. vyd. Praha: SPN, 1975. s. 20-21.

1.5 Dopravní výchova na 1. a 2. stupni základních škol

Dopravní výchova na prvním stupni je převážně zaměřena na osvojení samostatného bezpečného pohybu dítěte jako chodce a cyklisty na pozemních komunikacích. Žáci by měli zvládat samostatně používat prostředky hromadné dopravy osob, umět si vysvětlit nesprávné chování chodců, dětí a řidičů. Měli by být schopni rozeznávat dobrý technický stav jízdních kol, koloběžek a tříkolek. Dále by měli vědět, jak se tyto dopravní prostředky chovají na suché a mokré vozovce a důležitá je i znalost zásad první pomoci, umět ji přivolat. Je také nutné, aby se žáci seznámili s prací Police ČR.¹⁸

Na druhém stupni by dopravní výchova měla navazovat teoreticky i prakticky na výuku z prvního stupně. Je důležité, aby se učitelé ostatních předmětů zaměřovali např. na procvičování zásad bezpečné chůze, jízdy a první pomoci. Mezi cíle dopravní výchovy patří i chápání a dodržování zásad bezpečného chování na pozemních komunikacích, dodržování základních principů taktiky pohybu chodce a cyklisty, znalost důsledků nesprávného chování chodců a řidičů. Žák by si měl uvědomovat odpovědnost za vlastní chování a jednání a měl by být schopen umět poskytnout první pomoc v rámci svých možností. Měl by také znát zásady údržby jízdního kola a měl by být schopen dodržovat a respektovat dopravní značky, světelné signály a také umět dodržovat pokyny příslušníků Policie ČR.¹⁹

1.6 Dopravní výchova na dětských dopravních hřištích

Využívání dopravní hřišť ve výuce dopravní výchovy hraje velkou roli. Na těchto dopravních hřištích se žáci učí pravidla silničního provozu, která znají z teorie a mohou si je zde názorně vyzkoušet. Jako dopravní prostředky jsou využívány jízdní kola, koloběžky a trojkolky. Žáci si zde mohou hrát i na chodce, procvičovat různé modelové situace a učitel zde může žáky individuálně nebo skupinově kontrolovat a upozorňovat na chyby, kterých se dopouští.²⁰

Výuka na dopravním hřišti je žáky chápána jako zábavná hra, která je učí automatické fixaci základních pravidel silničního provozu a bezpečnému chování v něm. Na výuku žáků na dopravním hřišti by učitel měl být dopředu připraven. Je důležité seznámit se

¹⁸ LÍMOVÁ, L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. s. 21-22.

¹⁹ Tamtéž, s. 51-52.

²⁰ Tamtéž, s. 24.

s tímto hřištěm, vidět jeho plán nebo vědět rozmístění dopravních značek. Dobré je také dopředu znát technické vybavení tohoto hřiště z důvodu realizace různých modelových situací. Pro tuto výuku je dobré mít po ruce asistenty, kteří budou učiteli v prostorách hřiště nápomocni.²¹

1.7 Dílčí shrnutí

Tato kapitola se ve svém úvodu zaměřuje na historii a význam dopravy jako takové. Dále je zde zmíněna historie, význam a cíl dopravní výchovy v životě žáka. Kapitola charakterizuje žáka mladšího školního věku v souvislosti s bezpečným chováním v dopravním prostředí a dále je zde popsána výuka dopravní výchovy v rodině, mateřských a základních školách a také výuka dopravní výchovy na dětských dopravních hřištích. Následující kapitola bude věnována problematice Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Zde budou prozkoumány oblasti, v nichž je dopravní výchovy začleněna ve formě průřezových témat.

²¹ LÍMOVÁ, L. *Teorie dopravní výchovy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. s. 24.

2 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V souladu s Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice (tzv. Bílá kniha) a zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, je do vzdělávací soustavy zaveden nový systém kurikulárních dokumentů, který se týká žáků od 3 – 19 let. Tyto dokumenty jsou tvořeny pro dvě úrovně. Jde o úroveň státní a školní.²²

2.1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů

Rámcový vzdělávací program společně s Národním programem vzdělávání představuje v systému kurikulárních dokumentů státní úroveň. V Národním programu vzdělávání je vymezeno počáteční vzdělávání jako celek. V rámcových vzdělávacích programech jsou vymezeny závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy. Školní úroveň vychází ze školních vzdělávacích programů, podle kterých se řídí a uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. K realizaci základního vzdělávání je v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb. vydán Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Povinnost školní docházky, průběh a organizaci základního vzdělávání, včetně hodnocení výsledků žáků, je dána zákonem č. 561/2004 Sb.²³

2.2 Pojetí a cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání je nástupcem výchovy v rodině a předškolního vzdělávání. Je to etapa vzdělávání, kterou musí povinně absolvovat všichni žáci. Na prvním stupni napomáhá žákům k přechodu z rodinného prostředí a předškolního vzdělávání do povinného a pravidelného systematického vzdělávání. Žáci se učí poznávat, respektovat a rozvíjet své individuální potřeby. Tyto vlastnosti mají v žácích vzbuzovat motivaci k dalšímu učení, aktivitu v poznání a objevování vhodných cest při řešení problémů.²⁴

²² MŠMT, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: 2013. s. 5.

²³ <http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>.

²⁴ Tamtéž.

Základní vzdělávání na druhém stupni vede u žáků k získávání vědomostí, dovedností a návyků, které jsou potřebné pro samostatné učení a vytváření hodnot a postojů v otázce uvážlivého chování žáků. Dochází tak k využívání náročnějších metod práce, nových zdrojů a způsobů poznávání. Na žáky je kladena větší zodpovědnost v organizaci a vzdělávání v životě na samotné škole. Cílem základního vzdělávání je vytváření a rozvoj klíčových kompetencí, dále pak poskytnutí základu všeobecného vzdělání, které se týká praktického jednání v jejich životě.²⁵

2.3 Klíčové kompetence

Jde o vědomosti, schopnosti, dovednosti, postoje a hodnoty, které slouží k dalšímu osobnímu rozvoji žáka a jeho uplatnění ve společnosti. Výběr těchto kompetencí vychází z hodnot, které jsou přijímány naší společností a přispívají tak tímto k jeho vzdělávání a úspěšnému budoucímu životu. Smyslem a cílem vzdělávání je vybavení žáků klíčovými kompetencemi pro úroveň, která je dosažitelná a samotná příprava žáků k dalšímu uplatnění. Jedná se o dlouhodobý a složitý proces, který začíná v předškolním vzdělávání a dotváří se během života.²⁶

2.4 Začlenění dopravní výchovy do vzdělávacích oblastí RVP

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v RVP ZV rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Tyto oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem více obsahově blízkými vzdělávacími obory. V úvodu každé oblasti je vymezena její charakteristika, na kterou navazuje cílové zaměření vzdělávací oblasti. Je zde také vyznačena návaznost mezi prvním a druhým stupněm základního vzdělávání. Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů je tvořen očekávanými výstupy. Pro první stupeň je vzdělávací obsah členěn na 1. období (1-3 ročník) a 2. období (4-5 ročník). V RVP je struktura učiva rozdělena v jednotlivých tematických okruzích a samotné učivo je chápáno jako prostředek k dosažení očekávaných výstupů.²⁷

²⁵ <http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>.

²⁶ MŠMT, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: 2013, s. 12-15.

²⁷ Tamtéž, s. 15.

Po prozkoumání devíti vzdělávacích oblastí Rámcového vzdělávacího programu se prvky dopravní výchovy vyskytují v těchto vzdělávacích oblastech:

1) Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Tato vzdělávací oblast je velice důležitá pro výchovu ve vzdělávacím procesu. Žák je vybaven znalostmi a dovednostmi, které umožňují správné vnímání jazykového sdělení a jeho porozumění mu. Učí se zde vhodnému vyjadřování, uplatňování a prosazování výsledků jeho poznávání. Obsah této vzdělávací oblasti je realizován vzdělávacími obory: Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a Další cizí jazyk.²⁸

e) Vzdělávací obor: Cizí jazyk - Tématický okruh Psaní

1. stupeň: učivo – dopravní prostředky

2. stupeň: učivo – cestování

e) Vzdělávací obor: Další cizí jazyk - Tématický okruh Psaní

2. stupeň: učivo – dopravní prostředky

2) Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Tato vzdělávací oblast je založena na aktivních činnostech, typických pro práci s matematickými objekty a pro užití matematiky v reálných číslech. Jsou zde poskytovány vědomosti a dovednosti, potřebné do praktického života. Získává se zde matematická gramotnost. Žákům je zde vysvětlován a kladen důraz na myšlenkové postupy a matematické pojmy jako jsou: terminologie, algoritmy, symbolika a způsob jejich užívání. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Matematika a její aplikace je rozdělen na čtyři tématické okruhy.²⁹

b) Tématický okruh: Závislosti, vztahy a práce s daty

1. stupeň: učivo – jízdní řády

²⁸ MŠMT, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: 2013, s. 25, 28.

²⁹ Tamtéž, s. 31.

3) Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Tato vzdělávací oblast je jako jediná koncipována pouze pro první stupeň základního vzdělávání. Je zde vymezen vzdělávací obsah, který je zaměřen na člověka, rodinu, společnost, vlast, přírodu, kulturu, techniku, zdraví, bezpečí a další témata. Ohlíží se do historie i současnosti a je směřuje žáky k praktickému životu. Obsah této oblasti je členěn do pěti tématických okruhů.³⁰

a) Tematický okruh: Místo, kde žijeme

1. stupeň: učivo – bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace, dopravní síť

b) Tematický okruh: Lidé kolem nás

1. stupeň: učivo – rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům

e) Tematický okruh: člověk a jeho zdraví

1. stupeň: učivo – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky, předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky)

4) Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Tato vzdělávací oblast vybavuje žáka dovednostmi a znalostmi pro život v demokratické společnosti. Žák poznává sociální, dějinné a kulturně historické aspekty života lidí a seznamuje se s vývojem společnosti. Jedná se o procesy a jevy každodenního života. Patří sem např. tolerance lidských práv, výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí, ochraně uměleckých a kulturních hodnot. Vzdělávací oblast také podporuje rozvoj finanční gramotnosti a pravidel chování v běžných rizikových situacích a při mimořádných událostech. Obsah této oblasti je členěn do dvou vzdělávacích oborů.³¹

d) Vzdělávací obor: Výchova k občanství - Tematický okruh Člověk, stát a právo

2. stupeň: učivo – porušování předpisů v silničním provozu

³⁰ MŠMT, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: 2013, s. 41, 42, 45.

³¹ Tamtéž s. 54.

5) Vzdělávací oblast: Člověk a zdraví

Tato vzdělávací oblast popisuje zdraví člověka jako vyvážený stav sociální, duševní tělesné pohody. Ovlivňuje jej styl života, kvalita životního prostředí, kvalitní mezilidské vztahy, bezpečí člověka atd. Zdraví je chápáno jako důležitý předpoklad pro spokojený aktivní život a díky tomu je ovlivňována optimální pracovní výkonnost člověka. Žáci se zde učí poznávat sami sebe jako živé bytosti, dále aby pochopili hodnou zdraví a jeho ochranu. Jsou seznamováni s riziky, která zdraví ohrožují. Obsah této oblasti je členěn do dvou vzdělávacích oborů.³²

c) Vzdělávací obor: Výchova ke zdraví - Tématický okruh Zdraví způsob života a péče o zdraví

2. stupeň: učivo – odpovědné chování v situacích úrazu a život ohrožujících stavů úrazy v dopravě)

d) Vzdělávací obor: Výchova ke zdraví - Tématický okruh Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence

2. stupeň: učivo – dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví – bezpečnost v dopravě, rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu včetně zvládání agresivity, postup v případě dopravní nehody, tísňová volání, zajištění bezpečnosti)

b) Vzdělávací obor: Tělesná výchova - Tématický okruh Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

1. stupeň: učivo – turistika pohyb v přírodě – přesun do terénu a chování v dopravních prostředcích při přesunu

2. stupeň: učivo – turistika pohyb v přírodě – přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, u zimních sportů – jízda na vleku

³² MŠMT, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: 2013, s. 83, 87.

2.5 Dílčí shrnutí

Tato kapitola se zaměřuje na význam Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů. Jsou zde vymezeny cíle a pojetí vzdělávání, klíčové kompetence a je zde poukazováno na začlenění výuky dopravní výchovy do vzdělávacích oblastí RVP. Jsou zde popsány jednotlivé vzdělávací oblasti se vzdělávací obory, ve kterých je dopravní výchova začleněna. V následující kapitole bude prozkoumán Školní vzdělávací program a Minimální vzdělávací program vybrané školy. Dále bude prozkoumán Komplexní program primární prevence ve městě Znojmo.

3 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM, MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM, KOMPLEXNÍ PROGRAM PRIMÁRNÍ PREVENCE

3.1 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program je považován za dokument, který je utvářen každou základní a střední školou v ČR, z důvodu realizace požadavků RVP pro daný obor vzdělávání. Je zakotven ve školském zákoně č. 561/2004 Sb. Školní vzdělávací program je utvářen dle vzdělávacích cílů školy, podmínek a prostředí, v němž se škola nachází, dále pak na potřebách samotných žáků a také kvalitách a zkušenostech učitelů školy.³³

Učitelé zde rozpracovávají učivo do jednotlivých předmětů a ročníků. Protože dopravní výchova momentálně není předmětem, který by se vyučoval jako běžné ostatní předměty, je téma výuky dopravní výchovy závislé na samotné škole či řediteli školy, do které ze vzdělávacích oblastí problematiku dopravní výchovy zařadí.³⁴

Dopravní výchova je ve Školním vzdělávacím programu Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo obsažena v těchto vzdělávacích oblastech, které jsou znázorněny v podobě tabulek č. 1 – 4.

Tabulka č. 1: Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace (Zdroj: ŠVP Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo, zpracování: vlastní)

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace		
Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru - Český jazyk a literatura		
	1. ročník	Dopravní výchova se zde nevyskytuje .
	2. ročník	Dopravní výchova se zde nevyskytuje .
	3. ročník	Dopravní výchova se zde nevyskytuje .

³³ <http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>.

³⁴ Tamtéž.

Tabulka č. 2: Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět (Zdroj: Školní vzdělávací program Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo, zpracování vlastní)

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět		
Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru – Člověk a jeho svět		
Ája poznává školu. Když jde Ája do školy.	1. ročník	Uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu. Uplatňuje bezpečné způsoby pohybu a chování v silničním provozu při cestě do školy a zpět domů, charakterizuje nebezpečná místa.
Cesta do školy Dopravní prostředky BESIP – bezpečná cesta do školy.	2. ročník	Uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu. Rozeznává nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu.
Škola – spolužáci, cesta do školy.	3. ročník	Uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu. Dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své i jiných. Rozeznává nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu.
Poloha ČR, obyvatelé ČR, bydliště, obec.	4. ročník	Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu směrem ke státu. Rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map.
Uplatňování zásad v dopravě a silničním provozu. Ochrana člověka před mimořádnými událostmi, využívání bezpečných míst pro hru a trávení volného času.	5. ročník	Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu směrem ke státu. Uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a modelových situacích simulujících mimořádné události. Vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista.

Tabulka č. 3: Vzdělávací oblast: Člověk a zdraví (Zdroj: Školní vzdělávací program Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo, zpracování vlastní)

Vzdělávací oblast: Člověk a zdraví		
Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví		
Uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání.	6. ročník	Odpovědné chování v situacích úrazu a v život ohrožujících stavů – v dopravě.
Projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy a v případě potřeby poskytne pomoc. Uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i v mimořádných událostech.	7. ročník	Dodržování pravidel bezpečnosti v dopravě, rizika v silniční a železniční dopravě, vztahy mezi účastníky silničního provozu včetně zvládání agresivity, postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti).
Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru – Tělesná výchova		
Reaguje na základní pokyny a povely k osvojené činnosti a její organizaci.	2. ročník	Turistika- dopravní předpisy (základní turistické a dopravní značky)
Uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu, předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.	6. ročník	Uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce – bezpečnost chodce i cyklisty – BESIP.

Uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu, předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.	7. ročník	Uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce – bezpečnost chodce i cyklisty – BESIP.
Uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu, předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.	8. ročník	Seznámení žáků s vhodným a bezpečným chováním na sportovních akcích ve škole i mimo školu, zásady bezpečného používání konkrétních sportovních potřeb a nářadí.
Uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu, předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.	9. ročník	Seznámení žáků s vhodným a bezpečným chováním na sportovních akcích ve škole i mimo školu, zásady bezpečného používání konkrétních sportovních potřeb a nářadí.

Tabulka č. 4: Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce (zdroj: Školní vzdělávací program Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo, zpracování vlastní)

Vzdělávací oblast: 5.9 Člověk a svět práce		
Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru – Svět práce		
Vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů. Pracuje podle slovního návodu a předlohy.	3. ročník	Doprava – plány – jednoduché pracovní postupy, organizace práce. Nádraží – práce s různými materiály, vlastnosti materiálů a jejich využití v praxi. Lodě, letadla – skládání, trojrozměrná postava.

3.2 Minimální preventivní program

Minimální preventivní program je dokument školy, který si škola sama vypracovává vždy na příslušný školní rok a je také zároveň součástí výchovně vzdělávacího programu školy. Je v něm charakterizována i specifikace příslušného regionu i samotné školy. Samotný program vychází z aktuální situace školy a je v něm obsažena i evaluace z průběhu předchozího školního roku. Minimální preventivní program vypracovává školní metodik prevence společně s ostatními pedagogickými pracovníky a za podpory vedení školy. Obsahová i formální úroveň školní preventivní strategie bývá různá. Nastává-li záporný případ, jedná se tak o malou podporu vlastní aktivity žáků, dále pak o nízký zájem a zapojení pedagogického sboru ve škole a také jde i o nedostatečnou spolupráci školy a rodičů.³⁵

Po zhlédnutí Minimálního preventivního programu Základní školy JUDr. Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo bylo zjištěno následující: S minimálním preventivním programem bývají rodiče žáků seznamováni vždy v měsíci září v rámci třídnických schůzek. Tento program je spíše zaměřen na prevenci kriminality a **dopravní výchova se v samotném programu vyskytuje jen v několika bodech. Jde především o prvky bezpečného chování před školou, na chodníku a v dopravních prostředcích.** Dále jsou zde zmíněny besedy a přednášky s příslušníky Policie ČR.³⁶

V tomto programu jsou obsaženy body, jako např. nulová tolerance k jakémukoliv druhu šikany, netolerování vandalství, spolupráce s ředitelem školy, zástupcem ředitele školy, výchovným poradcem, školním speciálním pedagogem, s třídními i netřídními učiteli, příslušnými institucemi a rodiči, možnost konzultace se školním psychologem, zapracování jejich podnětů do Minimálního preventivního programu, seznámení výše uvedených s krizovým plánem proti šikaně, v rámci prevence aktualizovat školní řád, seznámit s ním i rodiče, pravidelně rodiče informovat o prospěchu dítěte, pokračovat v uplatňování kázeňských pravidel, která byla sestavena spolu se žáky a učiteli, využití projektového vyučování v boji rizikovému chování před školou, ve škole, v dopravních prostředcích, začlenění témat souvisejících s rizikovým chováním ve škole, mimo školu, na chodníku a v dopravních prostředcích na prvním stupni do předmětů jako je např. prvouka, přírodověda, využití různých publikací a dalších materiálů, filmů, řešení

³⁵ Minimální preventivní program školy Základní školy JUDr. Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo.

³⁶ Tamtéž.

závažných problémů v záškoláctví, dle možnosti uskutečňovat besedy, přednášky s Policií ČR o prevenci úrazů, dopravních předpisech a protidrogové prevenci. Dále pak uskutečnit přednášku s lékařem, měřit všem stejně bez ohledu na národnost, důsledně dodržovat požadavky školní ho řádu, nejen trestat, ale i chválit a odměňovat, snažit se budovat „bezpečnou školu“, poskytující klid na práci dětem i učitelům, budovat a prohlubovat spolupráci s rodiči, snažit se budovat bezpečné prostředí pro všechny děti bez ohledu na národnost či sociální původ. V Minimálním preventivním programu je dále popsán krizový plán proti šikanování. Jak postupovat v případě odhalení šikany, jak řešit toto odhalení a jak dostatečně využívat výchovná opatření. Cílem Minimálního preventivního programu je snaha vytvoření „bezpečné školy“, kde spolu spolupracují všichni zúčastnění, kde probíhá komunikace, která vede k předcházení a minimalizaci negativních jevů.³⁷

3.3 Komplexní program primární prevence města Znojma

Komplexní program primární prevence je sestavený jako dlouhodobý a systematický projekt města Znojma, který je určen pro žáky a studenty základních škol, středních škol a středních odborných učilišť, která se nachází ve znojemském regionu. Jsou zde realizovány odborné preventivní programy pro jednotlivé typy škol a školská zařízení. Dochází ke koordinaci činnosti u nestátních a státních institucí, které se zabývají primární prevencí a dále pak dochází k systematickému rozvržení jednotlivých programů, a to z důvodu, aby bylo zajištěno postupné a plynulé preventivní působení po celou dobu školní docházky.³⁸ Komplexní program primární prevence se jeví býti vhodným doplňkem pro Minimální preventivní program, který je závazný na základě metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. 1451/2000 pro všechny školy a školská zařízení a podléhá kontrole České školní inspekce. Koordinátorem projektu je Bc. Gabriela Moltašová, manažerka prevence kriminality města Znojma.³⁹

³⁷ Minimální preventivní program školy Základní školy JUDr. Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo.

³⁸ http://www.znojmocity.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=19341&id_dokumenty=46142.

³⁹ <http://www.prevenceznojmo.estranky.cz/clanky/komplexni-program-primarni-prevence.html>.

Přehled programů v rámci Komplexního programu primární prevence s dopravní tematikou:

- Kamarádi, můj volný čas a já;
- Preventivní program Městské policie;
- Život nejen na kolech.

Spolupracující subjekty v rámci Komplexního programu primární prevence:

- **Správa Národního parku Podyjí** - Svatava Holubová;
- **Oblastní Charita Znojmo** - Magdala – pomoc obětem obchodování s lidmi a nucené prostituce, Jana Kopečková, DiS; Tereza – pomoc obětem domácího násilí, Mgr. Radka Sovjáková, DiS;
- **Dům dětí a mládeže Znojmo** - Marta Malenová;
- **Městská policie Znojmo** - Bc. Petr Hladký;
- **Městský úřad Znojmo** - kurátoři pro mládež odd. soc. právní ochrany dětí - Ilona Holmanová, Mgr. Blanka Pindáková, Bc. Gabriela Moltašová.

Z uvedených programů, které jsou nakloněny problematice dopravní výchovy, se zde objevují tyto programy:

1) KAMARÁDI, MŮJ VOLNÝ ČAS A JÁ⁴⁰

Realizátor: Dům dětí a mládeže

Cílová skupina: žáci 4 ročníků základních škol současně maximálně 2 třídy s pedagogickým dozorem

Rozsah programu: čtvrtek od 8,00 - 12,00 hodin

Podmínky realizace: leden – květen

Kontaktní osoba: Marta Malenová, Dům dětí a mládeže ve Znojmě, budova F.J. Curie 4, tel. 515 224 144, mobil. 604 923 965, malenovadm@seznam.cz

Obsah programu: žáci jsou rozděleni na 4 skupiny a samotný program se skládá ze 4 částí: Jak se chovat bezpečně: Porozumění problematice bezpečnosti silničního provozu, seznamování s dopravními značkami, správnou chůzí po chodníku a přechodech. Realizuje strážník městské policie.

⁴⁰ http://www.prevenceznojmo.estranky.cz/clanky/kamaradi_-muj-volny-cas-a-ja.html.

2) PREVENTIVNÍ PROGRAM MĚSTSKÉ POLICIE⁴¹

Realizátor: Městská policie Znojmo

Cílová skupina: žáci 1., 2., a 3. ročníků základních škol, žáci 7. ročníků základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií, studenti 1. ročníků středních škol a středních odborných učilišť. Pouze ve Znojmě

Rozsah programu: 1 – 2 vyučovací hodiny

Podmínky realizace: školní třída

Kontaktní osoba: Bc. Petr Hladký, tel.: 515 225 555, e-mail: hladky@mp.znojmo.cz,
Městská policie Znojmo, J. Palacha 2

Obsah programu: žáci probírají tyto témata

Život v dopravě – bezpečné přecházení komunikací

- pohyb poblíž silniční dopravy,
- bezpečná jízda na kole,
- bezpečná jízda v autě.

Bezpečné chování – bezpečně doma a na ulici

- bezpečí v rodině,
- co dělat v neobvyklých situacích,
- ochrana majetku,
- tísňové linky
- kontakt s cizími zvířaty.

Mezilidské vztahy

- xenofobie, rasová a národnostní nesnášenlivost,
- trestné činy související s tématem.

Morálka a právo

- vztah morálky a práva,
- prameny práva.

⁴¹ <http://www.prevenceznojmo.estranky.cz/clanky/preventivni-program-mestske-policie.html>.

3) ŽIVOT NEJEN NA KOLECH⁴²

Realizátor: Jan Matoušek, reprezentant ČR na paralympiádě ve Vancouveru 2010

Cílová skupina: studenti 3. ročníků středních škol a středních odborných víceletých gymnázií

Rozsah programu: 1 vyučovací hodina

Podmínky realizace: školní třída, vhodný je projektor pro prezentaci fotografií na flashdisku. Pouze ve čtvrtek a pátek.

Kontaktní osoba: Kontaktní osoba: Jan Matoušek, mates.jenicek@seznam.cz

Gabriela Moltašová, gabriela.moltasova@arm.muznojmo.cz, telefon: 515 216 568

Obsah programu: Cílová skupina studentů je zvolena vzhledem k pravděpodobnosti nabytí řidičského oprávnění. Přednáška je založena na vlastních zkušenostech po autonehodě.

- Prevence: voda, auto, kolo, kolečkové brusle, motorky - opatrnost, obezřetnost, uvědomění, že nejsme nezranitelní a může se to stát kdykoliv a kdekoli.
- Úraz samotný: paraplegie, tetraplegie, amputace jedno či oboustranná - poúrazová péče + psychika - mluvit, nestydět se, informovat se - odborná pomoc psychologa.
- Uvědomění a vyrovnávání se: rodina, okolí, přátelé, lékařské a fyzioterapeutické služby a Především - já sám.
- Pomůcky, sociální služby, informovanost: vozík, protézy, madla, auto atd.
- Návrat do života, ukázka na veřejnosti: spol. aktivita, spol. život a sport (nebát se a dát všemu čas).
- Sport a nejen sport, ale vzdělávací kurzy, škola – rozvíjet se.
- Sporty: sledge, basket, pinpong, tenis, plavání, kolo, florbal, rugby, šerm.
- Postoj nás k veřejnosti a veřejnosti k nám.

⁴² <http://www.prevenceznojmo.estranky.cz/clanky/preventivni-program-mestske-policie.html>.

3.4 Dílčí shrnutí

Tato kapitola se věnuje začlenění výuky dopravní výchovy do Školního vzdělávacího programu Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo. Dále pak je v této kapitole představen Minimální preventivní program výše zmíněné základní školy. V Komplexním programu primární prevence města Znojma se můžeme seznámit se spolupracujícími subjekty a jejich programy, které jsou nakloněny problematice dopravní výchovy. Následující kapitola bude popisovat význam a úlohu BESIPu, jako orgánu zabývajícím se bezpečností provozu na pozemních komunikacích. Seznámíme se prací krajských koordinátorů BESIPu a také nakoukneme do Národní strategie a prioritních oblastí BESIP na rok 2011 – 2020.

4 BESIP, ORGÁN ZABÝVAJÍCÍ SE BEZPEČNOSTÍ PROVOZU NA POZEMNÍCH KOMUNIKACÍCH

Zkratku BESIP zná snad každý z nás. Můžeme se s ní setkat ve všech druzích medií či sdělovacích prostředcích, jako např. noviny, časopisy, televize, internet a další. BESIP je neodmyslitelně spjat s bezpečností silničního provozu. Celý název BESIP znamená bezpečnost silničního provozu. Jde o známou značku, která se zabývá preventivními programy a různými aktivitami, které jsou zaměřeny na všechny skupiny účastníků silničního provozu.⁴³

4.1 BESIP a jeho funkce

BESIP plní funkci hlavního koordinačního subjektu bezpečnosti silničního provozu v České republice. Je expertním orgánem v oblasti působení na lidského činitele, dále pak je i zároveň samostatným oddělením Ministerstva dopravy ČR. BESIP je dále garantem realizování a plnění Národní strategie bezpečnosti silničního provozu pro období 2011 – 2020. Ta si stanovila do roku 2020 snížit počet usmrcených osob v silničním provozu na úroveň průměru států v Evropské unii. K dalším bodům patří snížení počtu těžce zraněných osob o 40 % oproti roku 2009. Oddělení BESIP Ministerstva vnitra vytváří prevenci v oblasti bezpečnosti silničního provozu na pozemních komunikacích. Soustředí se na preventivní aktivity v oblasti působení na lidského činitele formou kampaní po celé republice, dopravní výchovou a rozšiřováním informací v této oblasti.⁴⁴

4.2 Historie BESIP

V důsledku zvýšeného počtu osobních automobilů soukromým osobám a s tím spojeným narůstajícím počtem dopravních nehod byla v roce 1963 vytvořena Meziministerská koordinační komise pro bezpečnost silničního provozu. Dne 1. 5. 1967 vznikl její výkonný orgán (BESIP). Tato složka nebyla integrální součástí tehdejšího Ministerstva dopravy Esera, proto byla personálně přiřazena k jeho příspěvkové

⁴³ <http://www.ibesip.cz/cz/besip/o-besip/kdo-jsme>.

⁴⁴ Tamtéž.

organizaci – Projekčně konstruktivními vývojovému pracovišti silniční a městské dopravy. Toto pracoviště se časem transformovalo na Ústav silniční a městské dopravy. Po federalizaci se BESIP stal oddělením Správy pro dopravu Ministerstva vnitra ČR, které spadá pod Civilně – správní úsek Ministerstva vnitra ČR a následně pak do působnosti Ministerstva vnitra ČR – odboru tisku a PR, později do odboru správních činností.⁴⁵

Na začátku činnosti BESIP se vycházelo ze zkušeností Rakouska a Švýcarska. Docházelo ke snaze vybudovat systém dopravní výchovy, který by provázel člověka celým jeho životem. Byl položen základ výchovného systému, provázejícího člověka od předškolní výchovy, přes dopravní výchovu školní, vícefázový výcvik řidičů až ke specifickým formám pozornosti, věnované zejména seniorům. BESIP se podílel také v té době na založení celostátní rozhlasové Zákruty, dále pak motoristické redakce Československé televize. Vycházel i časopis Za volantem, později Motoristická současnost. BESIP také pořádal různé dětské dopravní soutěže a konference. Vyráběl večerníčky a přispíval i na nepovinný předmět Řízení motorových vozidel.⁴⁶

4.3 Krajsí koordinátoři BESIP

Krajsí koordinátoři BESIP zastupují zájmy samostatného oddělení BESIP Ministerstva dopravy v jednotlivých regionech. Hlavní náplní jejich práce je vytváření podmínek pro práci krajských iniciativ a iniciativ obecních úřadů a obcí s rozšířenou působností. Spolupracují s krajskými a obecními úřady, Policií ČR, městskou policií a ostatními subjekty, které mohou bezpečnost silničního provozu daného regionu ovlivnit.⁴⁷

Mezi jejich další funkce patří organizování celostátně vyhlášených akcí a programů, koordinace aktivit podle místních podmínek v jednotlivých regionech. Ve spolupráci s jednotlivými dětskými hřišti (DDH) zabezpečují provádění dopravní výchovy dle metodiky Ministerstva dopravy. Dohlíží na zpracování harmonogramů výuky na dětských dopravních hřištích a garantují jejich plnění. Provádí kontroly dětských dopravních hřišť a spolupracují na mediálních kampaních s regionálními médii.⁴⁸

⁴⁵ <http://www.ibesip.cz/cz/besip/o-besip/historie-besipu>.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ <http://www.ibesip.cz/cz/besip/besip-v-krajich/krajsti-koordinatori-besip>.

4.4 Národní strategie a prioritní oblasti BESIP na rok 2011 – 2020

Národní strategie a prioritní oblasti BESIP na období 2011 – 2020 je samostatným materiálem Ministerstva dopravy. Byla schválena usnesením Vlády ČR č. 599 dne 10. 8. 2011. Jsou v ní stanoveny cíle, dále pak základní principy a návrhy konkrétních opatření, které mají za úkol vyřešit otázku nehodovosti na silnicích České republiky. Hlavní cíl je směřován ke snížení usmrcených osob v silničním provozu do roku 2020. Tento stav se má přiblížit k úrovni průměru evropských zemí. Druhým cílem je v porovnání s rokem 2009 čtyřicetiprocentní snížení těžce zraněných osob. Ze zkušeností z předchozích let vyplývá, že je potřeba neustále oslovovat široká spektra subjektů a vymezovat jim jasný prostor ke spolupráci. Z tohoto důvodu tato strategie vytváří podmínky a snaží se zapojovat další resorty a subjekty, které mají možnost bezpečnost silničního provozu jakýmkoliv způsobem ovlivňovat.⁴⁹

Výchozí cestou a základem je snaha najít společné charakteristiky těchto subjektů, zapojit je do plnění těchto stanovených úkolů a adresně specifikovat jejich činnost pro příslušný akční plán. Aby však tato strategie byla účinná a úspěšně fungovala, je potřeba zapojení a spolupráce i dalších účastníků silničního provozu. Na základě vyhotovených rozborů zjištěné nehodovosti z předchozí dekády byly specifikovány prioritní oblasti. Cíle těchto prioritních oblastí se týkají zaměření pozornosti na nejrizikovější skupiny účastníků silničního provozu a nebezpečné formy chování.⁵⁰

Děti

Z dlouhodobého hlediska děti k nejrizikovějším účastníkům silničního provozu nepatří. Přesto je však nutné věnovat této skupině náležitou pozornost. Z dětí se časem stávají budoucí řidiči, a tudíž je nutné zahájit preventivní výchovu již v této fázi, kdy je možné ovlivnit jejich budoucí chování.⁵¹

Chodci

Mezi nevíce zastoupené skupiny zranitelných účastníků v silničním provozu patří chodci. V roce 2009 došlo k 50% snížení počtu usmrcených chodců oproti roku 2001. Stále je však absolutní počet obětí u chodců neúměrně vysoký. I přesto úmrtnost chodců pozitivně klesá. Tato skutečnost je ve srovnání s ostatními osobními následky nehod

⁴⁹ http://www.bezpecnenasilnicich.cz/files/file/strategie_BESIP_2011-2012.pdf.

⁵⁰ <http://www.ibesip.cz/cz/ibesip/strategieke-dokumenty/narodni-strategie-bezpecnosti-silnicniho-provozu/nsbsp-2011-2020>.

⁵¹ http://www.bezpecnenasilnicich.cz/files/file/strategie_BESIP_2011-2012.pdf.

nejpříznivější. Ve srovnání s vývojem v evropské unii se ukazuje, že v České republice je stále vyšší podíl smrtelných následků oproti podílu evropskému. Tyto výsledky ukazují, že i v dalších deseti letech bude potřeba se této skupině i nadále věnovat.⁵²

Cyklisté

V poslední době dochází k růstu a rozvoji cyklistiky, jako zdravé formy mobility ve městech a mimo něj. Je důležité, aby ve městech docházelo k bezproblémovému soužití všech účastníků silničního provozu. V roce 2002 došlo u cyklistů jedoucích na komunikacích mimo obec k 53 % smrtelným úrazům. V roce 2009 šlo již jen o 44 %, zatím co podíl usmrcených cyklistů na komunikacích v obci se zvýšil. Srovnáme-li tyto čísla s čísly Evropské unie, podíl usmrcených cyklistů je stále neúměrně vysoký.⁵³

Motocyklisté

Ze všech účastníků silničního provozu čeká na motocyklisty nejvyšší riziko smrtelných zranění. Motocyklisté tak pro ostatní účastníky silničního provozu tak zároveň představují největší nebezpečí. Prodej motocyklů stále více roste a z výsledků dokumentovaných dat za posledních 5 let vyplývá, že problematika týkající se této oblasti, je stále více a více závažnější. Největší počet obětí u motocyklistů tvoří věková hranice v rozmezí mezi 25 a 34 rokem. Jako hlavní příčina tragické nehody se uvádí nepřiměřená rychlost jízdy.⁵⁴

Mladí a začínající řidiči

V silničním provozu mají začínající a mladí řidiči zvýšené riziko účasti na dopravní nehodě a to v důsledku nedostatku zkušeností. Dle vývoje následků nehod zaviněných mladými řidiči v České republice i se srovnáním s Evropskou unií vyplývá, že mladých řidičů došlo ke snížení podílu na celkově usmrcených. Za problémové označujeme řidiče ve věku 24 let. Hlavní příčinou zůstává nepřiměřená rychlost a to u 62 % smrtelných následků. Ve srovnání s evropským průměrem je podíl mladých řidičů v České republice nižší.⁵⁵

⁵² http://www.bezpecnenasilnicich.cz/files/file/strategie_BESIP_2011-2012.pdf.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

Stárnoucí populace

Hlavní příčinou nehod bývá ve většině případů neschopnost správné orientace u starších řidičů. V porovnání s mladší generací zde hlavní roli nehraje rychlost. V případě statistiky usmrčených chodců týkajících se této starší populace, jde o následující čísla: 19 % všech usmrčených osob v roce 2010 bylo nad 64 let. Co se týče usmrčených chodců, v roce 2010 jich bylo usmrceno 44 % a všichni byli také starší věku 64 let. Tato stárnoucí populace patří mezi aktuální demografické fenomény. Lze se domnívat, že podíl obyvatelstva staršího 65 let bude do roku 2020 vyšší a ze současných 15 % vzroste na 20 %. Z důvodu zvýšené mobility bude tato generace aktivnější. I když problém stárnutí této generace je pro Českou republiku plánován na rok 2030, je potřeba již nyní se této problematice věnovat.⁵⁶

Alkohol a jiné návykové látky

V této kategorii se ukazuje, že tragických následků způsobených řidiči pod vlivem alkoholu či návykových látek přibývá. V roce 2010 bylo u 68,7 % dopravních nehod zjištěno, že hodnota alkoholu v krvi u viníků převyšovala 1 % a více. Na tyto řidiče kromě alkoholu a návykových látek působí také únava a stres. Zde se vyskytuje problém v podobě působení více faktorů na řidiče při řízení a omezené možnosti kontroly a vymáhání relevantní zákonné úpravy.

Nepřiměřená rychlost jízdy

Za příčinu všech smrtelných nehod v silničním provozu je považována nepřiměřená rychlost jízdy. Ta patří i mezi významné faktory, které se podílí na vzniku prakticky všech ostatních dopravních nehod. Je prokázáno, že i nepatrné změny v rychlosti jízdy mají významný vliv na závažnost dopravní nehody. Pro každou kategorii účastníků má nepřiměřená rychlost různé dopady. Jako druhotný problém považujeme rychlou jízdu, při níž není zachován bezpečný odstup od vozidla předchozího., dále pak rychlost vozidla v okamžiku srážky. V této chvíli je zcela jedno, zda vozidlo řídí samotný cestující nebo některý z dalších účastníků silničního provozu. Zde se tedy tato rychlost projevuje rozdílně na komunikacích v zastavěné či nezastavěné části obce.⁵⁷

⁵⁶ http://www.bezpecnenasilnicich.cz/files/file/strategie_BESIP_2011-2012.pdf.

⁵⁷ Tamtéž.

Agresivní způsob jízdy

Tento způsob jízdy je charakterizován jako chování nerespektující ostatní účastníky silničního provozu. Zde dochází k psychologickému dopadu na ostatní účastníky. Agresivní jízda zdaleka nešetří čas spěchajícím řidičům, spíše omezuje a ohrožuje ostatní účastníky silničního provozu a přispívá ke stresu a ohrožuje životní prostředí. Patří sem např. nedání přednosti jízdy, nesprávné a nebezpečné předjíždění, omezování ostatních řidičů nebo nedodržení bezpečné vzdálenosti mezi vozidly. V roce 2009 na následky nesprávného předjíždění a nedání přednosti zemřelo 144 osob. Zraněno jich bylo 7 965. V příští dekádě je potřeba zaměřit pozornost preventivního opatření na projevy agresivního chování a aplikovat účinné represivní opatření.⁵⁸

4.5 Informační nástroje BESIP

K dobré a kvalitní informovanosti o své práci slouží BESIPu tyto tři informační nástroje:⁵⁹

Webový portál BESIP

Tyto stránky se neustále vyvíjí a prochází každým rokem nejrůznější obměnou. Je zde možné nalézt informace z oblasti bezpečnosti silničního provozu v textové i obrazové podobě. Na konci roku 2012 byla zahájena koncepce komunikace na sociálních sítích. Cílovou skupinou jsou lidé ve věku do 30 let. Jde o skupinu lidí, která vykazuje celoevropsky nejnepříznivější statistiky v dopravní nehodovosti.⁶⁰

Info zpravodaj BESIP

Jeho cílem je pravidelná informovanost představitelů všech významnějších masmédií, dále pak i subjekty s aktuálně dopravně bezpečnostními problémy, statistikami dopravní nehodovosti v České republice a v zahraničí. Zpravodaj obsahuje kromě textové části bohatou obrazovou přílohu s odkazy na příslušné spoty.⁶¹

⁵⁸ <http://www.ibesip.cz/data/web/soubory/plan-aktivit-besip-2013.pdf>.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Tamtéž.

Krajští koordinátoři BESIP

Krajští koordinátoři hrají v jednotlivých krajích nezastupitelnou roli. Úzce spolupracují s místními a regionálními samosprávami, se složkami IZS a policií ČR. Jejich aktivita je zaměřena na organizování besed a seminářů týkajících se dopravní výchovy, které jsou určeny nejen pro předškolní a školní mládež, ale i široké veřejnosti, pro řidiče. Organizují se kurzy bezpečné jízdy, akce a soutěže pro děti. Zde je nápomocen BESIP team. Jde o výstavní systém, který je složen ze specializovaných, profesionálních, informovaných, proškolených, zkušených a aktivních lidí, kteří jsou určeni k přímé komunikaci s veřejností a pomáhá řešit aktuální i dlouhodobé témata na úseku prevence k bezpečnosti silničního provozu.⁶²

Spolupráce s externími subjekty

K realizování aktivit BESIPu jsou využívány veřejné finanční zdroje, ale i komerční subjekty. Tyto aktivity jsou realizovány za pomoci členů Svazu dovozců automobilů (SDA) a Sdružení automobilového průmyslu (Autosap). K dalším subjektům patří např. společnost 3M Česko, ČEZ, Samsung, dopravní podniky, vybraní dopravci atp. Velmi důležité jsou dobré vztahy s představiteli hromadných sdělovacích prostředků, spolupráce s policií ČR, složkami IZS, představiteli krajů a místních samospráv, MŠMT apod.⁶³

4.6 Dílčí shrnutí

Tato kapitola je věnována BESIPu, který plní funkci orgánu zabývajícího se bezpečností provozu na pozemních komunikacích. Je zde zmíněna jeho historie, funkce, činnost a jeho nástroje. Jsou zde popsány jednotlivé cíle krajských koordinátorů a jejich činnost. Konec kapitoly uzavírá problematika Národní strategie a jsou zde vypsány prioritní oblasti pro rok 2011 – 2020. V následující kapitole budeme charakterizovat znojemský region, respektive jeho školství.

⁶² <http://www.ibesip.cz/data/web/soubory/plan-aktivit-besip-2013.pdf>.

⁶³ Tamtéž.

5 CHARAKTERISTIKA ZNOJEMSKÉHO REGIONU

Město Znojmo je město s rozšířenou působností a leží v Jihomoravském kraji. Je druhým největším městem na Jižní Moravě a žije zde okolo 34 tisíc obyvatel. Zároveň patří mezi nejstarší města v České republice, a proto také v letním období do města přijíždí velké množství tuzemských i zahraničních turistů. Město leží na levém břehu řeky Dyje zhruba 60 km jihozápadně od Brna. Svoji polohou má vliv na zdejší podnebí. Jižní částí města probíhá hranice politická směrem východ – západ. Válečné konflikty měly vždy velký vliv na historii tohoto města. Je dobré také zmínit tzv. „železnou oponu“, díky které bylo zachráněno údolí řeky Dyje od zcivilizování a to dalo vzniknout vyhlášení Národního parku Podyjí.⁶⁴

Znojmo se skládá z historických částí jakými jsou: dolní a horní předměstí, vnitřní město, Louka a Novosady. Dále jsou k městu připojeny obce Kasárna, Mramotice, Přímětice, Derflice, Načeratice, Nesachleby, Oblekovice, Bohumilice, Konice, Popice, Hradiště, Dyjská Ves, Mansberk, Nový Šaldorf. Ve městě se nachází všechny úrovně škol. Jde o 6 škol mateřských a 6 škol základních. Nachází se zde také Gymnázium Znojmo, Střední zdravotnická a Vyšší odborná zdravotnická škola Znojmo, Gymnázium, Střední pedagogická škola, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Znojmo, příspěvková organizace, Střední odborná škola Podyjí Znojmo, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště SČMSD Znojmo, Přímětická, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Znojmo, Dvořákova a Střední technická škola a Střední odborné učiliště Znojmo, Uhelná. Nachází se zde také jedna Soukromá vysoká škola ekonomická, Znojmo. Je zde také možnost studia v nedalekém městě rakouském městě Retz, kde výborně funguje spolupráce se znojemskými školami, jako je obchodní akademie a hotelová škola.⁶⁵

5.1 Dílčí shrnutí

V této kapitole je charakterizován znojemský region, město Znojmo a jednotlivé druhy škol, které se ve městě nacházejí. V následující kapitole popíšeme subjekty, které ve městě Znojme působí v rámci prevence dopravní výchovy.

⁶⁴ JANKŮ V. a kolektiv autorů, *Historie Znojma v obrazech*. Brno; 1. vydání, Nakladatelství Jiří Krejčí, K-public 2005, s. 9-11.

⁶⁵ <http://www.podnikani-bydleni.cz/vzdelani-a-spoluprace>.

6 SUBJEKTY PŮSOBÍCÍ V PREVENCI DOPRAVNÍ VÝCHOVY

6.1 Policie ČR

„Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky. Policie České republiky je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie. Jejich územní obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky.“⁶⁶

PROJEKTY POŘÁDANÉ POLICIÍ ČR

Zebra se za tebe nerozhlédne

Tento preventivní projekt je zaměřen převážně na chodce jako účastníky silničního provozu. Hlavním cílem je osvojení si dodržování pravidel bezpečného přecházení vozovky. Je realizován Policejním prezidiem České republiky od roku 2007 ve spolupráci se Zdravotní pojišťovnou MV ČR a BESIP MD ČR. Projekt se koná 2x ročně v rozsahu 1 týdne po celé ČR, a to na začátku školního roku a ve druhé polovině.⁶⁷

Zebra radí

„Vozovku přecházej na přehledném místě, pokud je v blízkosti přechod pro chodce, použij ho!

- *Do vozovky smíš vstoupit po bezpečném rozhlédnutí. Pravidlo zní: 3x se rozhlédni: vlevo, vpravo, vlevo a rychle přejdi!*

⁶⁶ <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>.

⁶⁷ <http://www.policie.cz/clanek/zebra-se-za-tebe-nerozhledne-262841.aspx>.

- *Vždy si počínej tak, aby řidič měl šanci zastavit vozidlo před přechodem pro chodce!*
- *Do vozovky vstupuj, až když vozidla bezpečně zastaví, nikdy nevbíhej před jedoucí vozidla“⁶⁸*

Ajaxův zápisník

Tento preventivní projekt je určen žákům 2. tříd základních škol. Cílem je seznámit žáky s právním vědomím od jejich mladšího školního věku. Průvodcem je policejní pes Ajax. Pomocí Ajaxova zápisníku se žáci učí předcházet sociálně patologickým jevům, mezi které patří např. šikana, alkohol, drogy, hazardní hry. Žáci se také seznamují s běžným a každodenním pohybem v silničním provozu a věnují se vlastní bezpečnosti v něm.⁶⁹

Žáci obdrží zápisník, se kterým pracují po celý rok. Policisté pro ně připravují soutěže, s pomocí testů u žáků zjišťují jejich znalosti. Zápisník tvoří 10 témat podle počtu školních měsíců. V každém tématu se žáci seznamují s novými informacemi, jako např. seznámení s činností policie, osvojení si důležitých telefonních čísel atd. V oblasti dopravní tematiky se seznamují se základními pravidly chodce, zásadami správného pohybu a chování na pozemních komunikacích. Jako pomůcky používají stavěcí terče, dopravní značky a reflexní vesty. U jízdy na jízdním kole se připomíná nošení ochranné přilby, ochranných prvků a reflexního značení. Pomůckou je zde malý dopravní test.⁷⁰

Alarm

Tento projekt vznikl v rámci Národního programu výzkumu 2004 – 2009. Cílem projektu je oslovit co nejširší skupinu dětí a mládeže a poskytnout jim základní vědomosti a dovednosti o bezpečném pohybu na pozemních komunikacích. Veškeré aktivity, které se v projektu vyskytují, mají za následek snížení nehodovosti dětí a mládeže. Projekt je zaměřen na témata jako např. předcházení dopravním nehodám, odpovědné chování na pozemních komunikacích a také nabízí široce dostupnou metodiku a pracovní materiály k výuce dopravní výchovy.⁷¹

⁶⁸ <http://www.policie.cz/clanek/zebra-se-za-tebe-nerozhledne-262841.aspx>.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ <http://www.dopravnialarm.cz/projekt/>.

6.2 Městská policie ve Znojmě

Hlavním úkolem Městské policie ve Znojmě je dodržování veřejného pořádku a hlídání bezpečnosti občanů ve městě. Dalším úkolem, jako jedním z mnoha, je dodržování pravidel silničního provozu v samotném městě i mimo něj. Tyto úkoly jsou zaměřeny na problematiku dopravní výchovy. Patří sem např. kontrola cyklistů a vybavení jízdních kol, kontrola neukázněných chodců, přednáškové preventivní návštěvy škol, kontroly cyklostezek, spolupráce s dalšími organizacemi a mnoho dalších aktivit.

PROJEKTY POŘÁDANÉ MĚSTSKOU POLICI VE ZNOJMĚ

Strážníci na přechodech pro chodce

Jednou z akcí Městské policie ve Znojmě bývá již tradiční stání strážníků Městské policie u přechodů pro chodce v blízkosti škol. Během celého školního roku postávají strážníci Městské policie ve Znojmě každé ráno a kolem poledne na přechodech pro chodce na ulicích Jarošova, Palackého, náměstí Republiky, u ZŠ Přímětice a další. Dohledy u přechodů pro chodce jsou přizpůsobeny výuce na jednotlivých školách, aby byli strážníci na přechodech v době, kdy přes ně přechází nejvíce žáků.⁷²

Kontrola cyklistů, jejich jízdních kol a osvětlení

Tyto akce pořádá městská policie ve Znojmě pravidelně. Jsou zaměřeny především na správné osvětlení jízdních kol. Kontroly vycházejí ze zkušeností, kdy již několikrát došlo k situaci, kdy byl sražen cyklista jedoucím automobilem, protože neměl osvětleno jízdní kolo. Je plno cyklistů, kteří stále nepřiznávají argumentaci, že správné osvětlení jízdního kola a používání odrazek, může předejít dopravní nehodě. Ve více případech je většinou vše v pořádku a policisté jsou rádi. Zatím však malá část cyklistů využívá také reflexních prvků. V případě, že cyklista nemá své kolo v přední části osvětleno bílým světlem a v zadní části světlem červené barvy, může policista uložit na místě blokovou pokutu ve výši až 2000 Kč.⁷³

⁷² <http://www.dopravnialarm.cz/projekt/> <http://www.znojnocity.cz/straznici-jsou-opet-u-prechodu/d-45910/p1=60282>.

⁷³ <http://www.znojnocity.cz/straznici-kontrolovali-cyklisty/d-37907/p1=60286>.

Účast městské policie při otevření cyklostezky Na Hrázi – Dobšice

Městská policie Znojmo se zúčastnila slavnostního otevření nové cyklostezky vedoucí z ulice Na Hrázi do Dobšic. Pro návštěvníky a cyklisty byly připraveny materiály z dopravní tematiky např. testy, obrázky nebo poznávání dopravních značek. Velký důraz příslušníci městské policie kladli na používání ochranné přilby, která je povinná do dovršení věku 18 let.⁷⁴

Program Týden pro rodinu

V prostorách U Obří hlavy proběhlo sportovně kulturní odpoledne věnované návštěvníkům a rodinám s dětmi. Strážníci zde ukazovali služební techniku např. služební auto městské policie, dále pak technické vybavení a zajímavé materiály. Poskytovali i cenné rady v oblasti dopravní výchovy a odpovídali zájemcům na položené otázky.⁷⁵

Den pro děti a veřejnost s Městkou policií Znojmo

Akce se odehrála v hradebním příkopu městského parku a zajistila ji městská policie v souvislosti s oslavou 20. výročí svého založení. Na stanovišti Střední zdravotnické školy a v sanitním vozidle Zdravotnické záchranné služby bylo možné shlédnout poskytnutí první pomoci. Na stanovišti Vězeňské služby bylo možné shlédnout střelné zbraně a vozový park. Byl zde také přistaven autobus MOBIDIK (Mobilní, informační a didaktické centrum prevence kriminality), kde brněnští strážníci rozdávali cenné rady, zaměřené na prevenci krádeží, bezpečnosti v silničním provozu a zabezpečení majetku. Na stanovišti Cykloklubu Kučera byli zájemci poučeni o bezpečnosti v dopravě a měli možnost zaježdit si na vytyčené dráze s tříkolkami a koloběžkami.⁷⁶

Modelbrani

Tento projekt je věnován modelářům. Je pravidelně uskutečňován v areálu znojemského Domu dětí a mládeže. Děti zde představují různé druhy modelů z oblasti dopravní problematiky. Městská policie se tohoto projektu účastní formou představování své služební techniky a vybavení, které si děti mohou vyzkoušet na vlastní kůži.⁷⁷

⁷⁴ <http://www.znojmocity.cz/otevreni-cyklostezky-na-hrazi-dobsice/d-38605/p1=60286>.

⁷⁵ <http://www.znojmocity.cz/mestska-police-se-zapojila-do-programu/d-44934/p1=60286>.

⁷⁶ <http://www.znojmocity.cz/den-pro-deti-a-verejnost-s-mestskou-policii-znojmo/d-28521/p1=60286>.

⁷⁷ <http://www.znojmocity.cz/modelbrani/d-20964/p1=60286>.

Kontrola chodců na cyklostezkách

Strážníci provádějí pravidelně kontrolní akce zaměřené na neukázněné chodce, kteří i přes zákaz vstupu vstupují na cyklostezky a tím ohrožují nejen sebe, ale i jedoucí cyklisty, kterým jsou tyto cyklostezky určeny. Stále jsou mezi námi tací, kteří toto nerespektují. V této problematice slouží policistům nově zřízený elektronický program CEP (Centrální evidence přestupců), který slouží ke zjišťování, zda přistižená osoba nebyla v minulosti již řešena za stejný přestupek nebo jiný. Tyto zjištěné informace mají pak vliv na výši blokové pokuty.⁷⁸

Přednášková preventivní činnost městské policie na školách

Městská policie má za úkol hlídat bezpečnost občanů a dodržování veřejného pořádku. Proto se pohybují v co největší míře v ulicích města. To však samotné nestačí. Z tohoto důvodu proto navštěvují mateřské, základní a střední školy, kde seznamují žáky se svou činností a vysvětlují jim, jak se správně chovat v různých situacích na pozemních komunikacích. V problematice dopravní výchovy se děti seznamují např. s důležitými telefonními čísly, se správným přechodem vozovky, jak správně jezdit a ovládat kolo, jaká je jeho povinná výbava a dochází také k seznamování se s dopravními značkami.⁷⁹

Den bez aut

Městská policie se také podílí na realizaci projektu Den bez aut. Pro děti všech věkových kategorií bývá nachystána dopravní problematika, která se týká chování chodců a cyklistů. Děti si mohou vyzkoušet test malého cyklisty nebo např. poznávání dopravních značek.⁸⁰

Dětský dopravní den

Na tomto dni představují příslušníci městské policie všem zvědavým dětem všech věkových kategorií, ale i rodičům a kolemjdoucím lidem, svou služební techniku. Patří sem převážně služební automobily a elektroskútry. K vidění je i ukázka výcviku služebního psa nebo např. slaňování.⁸¹

⁷⁸ <http://www.znojmocity.cz/straznici-kontrolovali-chodce-na-cyklostezkach/d-13209/p1=60286>.

⁷⁹ <http://www.znojmocity.cz/prednaskova-preventivni-cinnost-mp-znojmo/d-8035/p1=60286>.

⁸⁰ <http://www.znojmocity.cz/den-bez-aut/d-35090/p1=60286>.

⁸¹ <http://www.znojmocity.cz/detsky-den-na-hornim-namesti/d-33455/p1=60286>.

Kontrola cyklostezek a povinné výbavy na jízdním kole

Strážníci se zaměřují na bezpečnost provozu cyklostezek, kde jsou neukáznění cyklisté upozorňováni na jejich nejčastější chyby. Cyklostezky jsou určeny výhradně cyklistům a chodci zde nemají co dělat. Mohou je pouze rychle přejít. Tato akce je prozatím preventivního charakteru, ale stále zde platí pravidlo, že chodec se pohybem po cyklostezce dopouští přestupku a strážník může chodci udělit blokovou pokutu do výše 2000 Kč.⁸²

6.3 Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, Požární stanice

Znojmo

Mezi subjekty zabývající se prevencí dopravní výchovy ve městě Znojmě patří i činnost Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje, Požární stanice Znojmo. Pracovníci této požární stanice uskutečňují na místních školách různé besedy a přednášky, kde žákům popisují nebezpečné situace v dopravním provozu, které nastávají v souvislosti s řízením dopravních prostředků. Upozorňují žáky na nebezpečné jednání, vysvětlují příčiny vzniku těchto jednání a zároveň žákům ukazují řešení a prevenci, jak těmto vzniklým nebezpečným situacím předcházet.⁸³

Hasičský záchranný sbor vypracovává koncepci požární ochrany v kraji, vykonává státní dozor na úseku požární ochrany a provádí kontrolu plnění nařízení orgánů kraje na úseku požární ochrany. Odpovídá za akceschopnost a připravenost jednotek sboru, řídí výkon služby v jednotkách požární ochrany, koordinuje požární ochranu v kraji s ostatními orgány, soustřeďuje podklady pro zabezpečení materiálních a finančních prostředků jednotek sborů dobrovolných hasičů v obcích, zpracovává podklady k vydávání právních předpisů a také soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek požární ochrany na území kraje. Vyhodnocuje přestupky na úseku požární ochrany a 1x ročně vypracovává zprávu o stavu požární ochrany v kraji, kterou předkládá krajskému úřadu. Zabezpečuje také preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany dle zaměření stanoveného ministerstvem.⁸⁴

⁸² <http://www.znojmocity.cz/straznici-se-preventivne-zameruji-na-cyklostezky/d-32444/p1=60286>.

⁸³ <http://www.firebrno.cz/cinnost-hasicskeho-zachranneho-sboru-jihomoravskeho-kraje>.

⁸⁴ Tamtéž.

6.4 Město Znojmo

Město Znojmo je zřizovatelem Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo. Spolupráce probíhá na různých úrovních. Jednou z nich je úroveň reklamní, organizátorská a finanční. Základní škola nabízí program pro rozvoj nadaných a talentovaných dětí. Ve městě se uskutečňují také různé akce a soutěže a závody mezi žáky jednotlivých škol. Nejlepší žáci školy pak město v rámci republiky reprezentují na různých soutěžích, vystoupeních, v kroužcích a dalších aktivitách.⁸⁵

Druhou formu spolupráce tvoří finanční prostředky určené na technické vybavení školy, kde je zapotřebí neustále opravovat učebny a vybavovat je nejmodernějšími přístroji a výpočetní technikou. Po stránce stavební je důležitá i revitalizaci školní budovy. Zde se jedná např. o opravy a obnovy elektrických rozvodů na budově, výměna nových oken za staré, novou fasádu budovy a v poslední době i o zateplení školy. Vše je závislé na financích, proto jsou tyto kroky plánovány postupně a s uvážením.⁸⁶

6.5 Středisko volného času Znojmo, příspěvková organizace

Středisko volného času Znojmo, příspěvková organizace pořádá každý rok pro děti ze Znojma, ale i z blízkých obcí, velkou řadu kroužků. Seznam těchto kroužků si zájemci mohou přečíst na webových stránkách samotného střediska. V seznamu těchto kroužků se nachází tzv. Dopravní kroužek, který se týká problematiky dopravní výchovy. Tento kroužek je určen pro děti od 6 – 16 let a místem konání je nedaleká obec Jevišovice. Zde na místní základní škole je možné každý čtvrtek v čase 12,40 – 14,40 pod vedením lektorky Lenky Liškové nakouknout do problematiky dopravní výchovy a zájemci se zde seznámí s pravidly bezpečnosti silničního provozu.⁸⁷

6.6 Dílčí shrnutí

Kapitola se věnuje subjektům, působícím v rámci prevence dopravní výchovy ve městě Znojmě. Jde o Policii ČR, Městskou policii ve Znojmě, Hasičský záchranný sbor

⁸⁵ <http://www.evokace.cz/program-skoly>.

⁸⁶ www.aqe.cz/gallery/1/431-pripadova_studie_klienta_znojmo.pdf.

⁸⁷ <http://svcznojmo.cz/krouzky>.

Jihomoravského kraje, Požární stanici Znojmo, Město Znojmo a Středisko volného času Znojmo, příspěvková organizace. Tyto subjekty vykonávají prevenci dopravní výchovy na školách převážně takovým způsobem, že navštěvují samotné školy a provádí u nich různé besedy, přednášky a vysvětlují žákům význam dopravní výchovy v životě samotného žáka a jeho bezpečné chování v provozu na pozemních komunikacích. V následující kapitole bude popsán význam a role dětského dopravního hřiště, dále pak jeho charakteristika a vybavení.

7 DĚTSKÉ DOPRAVNÍ HŘIŠTĚ NA ULICI JINDŘICHA HOŘEJŠÍHO VE ZNOJMĚ

7.1 Význam a role

Pro výuku dopravní výchovy je dětské dopravní hřiště nepostradatelné. V dnešní době si již nedovedeme představit výuku dopravní výchovy pouze ve třídě nebo tělocvičně. A právě k těmto účelům jsou stavěna dopravní hřiště. Základní škola JUDr. Josefa Mareše a Mateřská škola Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo má na rozdíl od ostatních základních škol ve Znojmě tu výhodu, že právě takové kvalitní dětské⁸⁸ moderní dopravní hřiště a zároveň i jediné ve městě, stojí v jejím blízkém okolí. Škola jej využívá pro své potřeby. Je vyhotoven harmonogram akcí, ve kterém jsou začátkem školního roku naplánovány návštěvy jednotlivých tříd na tomto hřišti. Žáci zde nacvičují různé modelové situace, ztvárňují chodce, cyklisty, řidiče a další účastníky silničního provozu. Seznamují se s řešením různých situací, které mohou v silničním provozu nastat a pedagogové tyto žáky upozorňují na jednotlivé chyby, které žáci dělají.⁸⁹

7.2 Charakteristika, popis a jeho vybavení

Dopravní hřiště spadá pod majetkový odbor města Znojma, které je také provozuje. Je otevřeno veřejnosti, dětem, rodičům s dětmi a pro děti do 6 let s doprovodem rodičů. Na hřišti se nachází 15 jednoduchých a 16 dvojitých dopravních značek. Je vybaveno lavičkami, odpadkovými koši, pítkem a stojany na kola. Z důvodu ochrany před poničením je hřiště oploceno. Školy jej mohou využívat v dopoledních hodinách k výuce dopravní výchovy s pedagogickým dozorem.⁹⁰

7.3 Dílčí shrnutí

Tato kapitola popisuje význam a roli dětského dopravního hřiště. Vyzdvihuje význam, který spočívá v tom, že si zde žáci mohou procvičit teoretické znalosti v podobě různých modelových situací. Seznamují se s dopravními značkami, procvičují role chodců a řidičů a snaží se zde řešit situace, které mohou v běžném životě nastat.

⁸⁸ Příloha č. 2, obrázky č. 18, 19.

⁸⁹ <http://www.snznojmo.cz/sportoviste/dopravni-hriste-j-horejsiho>.

⁹⁰ Tamtéž.

8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření je zaměřeno na analýzu systému dopravní výchovy na vybrané základní škole jako prevence v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích v konkrétním regionu. Protože jsem se narodil ve městě Znojmě a bydlím v něm se svoji rodinou, vybral jsem si pro svůj průzkum základní školu, kterou navštěvuje moje osmiletá dcera. Jde o Základní školu JUDr. Josefa Mareše a Mateřskou školu Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo.⁹¹ Dílčím cílem diplomové práce bude zjištění, zda vědomosti z problematiky dopravní výchovy získané na prvním stupni se významným a kladným způsobem projevují u žáků šestých tříd na výše jmenované škole. Na základě zjištěných informací z odpovědí respondentů bude vypracován návrh projektu, který může posloužit dané škole jako podpůrný materiál pro výuku dopravní výchovy na jmenované základní škole.

8.1 Metodologie dotazníkového šetření

Ke zjištění požadovaných informací v otázce dopravní výchovy bylo použito nejdříve kvalitativní metody řízeného rozhovoru. Metoda rozhovoru patří k těm metodám, kdy shromažďování dat je založeno na přímém dotazování výzkumného pracovníka a respondenta.⁹² Tento řízený rozhovor byl proveden se zástupci subjektů, které působí ve městě Znojmě v rámci prevence dopravní výchovy. Za Policii ČR byla oslovena tisková mluvčí oddělení tisku a prevence paní por. Mgr. Lenkou Drahokoupilová, za Městskou policii Znojmo byl osloven manažer prevence Městské policie Znojmo Mgr. Petrem Hladkým, za Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, Požární stanici Znojmo byl osloven koordinátor – metodik kpt. Bc. Pavel Pacula a za Mateřskou školu Znojmo, Holandská 2, Znojmo byla oslovena paní ředitelka Hana Buchtová.

Ke zjištění požadovaných informací ze strany respondentů – žáků bylo použito kvantitativní dotazníkové metody, která má tu výhodu, že dokáže nashromáždit poměrně velké a hromadné množství informací v krátkém časovém úseku.⁹³ Nejdříve po prostudování odborné literatury a seznámení se s dopravní problematikou na jmenované Základní škole JUDr. Josefa Mareše a MŠ Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo, byl vytvořen dotazník⁹⁴, který obsahuje 25 otázek s dopravní tematikou.

⁹¹ Příloha č. 2, obrázek č. 9

⁹² SKALKOVÁ, J. a kol. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: SPN, 1983, s. 92

⁹³ GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Brno: Paido, 2010, s. 121.

⁹⁴ Příloha č. 1.

Prvních 22 otázek je zaměřeno čistě na znalosti z dopravní výchovy. Otázky v dotazníku jsou rozděleny na jednotlivá témata, jako např.: cesta do školy, na přechodu pro chodce, na chodníku, na kole, v automobilu s rodiči atd. Zbylé otázky č. 23 – 25 jsou otázky volné a jsou směřovány na vlastní odpovědi a názory jednotlivých respondentů. Otázka č. 23 oslovuje respondenty, zda jejich třídu někdy navštívil policista a co je nejvíce z tohoto setkání zaujalo. Otázka č. 24 je položena ve smyslu, zda některý z respondentů někdy v minulosti navštívil dopravní hřiště a otázka č. 25 je zaměřena na témata z dopravní výchovy, která oslovení respondenti řeší doma se svými rodiči.

Dotazník byl po dohodě osobně předán preventistce pro druhý stupeň paní PaedDr. Marií Karšulínové, která se společně s kolegou Mgr. Leošem Malenou postarala o to, aby se jednotlivé dotazníky dostali do rukou žáků – respondentů čtyř šestých tříd. Ve třídách pak tyto dotazníky byly vyplňovány v rámci výuky a dle pokynů pověřeného učitele. Dotazník byl anonymní a odpovědělo na něj 73 respondentů z celkového počtu 102 žáků šestých ročníků. Celkově odpovědělo 38 chlapců a 35 dívek. Dotazník byl určen pro žáky šestých tříd a to z důvodu, že mají již za sebou ukončený první stupeň základní školy, a proto bylo cílem zjistit, jaké množství vědomostí z dopravní výchovy, alespoň těch základních, si tito žáci přinesli sebou na druhý stupeň.

8.2 Představení a charakteristika školy

Historie školy

Základní a mateřská škola vznikla v roce 2014 sloučením Základní školy Loucká ve Znojmě, která byla založena v roce 1918, a zároveň patřila mezi jednu z nejstarších škol ve Znojmě a Základní školy Vídeňská, jejíž provoz byl zahájen v roce 1984. V roce 2004 se ke škole připojila malotřídní škola a mateřská škola v Konicích. Základní škola JUDr. Josefa Mareše a Mateřská škola Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo navazuje na obě původní školy a vychází z jejich koncepcí, personálního a materiálového zázemí. V roce 2011 byla v budově školy vybudována jednotřídní mateřská škola Pampeliška. Škole byl propůjčen čestný název „JUDr. Josefa Mareše“ a to na počest prvního prvorepublikového znojemského starosty města Znojma, který se významně zasloužil o rozvoj města Znojma.⁹⁵

⁹⁵ <http://www.evokace.cz/z-historie-skoly>.

Základní statistické údaje o škole

Jedná se o úplnou školu mající zpravidla 3 – 5 tříd v ročníku, dohromady 35 tříd. Na prvním stupni se nachází 22 tříd, na druhém stupni pak 13 tříd. Všechny tyto třídy se nacházejí v hlavní budově školy na ulici Klášterní. Škola má 9 oddělení školní družiny. Nachází se zde třída Pampeliška s kapacitou 25 žáků. Škola má také dislokované pracoviště v nedaleké obci Konice. Zde se nachází malotřídní základní škola se 2 třídami, vždy po dvou ročnících a jedním oddělením školní družiny.⁹⁶

Nachází se zde třída mateřské školy s kapacitou 22 dětí. Malotřídní škola a mateřská škola sídlí společně v jedné budově. Celková kapacita školy činí 845 žáků, školní družina má 11 oddělení a její kapacita činí 280 žáků. Základní škola JUDr. Josefa Mareše a Mateřská škola Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo je spádová pro jižní část města a pro přilehlé satelitní obce, které jsou součástí města Znojma. Školu navštěvují také žáci z jiných obcí, což je zhruba cca 20 %. Základní škola byla vybudována jako bezbariérová škola a věnuje se také žákům se specifickými potřebami učení.⁹⁷

Základní koncepce a charakter školy

Základní koncepce je zaměřena na rozvoj a podporu dětí s talentem. Důraz je kladen na výuku cizích jazyků, na využívání moderní technologie, která je aplikována do výuky školy a má vliv na osobnostní rozvoj žáků. Výuka cizích jazyků probíhá od 1. třídy – první cizí jazyk a od 6. třídy pak druhý cizí jazyk. Rodiče s dětmi si sami mohou zvolit jazyk. Výuka moderních technologií a informatiky je začleněna do specializovaných předmětů, jako jsou např. Informatika, aplikovaná specializovaná a mediální výchova. Informatice se systematictěji žáci věnují až od druhé třídy.⁹⁸

Vybavenost školy

Základní škola disponuje velkou rozlehlou školní budovou, pozemky a sportovištěm, které využívá ke své činnosti. V blízkosti školy se nachází park. Budova školy je panelákového typu a nachází se v ní speciálně vybavené učebny s interaktivními tabulemi pro výuku předmětů např.: zeměpis, dějepis, fyzika, chemie, přírodopis, výtvarná výchova, cvičná školní kuchyňka, 2 počítačové učebny pro 1. a 2. stupeň, prezentační učebna s interaktivní tabulí, 2 jazykové laboratoře, 1 jazyková laboratoř

⁹⁶ <http://www.evokace.cz/z-historie-skoly>.

⁹⁷ Minimální preventivní program školy Základní školy JUDr. Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

⁹⁸ Tamtéž.

s digitální jazykovou laboratoří Smart Symposium. Je zde také žákovská knihovna, dílna pro práci s keramikou, multimediální učebna pro hudební výchovu a gymnastický sál. I prostory školních družin jsou také moderně vybaveny pro dopolední výuku. Mezi další pak patří jídelna s kuchyní a tělocvična. Jako samozřejmost na škole je pak vysokorychlostní internet, který je přístupný žákům i učitelům.⁹⁹

8.3 Školní metodik prevence

Jako školní metodik prevence na zdejší škole působí Mgr. Zdeňka Klímová. Její pracovní náplní je koordinace tvorby Minimálního preventivního programu školy společně s učitelským sborem. S pomocí dalších institucí a organizací zajišťuje, organizuje a realizuje preventivní programy a činnosti ve výuce i mimo ni. Dále pak zprostředkovává odborné informace o sociálně patologických jevech a možnostech jejich prevence a řešení. Zabývá se zjišťováním konkrétních projevů problémového, sociálně patologického chování žáků ve škole a společně s vedením školy, učitelským sborem a jinými institucemi se snaží tuto problematiku řešit. Zároveň poskytuje základní poradenské služby a informace žákům, jejich rodičům a učitelům. Po domluvě zajišťuje kontakt s odbornými pracovišti.¹⁰⁰

Z ROZHOVORU SE ŠKOLNÍM METODIKEM PREVENCE PANÍ MGR. ZDEŇKOU KLÍMOVOU:

Dne 8. 12. 2015 byl uskutečněn řízený rozhovor se školním metodikem prevence paní Mgr. Zdeňkou Klímovou. Výuka dopravní výchovy na této škole vychází ze Školního vzdělávacího plánu, který si škola sama vytváří z Rámcového vzdělávacího programu. Zde je dopravní výchova rozdělena do devíti vzdělávacích oblastí. Pro první stupeň je vzdělávací obsah členěn na 1. období (1-3 ročník) a 2. období (4-5 ročník). Každá tato oblast je tvořena očekávanými výstupy a učivem. Kromě výuky dopravní výchovy na základě jejího včlenění do jednotlivých oblastí je dopravní výchova na škole organizována na základě domluvy školního metodika prevence Mgr. Zdeňky Klímové s preventistkami pro 1. stupeň Mgr. Irenou Volánkovou a 2. stupeň PaedR. Marií Karšulínovou. Obě tyto preventistky se společně se školním metodikem prevence vždy na začátku školního roku domluví, který z nabízených kurzů Komplexního programu

⁹⁹ Minimální preventivní program školy Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

¹⁰⁰ <http://www.evokace.cz/skolni-metodik-prevence>.

primární prevence pro Základní školy objednají. Jsou však vázány financemi, tudíž se musejí ohlížet po levnějších variantách. Proto více než před komerčními placenými kurzy upřednostňují tradiční osvědčenou spolupráci s Městskou policií Znojmo, Policií ČR a Hasičským záchranným sborem Jihomoravského kraje, Požární stanicí Znojmo. Tato spolupráce probíhá na základě telefonické domluvy pověřené preventistky se zástupci těchto subjektů, kteří zabezpečí dohodnuté akce a jejich termíny.

SEZNAM POLOŽENÝCH OTÁZEK

1. Vyučujete žáky Vaší základní školy dopravní výchově? Jakým způsobem?
2. Kdo u Vás na škole zabezpečuje výuku dopravní výchovy?
3. Jak se liší výuka dopravní výchovy na obou stupních základní školy?
4. Využíváte k výuce dopravní výchovy na základní škole některý z nabízených kurzů z Komplexního programu primární prevence města Znojma?
5. Můžete jmenovat, se kterými subjekty působícími v oblasti prevence dopravní výchovy spolupracuje Vaše škola?
6. Jakým způsobem je tato spolupráce koordinována?

8.4 Spolupráce školy se subjekty působícími v prevenci dopravní výchovy ve městě Znojme

a) Spolupráce s Městem Znojmem

Jmenovaná základní škola v oblasti dopravní výchovy spolupracuje s mnoha subjekty. Mezi tyto subjekty patří např. samotné Město Znojmo, které škole pomáhá hlavně finančně. Jako další spolupráci lze jmenovat organizátorskou pomoc v oblasti různých soutěží, závodů, školení s dopravní tematikou, kroužků a dalších aktivit.

b) Spolupráce s Policií ČR

Základní škola spolupracuje také s Policií ČR. Spolupráce je funguje formou přednášek a exkurzí. Po domluvě s příslušníkem Policie ČR nadpraporčíkem Janem Křepelou navštíví školu příslušníci Policie ČR, kteří žákům poskytnou přednášku s dopravní tematikou a vysvětlují jim pravidla bezpečnosti silničního provozu.¹⁰¹ Žáci základní školy mají možnost v rámci exkurze také navštívit prostory police, kde jim jmenovaní policisté ukáží svá pracoviště a policejní techniku. Žáci si tak mohou zblízka prohlédnout přistavené policejní vozy, zbraně a seznámí se zde s dalšími zajímavými zařízeními. Policisté také žákům v rámci dopravní problematiky vysvětlují základní pravidla bezpečnosti silničního provozu a upozorňují žáky na ty nejdůležitější informace, které je potřeba dodržovat v rámci bezpečného pohybu v silničním provozu.

Z ROZHOVORU S TISKOVOU MLUVČÍ ODDĚLENÍ TISKU A PREVENCE PANÍ POR. MGR. LENKOU DRAHOKOUPILOVOU

Dne 22. 1. 2016 byl realizován řízený rozhovor s tiskovou mluvčí oddělení tisku a prevence paní por. Mgr. Lenkou Drahokoupilovou. Paní magistra uvedla, že Policie ČR ve městě Znojme není zaměřena jen na jednu školu, ale v průběhu roku spolupracuje s mnoha dalšími školami v rámci celého okresu Znojmo. Vychází z aktuální situace a reaguje na konkrétní případy, které se ve městě Znojme stávají. Tyto školy jsou kontaktovány z většiny případů paní por. Mgr. Drahokoupilovou, která také vychází z pokynů dopravních policistů v souvislosti s dopravně preventivními akcemi. Jedná se například o celorepublikové akce „Zebra se za tebe nerozhledne“, „Ajaxův zápisník“ nebo „Alarm“. S těmito akcemi se pověření policisté snaží postupně navštěvovat všechny základní školy ve městě Znojme. Mezi další podněty patří např. vážné dopravní nehody a s nimi vzniká nutnost dětem na základních školách připomínat základní pravidla bezpečného chování v provozu na pozemních komunikacích v dané lokalitě.

c) Spolupráce s Městskou policií ve Znojme

Výborná a již několik let trvající je spolupráce s Městskou policií Znojmo. Tuto spolupráci mezi školou a Městskou policií ve Znojme obstarává manažer prevence Městské police Znojmo Mgr. Petr Hladký, který po domluvě s preventistkami základní školy dohodne návštěvu příslušníků městské policie na zmíněné škole. Delegovaní strážníci pak žákům obstarají přednášku o bezpečném chování v dopravním provozu.

¹⁰¹ Příloha č. 2, obrázek č. 14, 15.

Z ROZHOVORU S MANAŽEREM PREVENCE MĚSTSKÉ POLICIE ZNOJMO MGR. PETREM HLADKÝM

Dne 28. 1. 2016 byl realizován řízený rozhovor s manažerem prevence Městské policie Znojmo Mgr. Petrem Hladkým, který byl vstřícný a velmi ochotně odpovídal na mé otázky. Z odpovědí vyplývá, co všechno má městská policie na starost. Návštěvy a přednášky na jednotlivých školách ve Znojmě, ale i školách z okolních obcí, probíhají dle předem dohodnuté domluvy s metodikou prevence jednotlivých škol a městské policie. Na Základní škole JUDr. Josefa Mareše a Mateřské škole Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo tyto domluvené akce probíhají následovně. Dopravní výchova na Základní škole JUDr. Josefa Mareše a Mateřské škole Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo Základní škole Vídeňská je zahrnuta ve školním vzdělávacím programu v několika průřezových tématech tak, jak si to samotná škola určí.

Metodik prevence na škole po dohodě s učiteli jednotlivých tříd probere jednotlivé prvky a témata z dopravní výchovy, které by mohli být prospěšné žákům jmenované základní školy. Je to závislé např. na poloze školy ve městě, na blízkosti silnic kolem školy či nebezpečných křižovatkách, počtu přechodů a dalších místech, kde by mohlo žákům hrozit nějaké nebezpečí. Metodik prevence pak po vzájemné domluvě sám osloví nebo pověří některého z učitelů, který osloví manažera městské policie Mgr. Petra Hladkého či preventistku městské police Bc. Evu Smutnou a po domluvě stanoví harmonogram návštěv. Vše musí být důkladně zkoordinováno, aby návštěva s přednáškou měla patřičnou úroveň a žákům dala patřičné informace.¹⁰²

Počet žáků je v tomto případě velmi důležitý neboť policisté berou děti na vycházky v prostranství školy a prochází s nimi vytypovaná místa, kde by mohlo v otázce dopravní výchovy hrozit nebezpečí. U jmenované základní školy jde o místa jako např. křižovátku před školou, na které vznikají pravidelně dopravní nehody. Dále jde o přechody pro chodce před a za školou. V západní části školy se v prostranství parku nalézají silnice, při které se nachází zúžený chodník a jelikož zde dennodenně projede velké množství automobilů, hrozí i zde chodcům, a to převážně dětem nebezpečí. Po domluvě strážníci berou také děti na nedaleké dopravní hřiště, kde se děti mohou cvičně seznámit s dopravními značkami, silnicí, přechody pro chodce a i např. semaforem. Dále si zde také děti mohou zahrát na řidiče, chodce, policisty a vyzkoušet si tak nanečisto provoz na pozemní komunikaci.

¹⁰² Příloha č. 2, obrázek č. 16, 17.

Velice významnou a důležitou akcí, kterou Městská policie Znojmo koná, je dennodenní postávání příslušníků na přechodech pro chodce. Jde o předem vytypovaná místa v blízkosti základních a mateřských škol. Toto probíhá ve spolupráci se samotným vedením škol, kdy policejní preventista navštíví vytypovanou školu a informuje vedení školy o této akci. Zároveň se domluví ranní časy kdy jdou děti do školy a časy polední, kdy děti školu opouští. V těchto případech u přechodů pro chodce postávají příslušníci městské policie a dávají pozor na děti, které přecházejí pře přechody. Zastavují automobily nebo naopak urychlují plynulost dopravy.

Ve vzájemném rozhovoru jsme oba dospěli k názoru, že by bylo velmi užitečné, aby ve městě Znojmě bylo vybudováno ještě jedno dopravního hřiště, neboť dopravní hřiště na Jindřicha Hořejšího je pro základní a jiné školy málo. Nevýhodou by snad mohl být fakt, že dopravní hřiště leží ve spodní části města a tudíž je lehce dostupné spíše základní škole Základní škole JUDr. Mareše a Mateřské škole Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo a Mateřské škole Holandská. Ostatní základní a jiné školy se nacházejí přímo ve středu města nebo v jeho horní části. Před rokem 1989 ve městě Znojmě bylo využíváno dopravní hřiště bývalého autocvičiště za židovským hřbitovem horní části města Znojmo – Přímětice. Po určité době v rámci majetkových vztahů však hřiště přestalo být využíváno a zpusťlo. Nyní se objevila myšlenka, že by toto hřiště bývalého autocvičiště mohlo zhruba po 27 letech znovu obnoveno. Vše je však závislé na financích.

d) Spolupráce s Hasičským záchranným sborem Jihomoravského kraje, Požární stanici Znojmo

Hasičský záchranný sbor ve Znojmě úzce spolupracuje se znojemskými školami, ale i se školami z okolních obcí již několik let. Nejtradičnějším akcí ve Znojmě je pořádání exkurzí přímo na stanici nebo přednášek na jednotlivých školách. Všechny tyto akce jsou předem domluveny s pověřenými zástupci škol a hasičského záchranného sboru.

Z ROZHOVORU S KOORDINÁTOREM – METODIKEM KPT. BC. PAVLEM PACULOU

Dne 29. 1. 2016 proběhl řízený rozhovor s koordinátorem - metodikem Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje, Stanice Znojmo kpt. Bc. Pavlem Paculou. Co se týče problematiky dopravní výchovy na základních školách, tato problematika ze strany hasičů probíhá v několika variantách. Jednou z variant je klasická exkurze přímo

na požární stanici ve Znojmě, která se vždy domlouvá s velitelem stanice Znojmo mjr., Mgr. Petrem Procházkou. Z důvodu velkého počtu nahlášených škol je potřeba tyto exkurze koordinovat, neboť samotná exkurze je určena pouze pro určitý počet žáků. Zde se žáci seznamují se základními informacemi, které se týkají požární a dopravní problematiky. Přímo na stanici žáci mohou shlédnout požární vozy, techniku, cvičiště, trenažéry, pulty a další zařízení, která slouží potřebám hasičů. Pověřený instruktor z řad hasičů pak žáky informuje o situacích, které mohou v dopravě nastat.

Mezi nejčastější případy, za kterými hasiči dennodenně vyjíždějí, patří dopravní nehody. Zde je dětem popisován postup, jak správně zasahovat při dopravní nehodě. Žáci jsou tak poučováni a obeznámeni s pravidly bezpečnosti v provozu na pozemních komunikacích např. s chováním a chůzí po chodníku, po přechodu pro chodce, s jízdou na kole po silnici, s chováním v blízkosti svého bydliště nebo školy. Instruktor jim také vysvětluje nejčastější chyby, kterých se lidé v silničním provozu dopouštějí. Mezi preventivní programy, se kterými hasiči seznamují žáky na školách, patří program Hasík, který je zaměřen na výchovu dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva a dále pak téma ochrany člověka za mimořádných událostí. V obou těchto programech jsou žáci seznamováni se základními pravidly bezpečného chování. Informace o těchto programech je možné shlédnout na webových stránkách Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje <http://www.firebrno.cz/>.

e) Spolupráce s Mateřskou školou Znojmo, Holandská 2, Znojmo

Mateřská škola Znojmo, Holandská 2, Znojmo spolupracuje se jmenovanou Základní školou JUDr. Josefa Mareše a Mateřskou školou Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo, a to tím způsobem, že děti předškolního věku několikrát do roka navštěvují právě tuto základní školu, kde se seznamují se svým budoucím působištěm a zároveň s úlohou této základní školy. Žáci základní školy dětem z mateřské školy ukazují prostory v budově školy, připravují pro ně různé divadelní vystoupení a mnoho dalších aktivit. Na místním školním dvoře pak s dětmi pořádají různé akce, mezi které patří i dopravní soutěže v jízdě na koloběžkách a jízdách kolech. Mateřská škola má ve svém areálu dětské hřiště, které obsahuje prvky dopravního hřiště. Je zde nakreslený přechod pro chodce, jsou zde dopravní značky a parkoviště. Ve třídách mateřské školy lze také shlédnout koberce s dopravní tematikou.¹⁰³

¹⁰³ <http://www.msholandskaze.cz/probehle-akce.p306.html>.

Z ROZHOVORU S ŘEDITELKOU ŠKOLY HANOU BUCHTOVOU

Dne 7. 1. 2016 jsem provedl řízený rozhovor s ředitelkou mateřské školy paní Hanou Buchtovou. Na Mateřské škole Znojmo, Holandská 2, Znojmo probíhají během roku různé zajímavé akce s dopravní tematikou, které jsou určeny pro děti. Jednou z nich je Dětský den, kde děti v areálu školy na školním hřišti¹⁰⁴ soutěží v závodech zručnosti v jízdě na koloběžkách a kolech, další akcí je pak den, kdy se děti vydají na poblíž nově zbudované dopravní hřiště, kde se seznamují s dopravními značkami a prostředky, dále pak s pravidly bezpečnosti silničního provozu. Mateřskou školu také po domluvě s ředitelkou školy navštěvují strážníci Městské policie Znojmo a zástupci Policie ČR. Děti zde zároveň mohou shlédnout policejní techniku, kterou si mohou vlastnoručně osahat a zeptat se příslušníků na otázky, které je v tu chvíli zajímají. Tyto preventivní akce jsou velmi příjemné a účinné, neboť děti získávají nové a důležité informace a nabývají mnoho zkušeností v oblasti dopravní výchovy. O všech těchto akcích jsou vždy předem informováni rodiče dětí. Spolupráce mezi školou a právě rodiči dětí probíhá prakticky neustále po celý školní rok. Rodiče jsou pravidelně seznamováni s akcemi a soutěжами, které se na škole konají. Všechny základní informace se rodiče dozvídají na třídnických schůzkách, kde jsou rodiče seznamováni s dlouhodobými projekty nebo na webových stránkách mateřské školy.

OTÁZKY Z USKUTEČNĚNÉHO ROZHOVORU

1. Jakým způsobem v oblasti prevence dopravní výchovy spolupracujete se Základní školou JUDr. Josefa Mareše a Mateřskou školou Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo?
2. Kdo je z Vaší strany pověřen touto spoluprací?
3. Máte v nabídce některý z programů, který se týká prevence dopravní výchově?
4. Nabízíte sami tyto programy dané škole nebo jste vy oslovováni touto školou?
5. Jakým způsobem probíhá domluvená akce?

¹⁰⁴ Příloha č. 2, obrázek č. 20.

8.5 Dotazníkové šetření

Dotazníkovým šetřením ze dne 14. 12. 2015 bylo osloveno celkem 73 respondentů. Celkový počet žáků čtyř tříd šestých ročníků Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo činí celkem 102 žáků. Zbylých 29 žáků se dotazníkového šetření nezúčastnilo z důvodu nemoci. Zbylá část žáků reprezentovala školu, v podobě tanečního a dramatického kroužku v rámci předvánočního vystoupení na náměstí ve městě Znojmě. Dotazník byl anonymní. Nejrychleji vyplněný dotazník byl vyplněn za cca 6 minut a nejpomalejší doba vyplňování odpovědí na otázky činila cca 30 minut. Převážná část respondentů odpovídala na otázky v dotazníku samostatně. Našli se i respondenti, kteří některé z otázek řešili společně se spolusedícím.

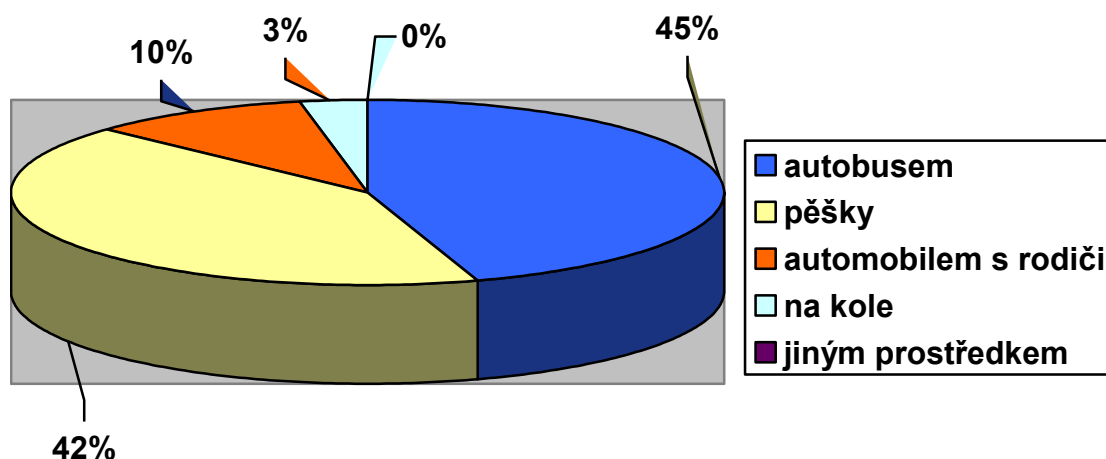
Tabulka č. 5: Tabulka dotazníkového šetření s počtem respondentů (Zdroj: vlastní)

	Celkový počet chlapců/dívek	Třída 6.A.	Třída 6.B.	Třída 6.C.	Třída 6.D.
Chlapci	38	11	7	9	11
Dívky	35	8	10	9	8
Celkový počet respondentů	73	19	17	18	19

Otázka č. 1:

Tabulka č. 6: Do školy se dopravuji (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
Autobusem	33	45
Pěšky	31	42
automobilem s rodiči	7	10
na kole	2	3
jiným prostředkem	0	0
Celkem	73	100

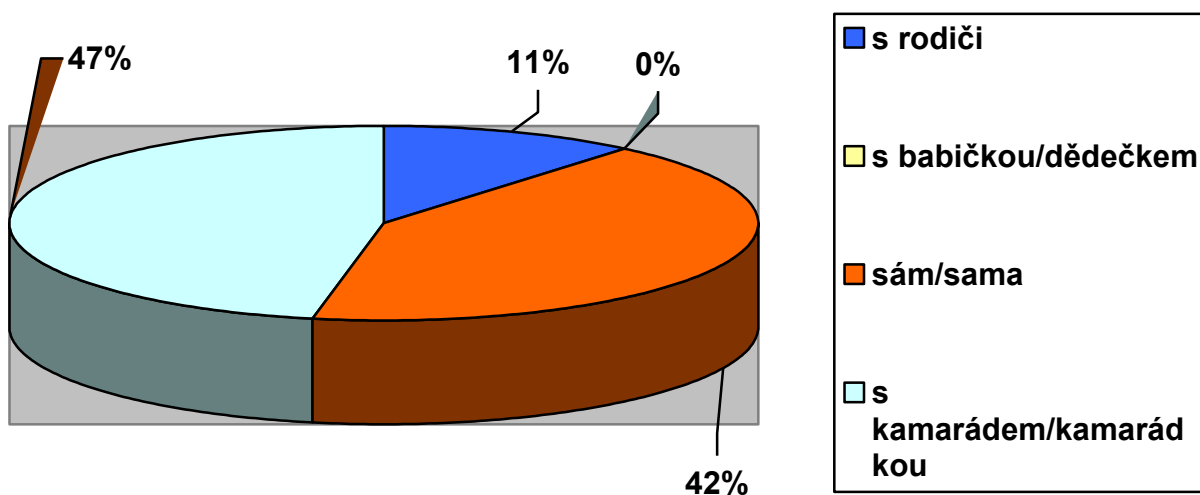
Graf č. 1: Do školy se dopravuji (Zdroj: vlastní)

Komentář: Na uvedenou otázku (tabulka č. 6, graf č. 1) odpovědělo celkem 73 respondentů. Nejvíce se žáci dopravují do školy autobusem (45 % žáků). Pěšky školu navštěvuje 42 % žáků a 10 % žáků do školy dojíždí automobilem s rodiči. Jízdu na kole využívá 3 % žáků. I když škola stojí v dolní části města, i přes to je místní infrastruktura velmi dobře řešena. Škola stojí poblíž hlavní silnice a přímo před školou se nachází zastávka místní hromadné dopravy. Samotná škola je dále obklopena ze strany parku ještě druhou silnicí, jež umožňuje snadný příjezd řidičům osobních automobilů. Protože škola stojí v blízkosti sídliště, je patrné, že právě většina žáků, kteří školu navštěvují, pochází právě z tohoto sídliště, a tudíž se dopravují pěšky.

Otázka č. 2:

Tabulka č. 7: Do školy chodím (Zdroj vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
s rodiči	8	11
s babičkou/dědečkem	0	0
sám/sám	31	42
s kamarádem/kamarádkou	34	47
Celkem	73	100

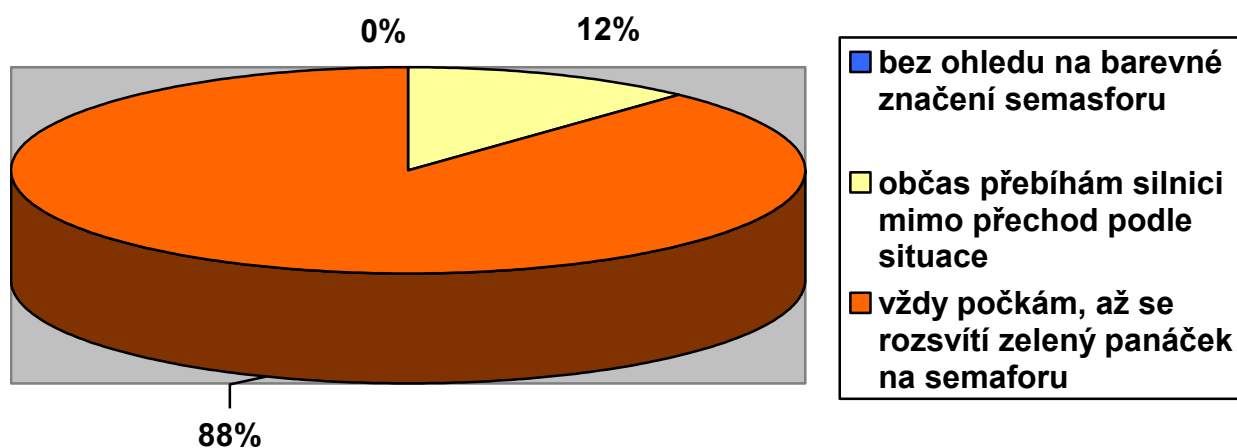
Graf č. 2: Do školy chodím (Zdroj vlastní)

Komentář: Z odpovědí respondentů vyplívá (tabulka č. 7, graf č. 2), že nejvíce žáků chodí do školy s kamarádem či kamarádkou. Jde o 34 žáků (47 %). Samotně pak školu navštěvuje 31 žáků (42 %). S rodiči chodí 8 žáků (11 %). Vše je pravděpodobně dáno vhodně zvoleným místem, kde se škola nachází. Poblíž školy se nachází sídlištní výstavba, odkud pochází převážná část žáků. Cestu do školy mezi sídlištěm a budovou školy přetíná pouze silnice, která slouží jako příjezdová silnice pro osobní automobily obyvatel, kteří na tomto sídlišti bydlí. Silnice není hlavní, není ani nebezpečná, proto rodiče pravděpodobně pouští žáky samotné do školy nebo s jejími kamarády. Ostatní žáci pravděpodobně dojíždí městskou hromadnou dopravou, která je ve Znojmě na velice dobré úrovni.

Otázka č. 3:

Tabulka č. 8: V blízkosti tvé školy se nachází velká křižovatka ulic Vídeňská a Brněnská. Přechod pro chodce je řízen semaforem. Tuto silnici přecházím (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
bez ohledu na barevné značení semaforu	0	0
občas přebíhám silnici mimo přechod podle situace	9	12
vždy počkám, až se rozsvítí zelený panáček na semaforu	64	88
Celkem	73	100

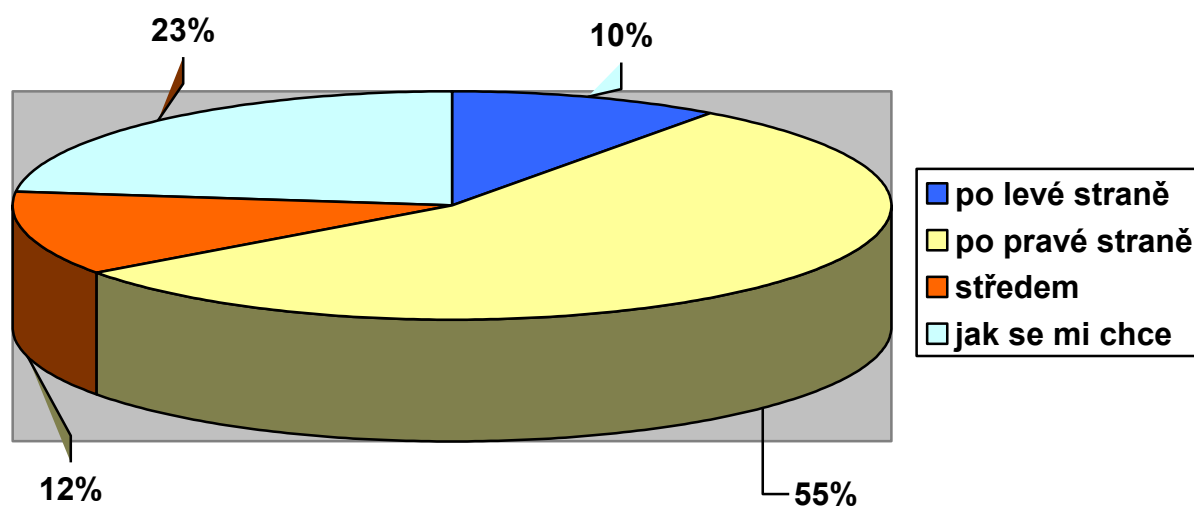
Graf č. 3: V blízkosti tvé školy se nachází velká křižovatka ulic Vídeňská a Brněnská. Přechod pro chodce je řízen semaforem. Tuto silnici přecházím (Zdroj: vlastní)

Komentář: Správným způsobem tuto křižovatku přechází 88 % respondentů (tabulka č. 8, graf č. 3). Protože tato křižovatka je častým místem dopravních nehod, je zářezující, že zbylých 12 % respondentů si tuto situaci neuvědomuje a svým nesprávným chováním tak riskuje nebezpečí úrazu. Bylo by dobré, aby toto místo bylo často zmiňováno v průřezových tématech dopravní výchovy na prvním stupni základní školy a byla mu vymezeno větší množství času.

Otázka č. 4:

Tabulka č. 9: Po přechodu pro chodce chodím (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
po levé straně	7	10
po pravé straně	40	55
Středem	9	12
jak se mi chce	17	23
Celkem	73	100

Graf č. 4: Po přechodu pro chodce chodím (Zdroj: vlastní)

Komentář: Po přechodu pro chodce se chodí po pravé straně (tabulka č. 9, graf č. 4), správně tak odpovědělo 40 žáků, což činí 55 % z celkového množství respondentů. Chůzi po levé straně přechodu pro chodce používá 7 žáků, tedy 10 %, středem přechodu pro chodce chodí 9 žáků, což činí 12 % a odpověď „Jak se mi chce“ zvolilo 17 žáků, tedy 23 %. Z odpovědí vyplývá, že skoro polovina dotázaných přechod pro chodce přechází nesprávným způsobem, což je důvod k zamyšlení. Přechody přes silnici jsou jedny z nejdůležitějších míst, kde dochází často k dopravním nehodám či úrazům.

Otázka č. 5:

Tabulka č. 10: Jak se říká přechodu pro chodce? (Zdroj: vlastní)

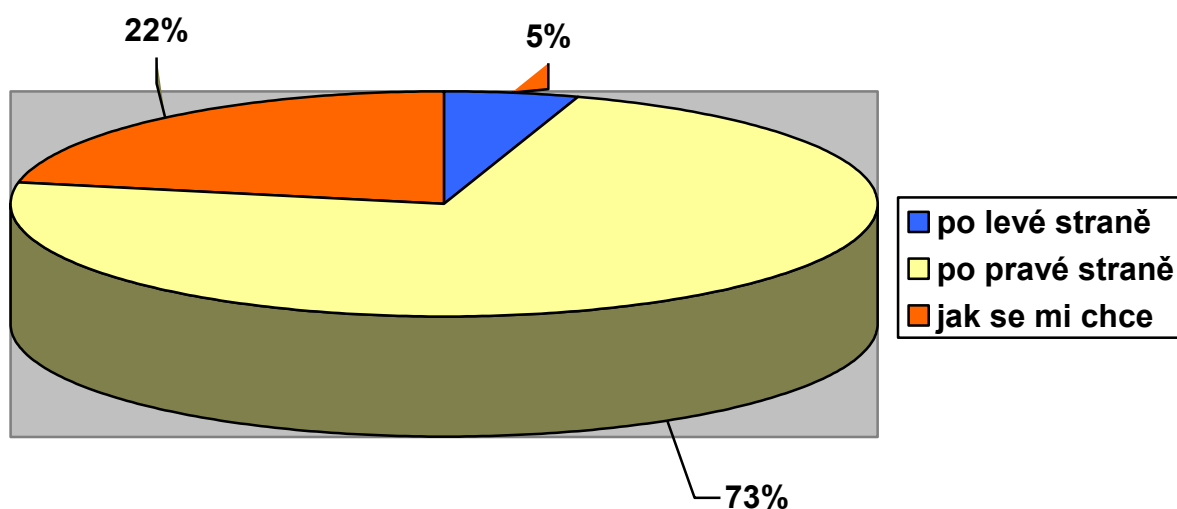
Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
Želva	0	0
Zebra	73	100
Žirafa	0	0
Celkem	73	100

Komentář: Z odpovědí respondentů (tabulka č. 10) můžeme mít radost. Je vidět, že již tak dlouho zažité slovo „zebra“, kterým označujeme jinak přechod pro chodce, znají všichni respondenti. Informovanost respondentů o tomto druhém názvu přechodu pro chodce, jak se mu jinak říká, je tedy velká a dostačující. Můžeme tedy předpokládat, že se respondenti s tímto pojmem již mnohokrát ve svém životě setkali.

Otázka č. 6:

Tabulka č. 11: Po chodníku chodím vždy (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
po levé straně	4	5
po pravé straně	53	73
jak se mi chce	16	22
Celkem	73	100

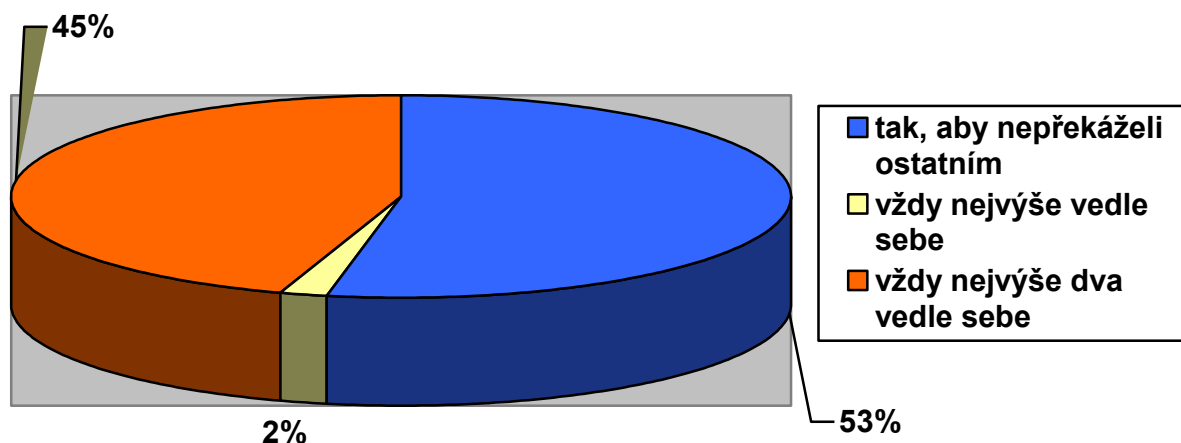
Graf č. 5: Po chodníku chodím vždy (Zdroj: vlastní)

Komentář: Po chodníku se chodí vždy po pravé straně. Tuto správnou odpověď (tabulka č. 11, graf č. 5) uvedlo 53 respondentů, což činí 73 %. Chůzi po levé straně chodníku volí 4 žáci, tedy 5 % a odpověď „Jak se mi chce“ zmiňuje 16 žáků, tedy 22 %. Správná chůze po chodníku patří mezi nejzákladnější pravidlo chodce. Je důležité, aby žáci v roli chodců získali správný návyk již v rodině nebo z mateřské školy a toto pravidlo pravé strany (ruky) si plně zautomatizovali. Jednou budou z většiny žáků potencionální řidiči, a tudíž otázka jízdy po pravé straně bude na dennodenním pořádku. Celkově můžeme říci, že je velice důležité umět se orientovat a mít plně zautomatizované prostorovou orientaci.

Otázka č. 7:

Tabulka č. 12: Při chůzi po chodníku musí chodci jít (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
tak, aby nepřekáželi ostatním	39	53
vždy nejvýše tři vedle sebe	1	2
vždy nejvýše dva vedle sebe	33	45
Celkem	73	100

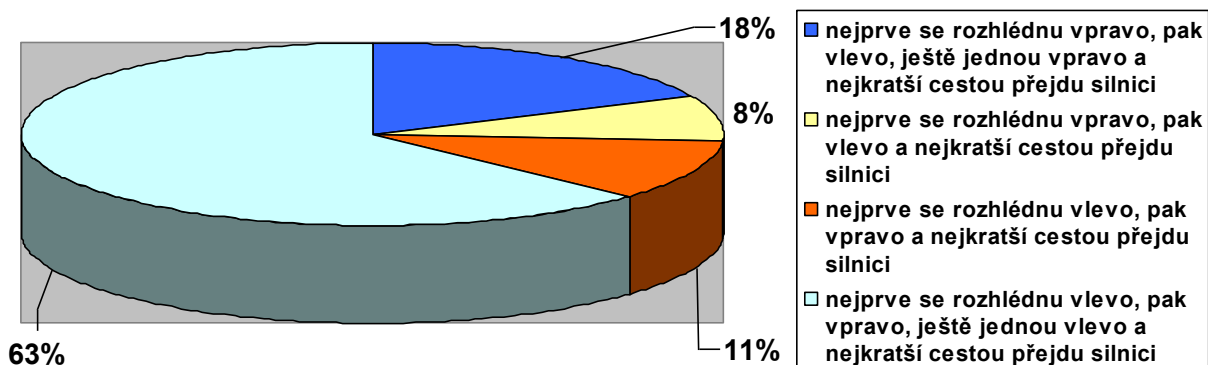
Graf č. 6: Při chůzi po chodníku musí chodci jít (Zdroj: vlastní)

Komentář: Správnou odpověď, že po chodníku mohou jít chodci vždy nejvýše 2 vedle sebe, uvedlo 33 respondentů, tedy 45 % z celkového počtu dotázaných (tabulka č. 12, graf č. 6). Zvládání chůze po chodníku by mělo být u žáků šestých tříd zcela zautomatizovanou dovedností. Počet osob jdoucích jedním směrem vedle sebe je omezen právě na dvě osoby z důvodu, aby se protijdoucí osoby mohli bezpečně míjet. Při nedodržování tohoto pravidla mohou nastat problémové situace, kterým tímto omezeným počtem osob vedle sebe chceme z důvodu bezpečnosti předejít.

Otázka č. 8:

Tabulka č. 13: Silnici přecházím způsobem (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
nejprve se rozhlédnu vpravo, pak vlevo, ještě jednou vpravo a nejkratším cestou sinici přejdu	13	18
nejprve se rozhlédnu vpravo, pak vlevo a nejkratším cestou sinici přejdu	6	8
nejprve se rozhlédnu vlevo, pak vpravo a nejkratším cestou sinici přejdu	8	11
nejprve se rozhlédnu vlevo, pak vpravo, ještě jednou vlevo a nejkratším cestou sinici přejdu	46	63
Celkem	73	100

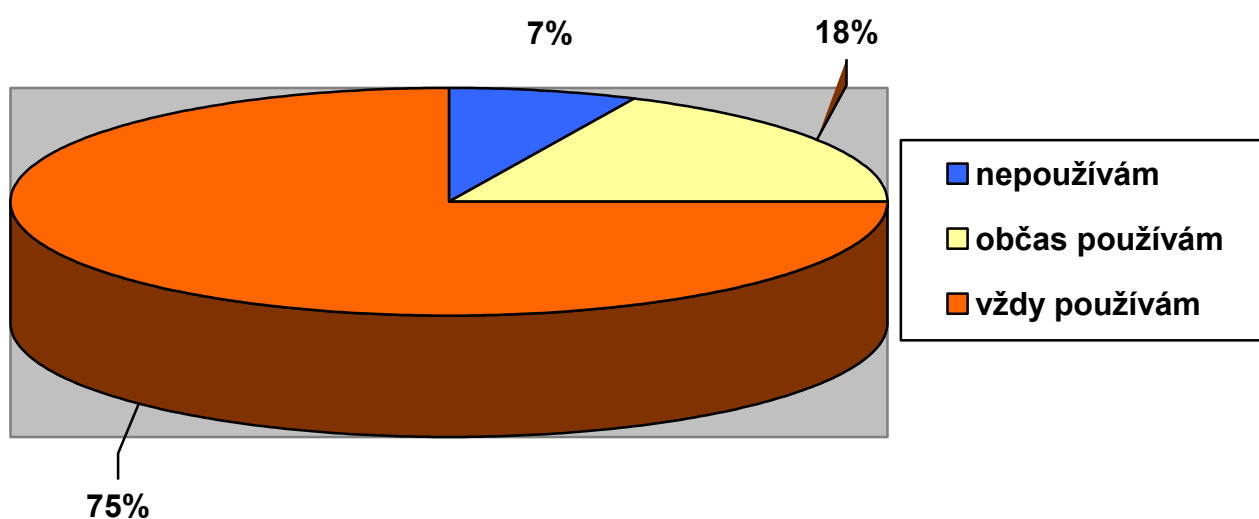
Graf č. 7: Silnici přecházím způsobem (Zdroj: vlastní)

Komentář: Správnou odpověď na tuto otázku uvedlo 46 respondentů, což činí 63 %. Nesprávně odpovědělo 27 respondentů, tedy 37 % (tabulka č. 13, graf č. 7). Zde můžeme jen konstatovat, že 37 % špatně odpovídajících žáků je stále velké číslo. Podíváme-li se na přecházení silnice mimo přechod, jde o složitější a náročnější operaci, neboť samotné přecházení může ovlivnit mokrá vozovka, spadané listí, náledí či zamrzlé kaluže.

Otázka č. 9:

Tabulka č. 14: Při jízdě na jízdním kole ochrannou přilbu (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
Nepoužívám	5	7
občas používám	13	18
vždy používám	55	75
Celkem	73	100

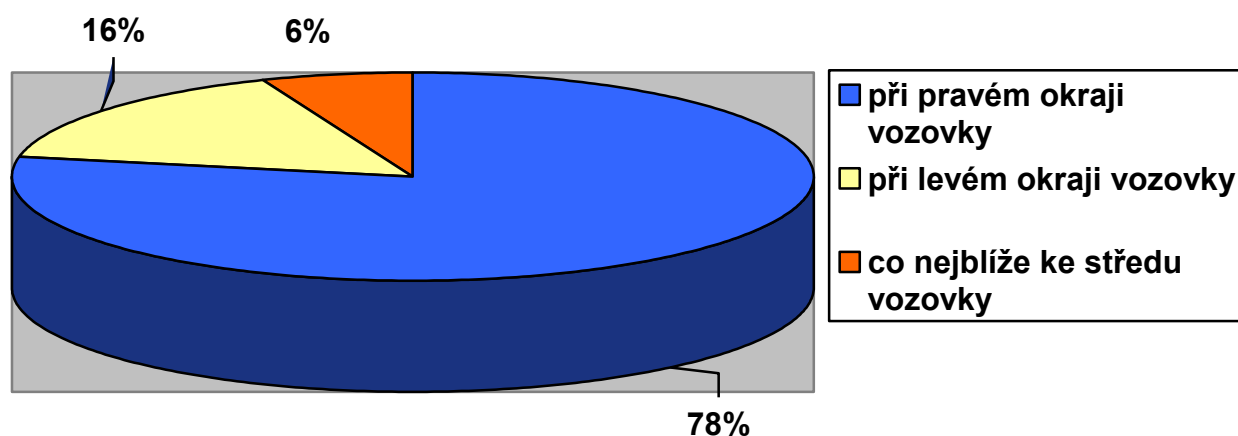
Graf č. 8: Při jízdě na jízdním kole ochrannou přilbu (Zdroj: vlastní)

Komentář: Z uvedených odpovědí je zřejmé, že ochrannou přilbu při jízdě na jízdním kole používá 75 % respondentů (tabulka č. 14, graf č. 8). Občas ochrannou poříží 18 % a přilbu nepoužívá vůbec 7 % dotazovaných. Při jízdě na jízdním kole hrozí dětem různá nebezpečí a jejich ochrana musí být vždy na prvním místě. Proto bychom měli těmto úrazům vždy přecházet a záleží tedy hlavně na rodičích, aby své děti před jízdou na kole vždy zkontrolovali a vedli je tak k povinnosti ochrannou přilbu nosit.

Otázka č. 10:

Tabulka č. 15: V provozu se na jízdním kole jezdí (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
při pravém okraji vozovky	57	78
při levém okraji vozovky	12	16
co nejbliže ke středu vozovky	4	6
Celkem	73	100

Graf č. 9: V provozu se na jízdním kole jezdí (Zdroj: vlastní)

Komentář: Správně na tuto otázku odpovědělo 78 % respondentů (tabulka č. 15, graf č. 9). Zde bychom mohli vzít v potaz, že po silnici by měli jezdit děti na kole pouze v doprovodu svých rodičů a tudíž by mělo být zcela na rodičích, aby si jízdu ve správném směru pohlídali. Ještě než děti začnou na kole jezdit, rodiče by je měli seznámit se základními pravidly jízdy na jízdním kole po silnici. Nesprávné zautomatizované návyky vedou k nebezpečí úrazu a k často vzniklým dopravním nehodám.

Otázka č. 11:

Tabulka č. 16: V případě, že jedu s rodiči automobilem (Zdroj: vlastní)

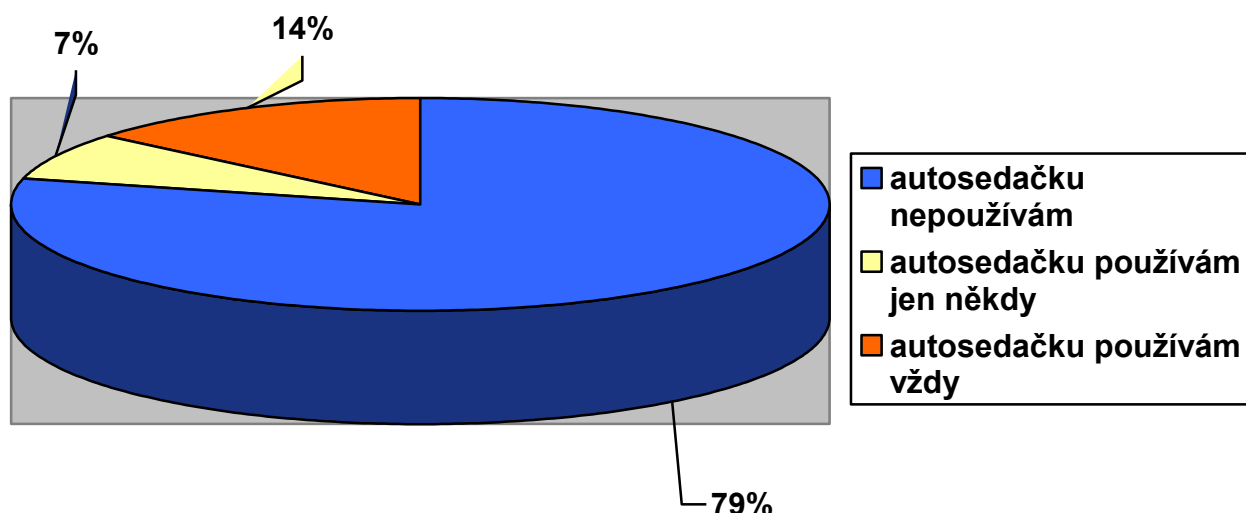
Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
bezpečnostní pás nepoužívám	0	0
bezpečnostní pás používám občas	8	11
bezpečnostní pás používám vždy	65	89
Celkem	73	100

Komentář: Při společné jízdě s rodiči v automobilu 65 respondentů, tedy 89 % používá bezpečnostní pás v automobilu (tabulka č. 16, graf č. 10). Zbylých 8 žáků, tedy 11 % uvádí, že bezpečnostní pás užívá jen občas. Zde je důležité znát výšku a váhu jednotlivých žáků. Podle předpisu č. 361/2000 Sb. Zákona o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů platí, že bezpečnostní pás používají děti, které přesáhli výšku 150 cm a váhu 36kg. V tomto případě by měli sami rodiče uvážit, že bezpečnost jejich dětí je na prvním místě. Bezpečnostní pásy jsou montovány do vozidel právě z důvodu, aby se předešlo úrazu. Proto by se měly užívat ve všech vozidlech, v nichž jsou tyto bezpečnostní pásy instalovány.

Otázka č. 12:

Tabulka č. 17: V případě, že jedu s rodiči automobilem (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
autosedačku nepoužívám	58	79
autosedačku používám jen někdy	5	7
autosedačku používám vždy	10	14
Celkem	73	100

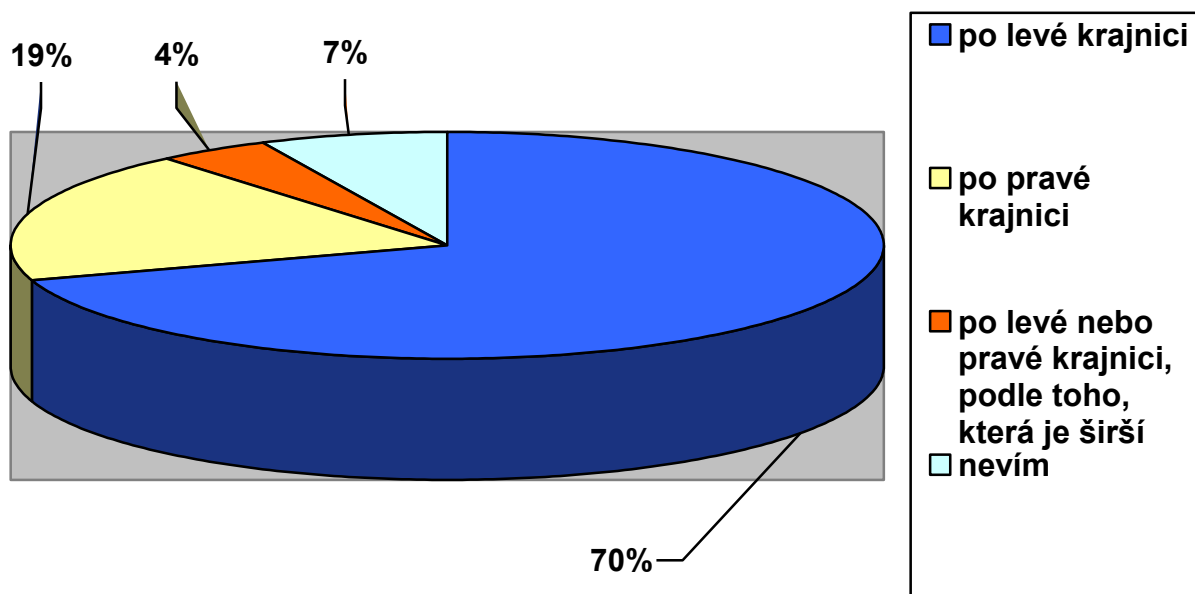
Graf č. 10: V případě, že jedu s rodiči automobilem (Zdroj: vlastní)

Komentář: Z celkového počtu 73 respondentů autosedačku nepoužívá 58 žáků, tedy 79 %. Autosedačku používá jen někdy 5 žáků, což činí 7 % a autosedačku používá vždy 10 žáků, tedy 14 % (tabulka č. 17, graf č. 11). Odpověď na tuto otázku nemůžeme jednoznačně určit, neboť neznáme výšku ani váhu jednotlivých respondentů. Podle předpisu č. 361/2000 Sb. Zákona o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů platí, že pokud dítě nepřesáhne výšku 150 cm a váhu 36 kg, autosedačku používat musí.

Otázka č. 13:

Tabulka č. 18: Po silnici, kde není chodník, se chodí (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
po levé krajnici	51	70
po pravé krajnici	14	19
po levé nebo pravé krajnici, podle toho, která je širší	3	4
Nevím	5	7
Celkem	73	100

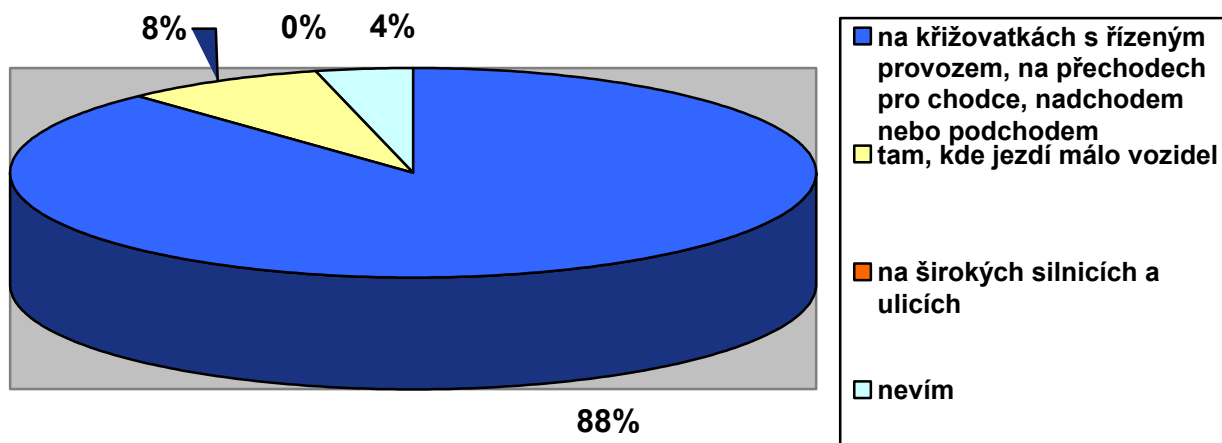
Graf č. 11: Po silnici, kde není chodník, se chodí (Zdroj: vlastní)

Komentář: Z uvedených odpovědí (tabulka č. 18, graf č. 12) je patrné, že správně na tuto otázku odpovědělo 70 % respondentů. Již jako chodci se stáváme účastníky silničního provozu a tudíž je velice důležité, abychom znali ty nejzákladnější pravidla, které chodci musí dodržovat. Jde o pravidla provozu na pozemních komunikacích. Tyto pravidla by žáci měli znát již od svých rodičů, dále pak z mateřských škol, kde se děti formou her seznamují s novými prvky, které se týkají dopravní výchovy.

Otázka č. 14:

Tabulka č. 19: Chodci jsou povinni přecházet vozovku především (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
na křižovatkách s řízeným provozem, na přechodech pro chodce, nadchodem nebo podchodem	64	88
tam, kde jezdí málo vozidel	6	8
na širokých silnicích a ulicích	0	0
Nevím	3	4
Celkem	73	100

Graf č. 12: Chodci jsou povinni přecházet vozovku především (Zdroj: vlastní)

Komentář: Z grafu je patrné, že správnou odpověď na tuto otázku uvedlo 88 % dotázaných respondentů (tabulka č. 19, graf č. 13). Přechod pro chodce slouží právě chodcům, aby bezpečně přešli silnici. Přechází-li chodec silnici mimo přechod, hrozí mu zde daleko větší nebezpečí. Je důležité, abychom vedli děti hned od jejich útlého věku k těmto základním pravidlům, jako je přecházení po přechodu a aby děti věděli, že i při přecházení je potřeba dodržovat určitá pravidla.

Otázka č. 15:

Tabulka č. 20: Čekám-li na autobusové zastávce na autobus, stojím vždy (Zdroj: vlastní)

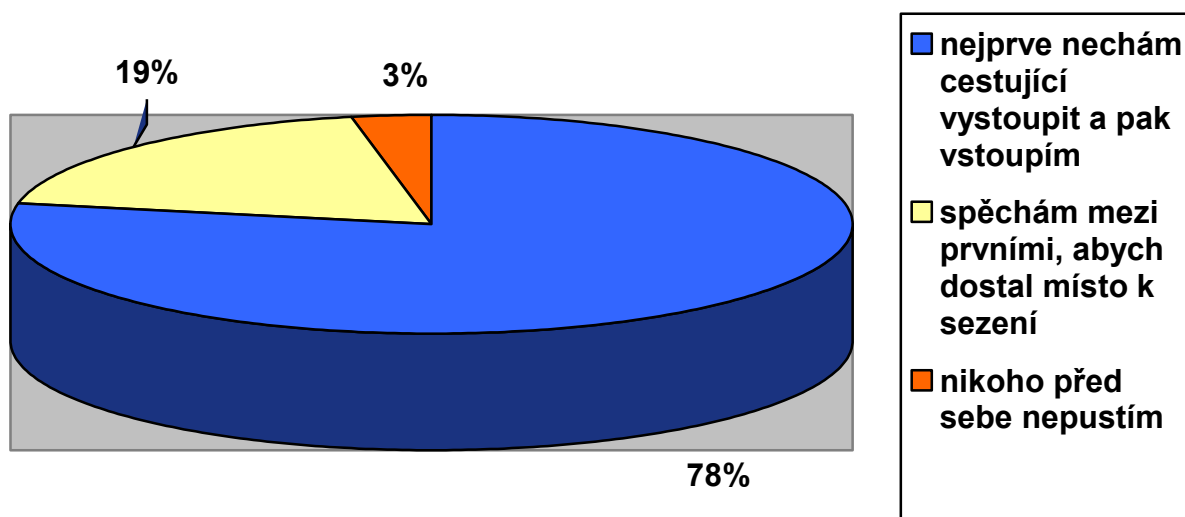
Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
na obrubníku u silnice	0	0
za obrubníkem v bezpečné vzdálenosti od silnice	67	92
postávám na silnici před zastávkou	6	8
Celkem	73	100

Komentář: Z uvedených odpovědí vyplývá (tabulka č. 20, graf č. 14), že správně odpovědělo 92 % respondentů. Jen 8% dotazovaných uvádí, že při čekání na autobus postává na silnici před zastávkou. Tito žáci by si měli uvědomit, že jakákoliv blízkost člověka poblíž silnice může vést k nebezpečí vzniku úrazu. V tomto případě by měli tito žáci brát v potaz, že silnice může být mnohdy i namrzlá, znečištěná či mokrá a právě z tohoto důvodu zde hrozí nebezpečí uklouznutí právě ve chvíli, kdy kolem projíždí některý a dopravních prostředků.

Otázka č. 16:

Tabulka č. 21: Při vstupu do autobusu (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
nejprve nechám cestující vystoupit a pak vstoupím	57	78
spěchám mezi prvními, abych dostal místo k sezení	14	19
nikoho před sebe nepustím	2	3
Celkem	73	100

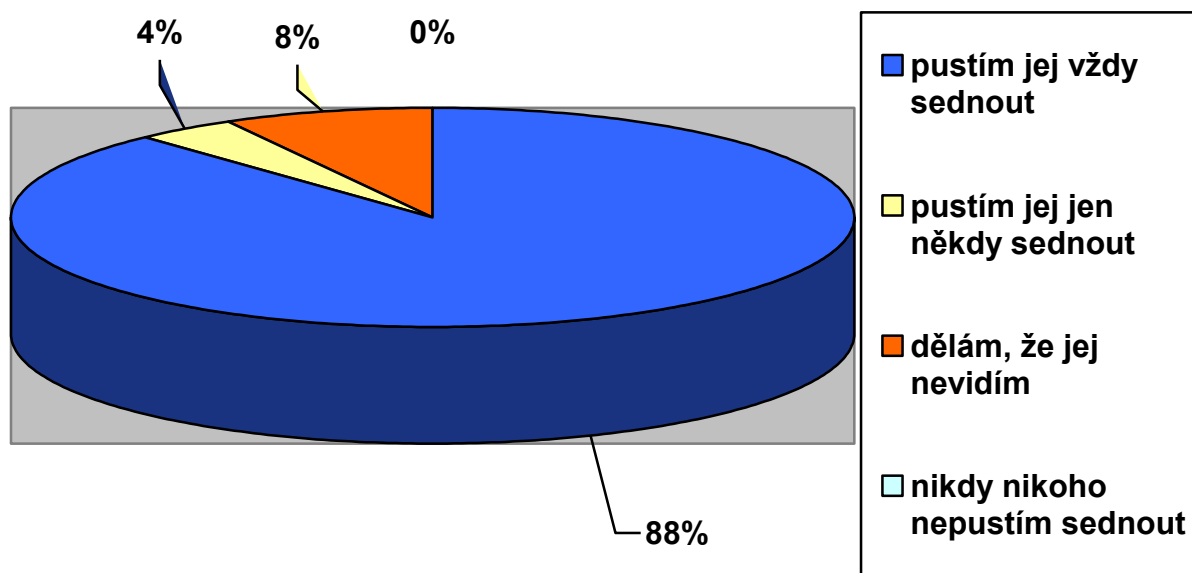
Graf č. 13: Při vstupu do autobusu (Zdroj: vlastní)

Komentář: Správně na tuto otázku odpovědělo 78 % respondentů (tabulka č. 21, graf č. 15). Zde je důležité si uvědomit, že při nastupování vystupování do a z autobusu může snadno dojít k nebezpečí uklouznutí na schodech autobusu. Proto je dobré této problematice věnovat patřičnou pozornost, zvláště u žáků, kteří autobusem jezdí každý den. Dále se zde objevuje i otázka slušnosti a ohleduplnosti jednoho člověka k druhému.

Otázka č. 17:

Tabulka č. 22: Objeví-li se v autobuse člověk a já zrovna sedím (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
pustím jej vždy sednou	64	88
pustím jej jen někdy sednout	3	4
dělám, že jej nevidím	6	8
nikdy nikoho nepustím sednout	0	0
Celkem	73	100

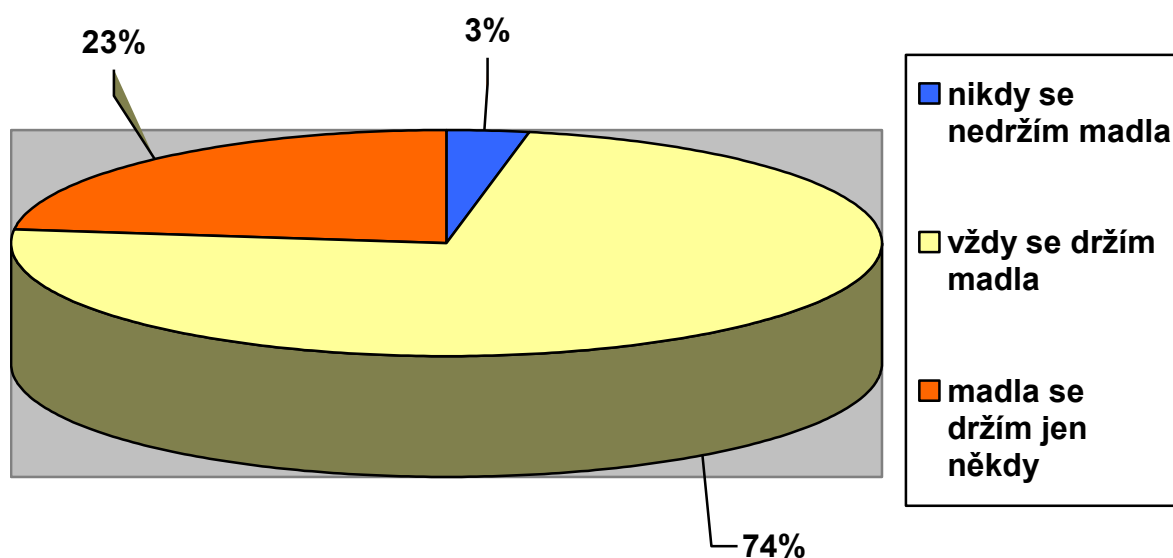
Graf č. 14: Objeví-li se v autobuse člověk a já zrovna sedím (Zdroj: vlastní)

Komentář: Z odpovědí vyplívá (tabulka č. 22, graf č. 16), že 88 % respondentů si uvědomuje otázku slušného chování a 22 % dotazovaným je to jedno. Ohleduplnost ke starším, ale i jiným osobám poukazuje na žákovi kladné rysy a správné rozhodování v daném čase a místě. Je dobré, aby se tito žáci snažili jít příkladem k ostatním žákům.

Otázka č. 18:

Tabulka č. 23: Jestliže při jízdě v dopravním prostředku stojím (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
nikdy se nedržím madla	2	3
vždy se držím madla	54	74
madla se držím jen někdy	17	23
Celkem	73	100

Graf č. 15: Jestliže při jízdě v dopravním prostředku stojím (Zdroj: vlastní)

Komentář: Na tuto otázku odpovědělo správně 74 % dotázaných respondentů. Při jízdě v dopravním prostředku je vždy důležité, abychom využili všech možných bezpečnostních opatření, které se v dopravním prostředku nachází. V autobuse to pro stojící cestující bývají zpravidla madla. Slouží k tomu účelu, abychom se jich mohli při jízdě chytit a zabránili tak nechtěnému pádu uvnitř autobusu. Ne však všichni dotazovaní žáci si tuto skutečnost uvědomují.

Otázka č. 19:

Tabulka č. 24: Semafor obsahuje světelné signály tříbarevné soustavy. Vyber z nabídky a napiš je pod sebou tak, jak jsou umístěny na semaforu (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
správná odpověď	55	75
špatná odpověď	18	25
Celkem	73	100

Komentář: Z uvedených odpovědí na tuto otázku vyplývá (tabulka č. 24), že správné rozmístění světél v tříbarevné soustavě na semaforu zná 55 žáků, tedy 75 % z celkového počtu 73 respondentů. Semafor patří mezi nejdůležitější a nejzákladnější světelná signalizační zařízení a jsou nedílnou součástí velkých a nepřehledných křižovatek. Podle semaforů se řídí nejenom řidiči motorových vozidel, ale i chodci na přechodech pro chodce, cyklisté a další účastníci silničního provozu. Protože se z některých žáků na základní škole v budoucnu stanou řidiči motorového vozidla, je tedy velmi důležité, aby význam barev na semaforu žáci znali již od nejútlejšího věku.

Otázka č. 20:

Tabulka č. 25: Dopravní značka „Zákaz vstupu chodců“ znamená, že (Zdroj: vlastní)

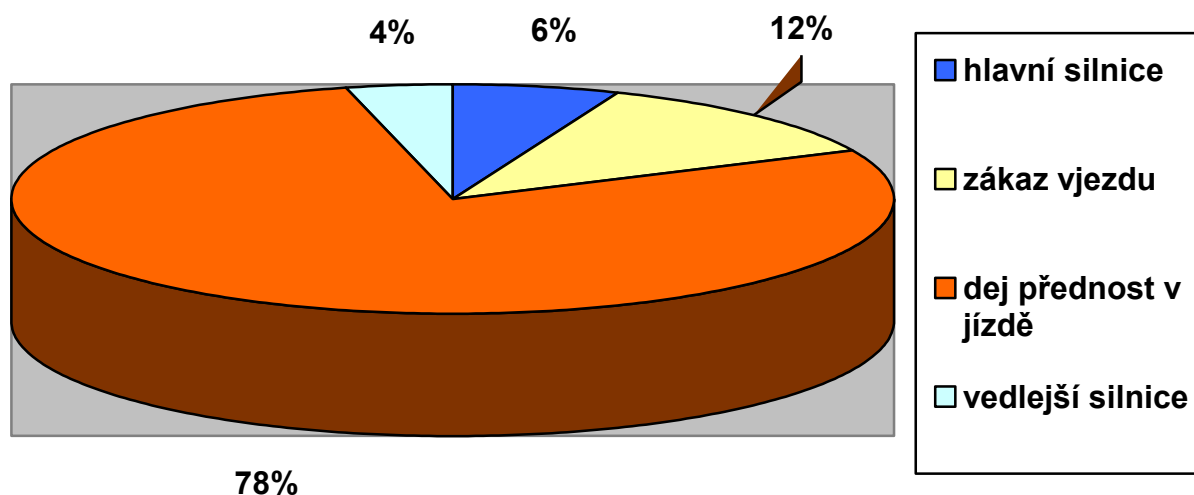
Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
je vstup povolen jen skupinám chodců	0	0
chodci nesmějí vstupovat	67	92
chodci mohou vstoupit, ale jen opatrně	6	8
Celkem	73	100

Komentář: Na tuto otázku (tabulka č. 25, graf č. 18) odpovědělo správně 67 respondentů, což činí 92 % z celkového počtu 73 žáků. Nesprávně odpovědělo 6 žáků, tedy 8 %. Značka „Zákaz vstupu chodců“ přikazuje chodcům, aby nevstupovali na místa, kde jim pravděpodobně hrozí nebezpečí. Tato dopravní značka patří mezi jedny z nejdůležitějších, protože neznalost této dopravní značky může být příčinou úrazu či dopravní nehody s tragickými následky. Otázkou znalostí dopravních značek by se mělo začínat již v mateřských školách, které mohou dětem hravou formou vštípit tyto důležité základy.

Otázka č. 21:

Tabulka č. 26: Dopravní značka tvaru bílého trojúhelníku s červeným lemem znamená
(Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
hlavní silnice	4	6
zákaz vjezdu	9	12
dej přednost v jízdě	57	78
vedlejší silnice	3	4
Celkem	73	100

Graf č. 16: Dopravní značka tvaru bílého trojúhelníku s červeným lemem znamená
(Zdroj: vlastní)

Komentář: Z uvedených odpovědí lze vyčíst (tabulka č. 26, graf č. 16), že správně na tuto otázku odpovědělo celkem 57 respondentů, což činí 78 % z celkového počtu dotazovaných. Zbylých 16 žáků, tedy 22 % odpovědělo nesprávně. Protože některých žáků se v budoucnu stanou potencionální řidiči motorových vozidel, je tato dopravní značka velmi důležitá a patří mezi ty nejzákladnější a nejdůležitější výstražné značky, kterou každý řidič musí bezpečně znát a je potřeba, aby se s těmito dopravními značkami žáci seznamovali již od nejútlejšího věku.

Otázka č. 22: Spoj telefonní čísla

Tabulka č. 27: Spoj telefonní čísla (Zdroj: vlastní)

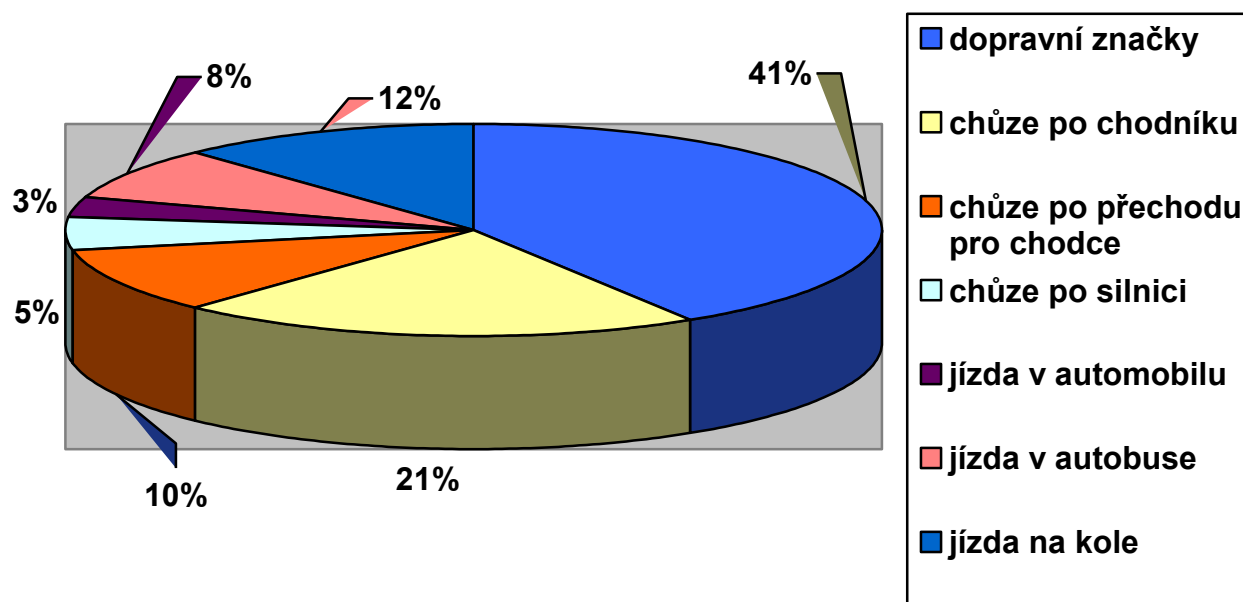
Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
správně spojilo	51	70
nesprávně spojilo	22	30
Celkem	73	100

Komentář: Znalost těchto důležitých telefonních čísel (tabulka č. 27) prokázalo 70 % dotázaných respondentů a 30 % respondentů si tato čísla stále ještě plete. Když zvážíme fakt, že i nám dospělým se mnohdy tyto telefonní čísla pletou, jde v otázce správných odpovědí o pěkné číslo. Znalost těchto důležitých telefonních čísel je velice nutná a důležitá, neboť tyto čísla jsou užívány v případech, kdy dochází k nebezpečí či ohrožení lidského života. Proto je dobré žáky s těmito čísly seznamovat již v rodině a mateřské škole věnovat a pokračovat v tomto i na škole základní.

Otázka č. 23:

Tabulka č. 28: Navštívil vaši třídu ve škole někdy policista? Popiš několika větami, o čem jste si v otázce dopravní výchovy povídali a co tě nejvíce zaujalo (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
Témata probíraná s policistou		
dopravní značky	30	41
chůze po chodníku	15	21
chůze po přechodu pro chodce	7	10
chůze po silnici	4	5
jízda v automobilu	2	3
jízda v autobuse	6	8
jízda na kole	9	12
Celkem	73	100

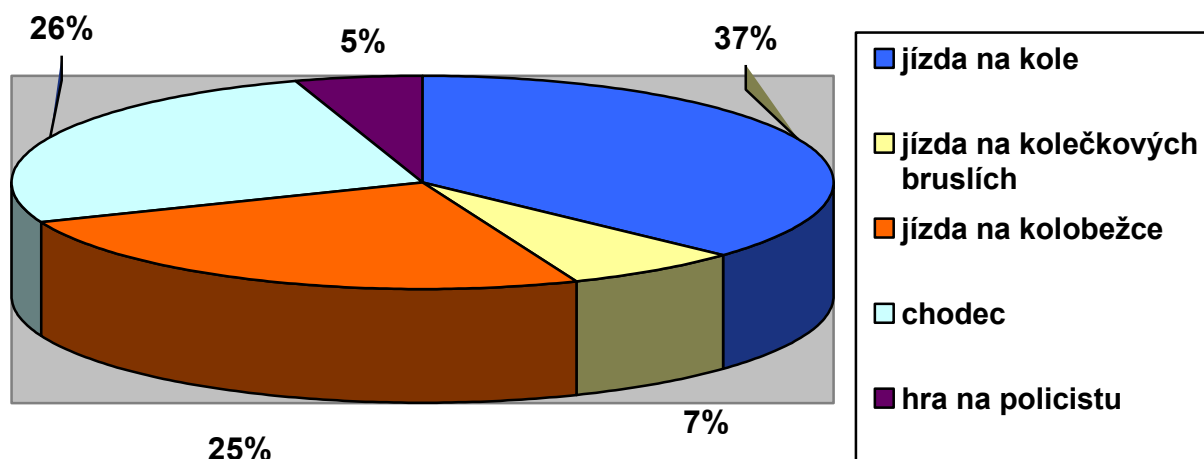
Graf č. 17: Navštívil vaši třídu ve škole někdy policista? Popiš několika větami, o čem jste si v otázce dopravní výchovy povídali a co tě nejvíce zaujalo (Zdroj: vlastní)

Komentář: Tato otázka byla položena respondentům záměrně (tabulka č. 28, graf č. 20), a to z důvodu, abychom zjistili, jaké témata z dopravní výchovy žáci probírali. V tabulce jsou uvedeny témata, která žáci uvedla, že probírali s policistou při jeho návštěvě na základní škole.

Otázka č. 24:

Tabulka č. 29: Navštívil si někdy dopravní hřiště? Popiš průběh této návštěvy několika větami (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
Navštívil	73	100
Nenavštívil	0	0
Role účastníka na dopravním hřišti		
jízda na kole	27	37
jízda na kolečkových bruslích	5	7
jízda na koloběžce	18	25
Chodec	19	26
hra na policistu	4	5
Celkem	73	100

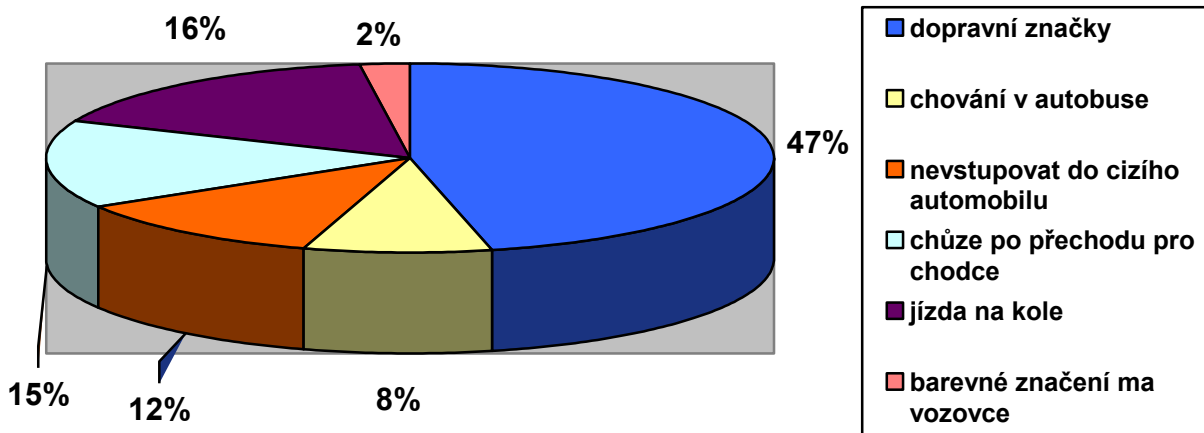
Graf č. 18: Navštívil si někdy dopravní hřiště? Popiš průběh této návštěvy několika větami (Zdroj: vlastní)

Komentář: Z uvedených údajů (tabulka č. 29, graf č. 21) vyplývá, že všichni respondenti alespoň jednou navštívili dětské dopravní hřiště a vyzkoušeli si tak teoretické znalosti z dopravní výchovy. Výhodou dopravního hřiště je, že zde žáci nebývají vystaveni opravdovému nebezpečí. Dopravní hřiště je velice platným pomocníkem pro ověřování teoretických znalostí.

Otázka č. 25:

Tabulka č. 30: Která témata z dopravy probíráš s rodiči nejčastěji? Uveď konkrétně příklad (Zdroj: vlastní)

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v (%)
dopravní značky	29	40
chování v autobuse	5	7
nevstupovat do cizího automobilu	10	14
chůze po přechodu pro chodce	13	18
jízda na kole	14	19
barevné značení na vozovce	2	3
Celkem	73	100

Graf č. 19: Která témata z dopravy probíráš s rodiči nejčastěji? Uveď konkrétně příklad (Zdroj: vlastní)

Komentář: Tato otázka byla položena záměrně na konec tohoto dotazníku. Zde bylo cíleno na samotné zjištění, jakým způsobem a jak se rodiče žáků věnují ve svých domovech otázce dopravní výchovy. Uvedená témata, která respondenti vyjmenovali (tabulka č. 30, graf č. 22), jsou pestrá. Je velice důležité, aby se s problematikou dopravní výchovy žáci seznamovali již od svých rodičů.

8.6 Shrnutí výsledků průzkumného šetření

Cíl průzkumu analýzy systému dopravní výchovy na Základní škole JUDr. Josefa Mareše a Mateřské škole Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo jako prevence v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích znojemského regionu byl realizován formou řízeného rozhovoru školním metodikem prevence Mgr. Zdeňkou Klímovou a se zástupci subjektů, které spolupracují s výše jmenovanou základní školou.

Z řízeného rozhovoru se školním metodikem prevence bylo zjištěno, že výuka dopravní výchovy na základní škole vychází ze Školního vzdělávacího plánu. Kromě výuky včleněné dopravní výchovy v RVP je dopravní výchova na škole organizována také na základě domluvy školního metodika prevence Mgr. Zdeňky Klímové s preventistkami pro 1. stupeň Mgr. Irenou Volánkovou a 2. stupeň. Paed. Marií Karšulínovou. Na začátku každého školního roku se tyto preventistky se společně se školním metodikem prevence domluví a z nabízeného kurzu Komplexního programu primární prevence pro Základní školy objednají vždy vybraný program. Dále pak osvědčenou metodou je spolupráce s Městskou policií Znojmo, Policií ČR a Hasičským záchranným sborem Jihomoravského kraje, Požární stanicí Znojmo. Tato spolupráce probíhá na základě telefonické domluvy pověřené preventistky se zástupci těchto subjektů, kteří zabezpečí dohodnuté akce a jejich termíny.

Dále byly uskutečněny řízené rozhovory se zástupci subjektů, které působí v rámci prevence dopravní výchovy ve městě Znojme. Celá tato spolupráce je založena na telefonické domluvě pověřené preventistky ze základní školy se zástupci jednotlivých subjektů. Ti pak podle domluvy domluví termíny a uskuteční přednášky a besedy pro žáky základní školy. Zde jim v jejich třídách vysvětlují a objasňují základní pravidla bezpečného chování v silničním provozu a po skončení těchto přednášek následuje praktická část.

Tato praktická část spočívá v tom, že se žáci společně se zástupci těchto subjektů shromáždí před budovou školy a zde si žáci mají možnost vyzkoušet všechny důležité prvky z přednášek, na které byly upozorňovány. Jde např. o správnou chůzi po chodníku, bezpečný přechod vozovky, seznamují se z nebezpečnými místy poblíž školy a další. Tyto dny většinou končí zhlédnutím policejní a požární techniky, která je v rámci přednášky přistavena na školním dvoře. Jde např. o služební vůz Policie ČR či Městské policie Znojmo nebo vůz Požární stanice Znojmo. Dále pak o zbraně a jinou

techniku. O konání těchto samotných akcí základní škola předem informuje rodiče žáků a na školní webové stránky pak vystavuje fotografie z těchto akcí a jejich stručný popis. Tyto akce jsou pro samotné žáky vždy lákavé a velmi poučné.

Dílčím cílem bylo zjistit, zda a jakým způsobem se vědomosti z problematiky dopravní výchovy získané na prvním stupni významným a kladným způsobem projevují u žáků šestých tříd. Respondenty byli zvoleni žáci šestých tříd, neboť právě tento ročník navazuje na první stupeň. Dotazník byl složen z 25 otázek. Prvních 21 otázek bylo voleno dle aktuálních témat, se kterými se žák základní školy běžně setkává. Jde o témata zaměřené na cestu do školy, přecházení přechodu pro chodce, chůzi po chodníku, jízdu na kole, jízdu v automobilu s rodiči, vstupování na vozovku, chování na autobusové zastávce a v dopravním prostředku a poznávání dopravních značek. Zbylé 4 otázky byly voleny jako volné.

Na anonymní dotazník odpovědělo celkem 73 respondentů. Těm dělал menší problém uhádnout správné odpovědi u témat, jako jsou např. problematika znalosti důležitých telefonních čísel, správná chůze po chodníku, chůze po přechodu pro chodce nebo správné přecházení silnice. Zajímavé byly odpovědi na volnou otázku, která měla za účel zjistit, jaké témata v rámci dopravní výchovy žáci probírají doma s rodiči. Mezi běžné odpovědi, které byly v očekávání, patřila témata jako např. význam dopravních značek, jízda na kole, nevstupování do cizích vozidel. Naopak překvapivé byly odpovědi ve smyslu např. chování v autobuse nebo barevného značení na vozovce. Z odpovědí na dotazník vyplývá, že většina z oslovených respondentů má podporu v problematice dopravní výchovy i ze strany rodičů. Na základě výsledků ze zjištěných odpovědí respondentů byl navrhnout dopravní projekt s názvem „Kolo je náš kamarád“.

8.7 Návrh projektu „Kolo je náš kamarád“

Na základě provedeného průzkumného šetření byl navržen projekt s názvem „Kolo je náš kamarád“, který bude předán paní Mgr. Zdeňce Klímové působící ve funkci školního metodika prevence Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo. Tento projekt je navržen v rámci diplomové práce.

Název: „Kolo je náš kamarád“

Místo: Areál Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo a přilehlé hřiště

Cílová věková skupina: 11 – 12 let

Skupina žáků: 15 žáků

Personální zabezpečení: školní metodik prevence, třídní učitel, asistent pedagoga, lze přizvat i příslušníka Policie ČR nebo strážníka Městské police Znojmo

Časová dotace: 8 hodin (1 vyučovací hodina = 45 minut)

Cíl projektu:

Připravit žáky na bezpečný pohyb v provozu na pozemních komunikacích v roli cyklisty, tak i v roli budoucího řidiče motorového vozidla. Účelem je získat a prohloubit schopnosti a dovednosti bezpečného a obezřetného chování v silničním provozu. Žáci by se měli snažit pochopit důležitost úlohy dodržování úcty a ohleduplnosti k ostatním, pravidel i tolerance. Žáci 6. třídy by pravidla měli znát. Jedná se o prohloubení vědomostí, zdokonalení dovedností a zautomatizování návyků správného chování v silničním provozu.

Popis projektu:

Kolo nám dodává pocit volnosti a svobody. Děti tráví svůj volný čas aktivně, kolo je naším prvním dopravním prostředkem, který se musíme naučit ovládat a také se s ním stáváme aktivními účastníky silničního provozu.

Žáci se díky tomuto projektu naučí základním znalostem a potřebným dovednostem pro bezpečné zvládnutí jízdy na kole. Zopakují si některé dopravní značky či situace. Naučí se, z čeho se skládá kolo a jak jej běžně udržovat.

Rámcový časový a pracovní harmonogram realizace projektu:

1. den (4 hodin = 4x 45 min.) - Jízda zručnosti na kole a Správné vybavení kola i jeho údržba.
2. den (4 hodin = 4x 45 min.) - Orientační závod a hra Dopravní sazka.

Materiální a personální zabezpečení projektu:

Tento projekt je finančně dostupný v rámci jakékoliv základní školy. Jsou k němu potřebné následující pomůcky: jízdní kolo, reálné dopravní značky, které si lze vyrobit i z tvrdého papíru, cyklistickou helmu, dopravní testy připravené na papíře, stopky, plechovky, kamínky, prkno, polínko, míček krabice, křída, kelímek s vodou, stolek. Bylo by vhodné si na něj vyčlenit dva vyučovací dny, které by byly zaměřeny na dopravní výchovu. Tento projekt je možno začlenit do minimálního preventivního programu základní školy i do školního vzdělávacího programu dané základní školy a to do předmětů jako jsou Tělesná výchova, Člověk a jeho svět a Výchova ke zdraví. Akci zvládne zabezpečit jeden pedagogický pracovník a jeho asistent jako pomocník. Rodiče by měli být písemně informováni dopředu o konání tohoto projektu a měli by mít možnost vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas s jeho konáním.

Obsah projektu:

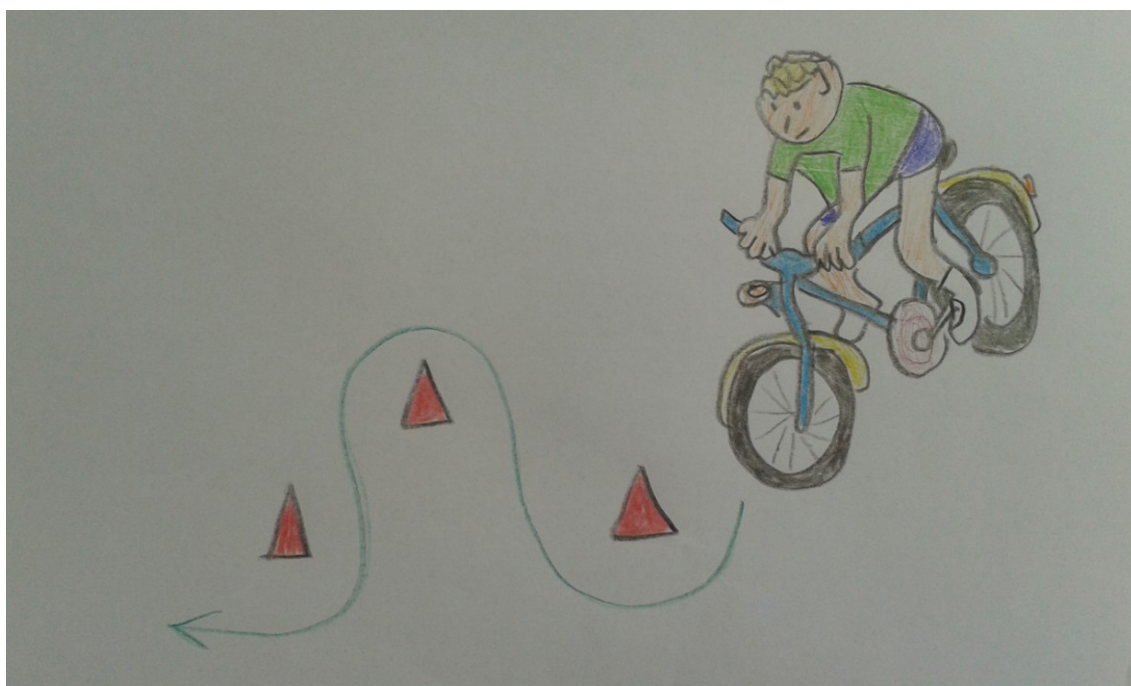
Den 1.

Všichni účastníci projektu by měli přijet se svým kolem a helmou. Soutěžící mohou obdržet startovní čísla a na závěr dostat medaile či diplomy. Všem závodníkům můžeme měřit čas. Pomocníci zapisují trestné body za nesplnění disciplín.

Jízdu zručnosti lze uspořádat na hřišti, kde je z jednoho místa vidět na všechny disciplíny. Je nutno si předem připravit startovní listinu se jmény závodníků a všemi soutěžními disciplínami.

Možnosti disciplín:

- Slalom - lze jej připravit z plechovek nebo kamínků (obrázek č. 1),
- Přejetí prkno napříč podloženého polínkem – houpačka (obrázek č. 2),
- Podjetí laťky sehnutím se (obrázek č. 3),
- Správné projetí zatáčkou (obrázek č. 4),
- Převoz kelímku s vodou a odložení jej na stolek (obrázek č. 5),
- Přesné zastavení v cíli bez přejetí cílové čáry (obrázek č. 6),
- Bezpečná jízda z kopce (obrázek č. 7).

Obrázek č. 1: Slalom¹⁰⁵

¹⁰⁵ (Zdroj: vlastní)

Obrázek č. 2: Přejetí prkna napříč podloženého polínkem¹⁰⁶

Obrázek č. 3: Podjetí laťky sehnutím se¹⁰⁷

¹⁰⁶ (Zdroj: vlastní)

¹⁰⁷ (Zdroj: vlastní)

Obrázek č. 4: Správné projetí zatáčkou¹⁰⁸

Obrázek č. 5: Převoz kelímku s vodou a odložení ho na stolek¹⁰⁹

¹⁰⁸ (Zdroj: vlastní)

¹⁰⁹ (Zdroj: vlastní)

Obrázek č. 6: Přesné zastavení v cíli bez přejetí cílové čáry¹¹⁰

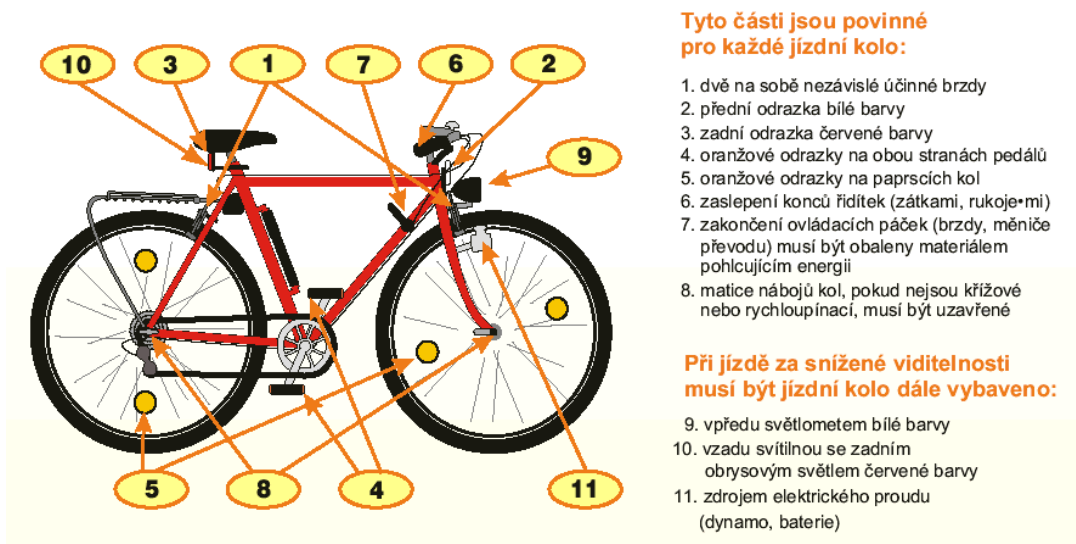
Obrázek č. 7: Bezpečná jízda z kopce¹¹¹

¹¹⁰ (Zdroj: vlastní)

¹¹¹ (Zdroj: vlastní)

Správné vybavení kola a jeho údržba

Nyní si s žáky popovídáme o tom, že naše jízdní kolo by mělo být nejenom spolehlivé, ale také musí svoji výbavou splňovat technické požadavky dané právními předpisy. A proto se musíme naučit, jak má takové správné kolo vypadat a jak jej máme udržovat v dobrém technickém stavu.

Obrázek č. 8: Vybavení jízdního kola¹¹²

Servis a údržba kola

Údržba kola by se měla dělat tak často, jak je potřeba.

Brzdy, řazení a tlak v pneumatikách je potřeba kontrolovat častěji. Naopak středy (ložiska), výplet, vidlice kontrolujte opravdu podle potřeby, ale min. 1 za rok (při rekreačním použití).

Zvláštní pozornost věnujte řetězu (čistit, mazat, kontrolovat, zda není vytaháný...), opět podle objemu najetých km a např. i počasí - jiné je to po „blátivé“ vyjíždě v terénu, jiné zase po slunném dni na asfaltu.

¹¹² <http://www.vimperk.cz/1922/cz/normal/vybaveni-jizdnich-kol-a-rady-pro-cyklisty/#.Vuke9WL2ZtQ>.

Co dělat před každou jízdou na kole

Zkontrolovat:

- utažení matic,
- stav pneumatik a jejich nahuštění,
- stav a funkčnost brzd,
- funkčnost osvětlení.

Hlavní zásady:

- vždy včas použijte osvětlení jízdního kola,
- oblékněte si pestré oblečení, fluorescenční a reflexní.

Jako cyklista jsi řidič a proto:

- striktně dodržujte pravidla silničního provozu,
- chovejte se na silnici tak, jak byste chtěli, aby se ostatní chovali k vám.

Den 2.

Druhý den je na programu orientační závod podle značek. Na pozemku školy lze uspořádat závod s dopravním značením, kde žáci prokáží své praktické znalosti při jízdě na kole s dodržováním silničních pravidel. Tyto značky lze vyrobit z papíru a zavěsit na školním dvoře či je tam nakreslit na asfalt. Soutěžící musí dorazit v co nejkratším čase do určeného cíle např. k nemocnici.

Zde stačí vyznačit základní dopravní možnosti:

- jednoduchou ulici s křižovatkou, na které musí dát děti přednost v jízdě,
- slepou ulici,
- jednosměrku,
- zákaz odbočení,
- přikázaný směr jízdy,
- kruhový objezd.

Dopravní sazka

Připravíme si dopravní test v podobě ztrhávání možností a, b, c a do parku, který je v blízkosti areálu školy umístíme dopravní značky. U každé dopravní značky je umístěna otázka s možností odpovědi a, b, c. Žáci mají také v ruce kartičku s možnostmi a, b, c a ztrhávají si zde správné varianty. Soutěžící s nejvíce správnými variantami vyhrává. (20 bodů – 1. místo, 15 bodů – 2. místo, 10 bodů – 3. místo) Správné odpovědi jsou vyznačeny tučně.

Tabulka č. 31: Tabulka s možností ztrhávání správných odpovědí (Zdroj: vlastní).

1	A	B	C	11	A	B	C
2	A	B	C	12	A	B	C
3	A	B	C	13	A	B	C
4	A	B	C	14	A	B	C
5	A	B	C	15	A	B	C
6	A	B	C	16	A	B	C
7	A	B	C	17	A	B	C
8	A	B	C	18	A	B	C
9	A	B	C	19	A	B	C
10	A	B	C	20	A	B	C

Možné otázky:

(Poznámka: správné odpovědi jsou vždy tučně vyznačené)

- 1) Po které straně silnice se jezdí na kole? (a- po levé, **b- po pravé**, c- je to jedno)
- 2) Když spolu jedou dva cyklisté, mají jet (**a- za sebou**, b – vlevo, c- vedle sebe)
- 3) Od kolika let smí cyklista jezdit na kole sám? (a - od 18, b - od 11, **c- od 10**)
- 4) Co musí udělat cyklista před jízdou? (a – obléci si cyklistický dres, **b – zkontrolovat stav kola**, c – pořádně se občerstvit, protože vydá spoustu energie)
- 5) Smí se na kole jezdit bez držení řídítek? (a – ano, b – výjimečně, když to situace vyžaduje, c - ne, nikdy)
- 6) Smí cyklista jet Stezkou vyznačenou pro chodce? (a – ne, b – pouze když je volná, c ano)

- 7) Co musí udělat cyklista, než odbočí? (**a - rozhlédnout se, ukázat rukou**, b – zastavit, c – zazvonit na zvonek, či vydat nějaký zvukový signál)
- 8) Jaké pravidlo platí na neoznačené křižovatce pro cyklistu? (a - žádné, **b – pravidlo pravé ruky**, c – musí vždy zastavit a rozhlédnout se, jestli někdo nejde nebo něco nejede)
- 9) Kdo má přednost na kruhovém objezdu? (a- vždy řidič auta, b – vždy cyklista, **c ten, kdo tam už jede**)
- 10) Smíš vozit na nosiči místo brašen kamaráda? (**a – ne**, b – jen, když to potřebuje, protože spěchá, aby mu neujel autobus domů, c – ne, ale můžu tam vozit kočku, protože je malá a vejde se tam)
- 11) Když jedeš na kole, smíš se držet auta, aby si jel rychleji? (a – jen, když řídí auto někdo dospělý, kterého dobře znám např. starší sourozenec nebo některý z rodičů, b – ano, vždy, **c – ne**)
- 12) Správně zatrhni 5 věcí, které musíš mít na kole. (a – **zadní a přední brzda, zvonek, přední a zadní světlo, dynamo, odrazová sklíčka**, b - zadní a přední brzda, zvonek, přední a zadní světlo, stojan, pumpička na kolo, c - přední a zadní světlo, stojan, pumpička na kolo, brašnu, láhev s pitím)
- 13) Když je před křižovatkou značka Stop, musíš zastavit? (a – ne, b – jen, když něco jede, **c – ano, vždy**)
- 14) Musí cyklista znát dopravní značky? (a – ne, nepotřebuje je, b – jen ty pro cyklisty, protože stejně jezdí jen po cyklostezkách, **c – ano**)
- 15) Co uděláš, když uvidíš značku ve tvaru červeného trojúhelníku? (a – sestoupím z kola, **b – dám přednost v jízdě**, c- nepojedu tam, tato značka znamená zákaz vjezdu)
- 16) Co znamená na značce šipka v modrém poli? (a – hlavní silnice, b – jdi rovně, **c – přikázaný směr jízdy**)
- 17) Smí cyklista podjet stažené závory, když ještě vlak není vidět? (**a – ne**, b- ano, protože je vlak daleko, c – musí se opravdu rozhlédnout doprava i doleva a když ho nevidí, tak může)

18) Co uděláš, když budeš někoho předjíždět? (a- udělám velký rámus, aby mě dotyčný slyšel a dal mi možnost ho předjet, b – prostě ho objedu, **c- ukážu upaženou rukou před předjížděním a před zpětným zařazením**)

19) Můžeš na kole jezdit jednosměrnou ulicí v protisměru? (a – ano, ale musím se pořádně rozhlédnout, jestli něco nejede, **b – ne**, c- vždy můžu, protože si hrajeme s kamarády a cyklisté mají vždy přednost a ostatní musí dávat pozor, aby se s nimi nesrazili)

20) Může se jezdit na kole po chodníku? (a- ne, nesmí, **b- mohou zde jezdit jen nejmenší děti, ale musí dávat pozor, protože chodci mají přednost**,c- mohou zde jezdit všichni bez rozdílu)

Zhodnocení pilotního ověření projektu

Žáci si po oba dny vyzkouší jak praktické dovednosti, tak i teoretické znalosti. Každý žák zjistí, jak se má správně chovat v silničním provozu a jak pečovat o své kolo. Zároveň si užije i spoustu zábavy a dozví se i mnoho užitečných věcí. Snad s pomocí tohoto projektu dostanou i základy slušného a ohleduplného chování vůči ostatním uživatelům cyklostezek a dostanou zároveň i dostatečnou přípravu v ovládání jízdního kola. Zopakují si dopravní výchovu, pro ně přijatelnou a hlavně zábavnou formou a zároveň se dozví spousty pro ně praktických i užitečných rad, možná i někteří objeví nový koníček pro další vyplnění svého volného času. Dalším vedlejším efektem by mohla být i motivace dětí ke sportu a pobytu na čerstvém vzduchu. Jak se říká ve zdravém těle zdravý duch

Literatura

Předložený návrh projektu s názvem „Kolo je náš kamarád“ byl inspirován podle knihy *Náměty pro školní družinu* od Kristy Balkové.¹¹³ Tato kniha obsahuje velké množství šikovných rad a nápadů, které se při samotném plnění jednotlivých disciplín mohou proměnit v hravou formu a žáci při samotném plnění dovedností na jízdním kole zažijí plno legrace.

¹¹³ **1) BALKOVÁ, K.** *Náměty pro školní družinu: deset projektů s konkrétními činnostmi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. s. 53-55.

8.8 Dílčí shrnutí

Tato kapitola se věnuje dotazníkovému šetření respondentů ze Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo. Je zde představena škola, je zde zmíněna a vyzdvižena funkce a význam školního metodika prevence. V kapitole je zmíněna spolupráce základní školy s ostatními subjekty, které se zabývají prevencí dopravní výchovy ve městě Znojmě. Na konci kapitoly je zmíněn výsledek dotazníkového šetření a navržen projekt s dopravní tematikou, který je možné se žáky vyzkoušet jako preventivní nástroj v problematice dopravní výchovy.

ZÁVĚR

Cílem výuky dopravní výchovy je naučit žáky bezpečnému chování v silničním provozu na pozemních komunikacích. Tyto základy bezpečného chování by měli žáci získávat již od nejútlejšího věku, a s pomocí svých rodičů. Na ně by měli navazovat učitelé a vychovatelé v mateřských a základních školách. Hlavním bodem výuky dopravní výchovy je získání vědomostí a zkušeností v této problematice. Žáci by si měli časem vytvořit správné návyky, rozvíjet svou pozornost, soustředěnost, ohleduplnost, ale také opatrnost, pozitivní vztah k okolí, orientaci v čase a prostoru, to vše při každodenním dennodenním pobytu jedince v roli účastníka silničního provozu na pozemních komunikacích.

V úvodu teoretické části byla popsána historie a význam dopravy. Z dostupných pramenů byly popsány hlavní cíle a význam výchovy již v samotné rodině, mateřských a základních školách a význam dopravní výchovy na dětském dopravním hřišti. Prostudovány byly vzdělávací oblasti v Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy, v nichž se dopravní výchova vyskytuje alespoň v podobě průřezového tématu. Velký vliv a význam pro výuku a výchovu dopravní výchovy má BESIP, který se zabývá bezpečností provozu na pozemních komunikacích.

V praktické části byla popsána úloha a význam subjektů působících v rámci dopravní výchově ve zdejším regionu. Šlo o Policii ČR, Městskou policii Znojmo, Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, Požární stanici Znojmo, Středisko volného času Znojmo a také Město Znojmo. Také bylo důležité zmínit se nově zbudovaném dětském dopravním hřišti, které je pravidelně využíváno místními znojemskými školami a v problematice výuky dopravní výchovy hraje jednu z nezanedbatelných rolí. Plnění tohoto cíle bylo provedeno formou řízeného rozhovoru se zástupci jmenovaných subjektů, které působí v rámci dopravní výchovy ve městě Znojme.

Cílem této diplomové práce byla analýza systému dopravní výchovy na základních školách jako prevence v oblasti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích v konkrétním regionu. Tento cíl byl uskutečněn metodou řízeného rozhovoru se zástupci subjektů působících v rámci dopravní výchově ve zdejším regionu.

Dílčím cílem diplomové práce bylo zjistit, zda vědomosti z dopravní výchovy získané na prvním stupni se významným a kladným způsobem projevují u žáků šestých tříd na výše jmenované škole. Pro tento účel byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Na

základě zjištěných informací z odpovědí respondentů byl vypracován projekt, který bude odevzdán po domluvě školnímu metodikovi prevence a poslouží zde jako podpůrný materiál pro výuku dopravní výchovy. Na základě výsledků z dotazníkového šetření se domnívám, že vědomosti získané z prvního stupně společně s vědomostmi získanými od rodičů, jsou pro žáky šestých tříd dostačující. I když je oblast doprava každodenní součástí našeho života, myslím si, že je to stále velice podceňované téma. Proto by bylo velmi významné, kdyby dopravní výchova byla na základních školách zavedena jako zvlášť probíraný předmět již od prvního stupně základní školy.

LITERATURA

1. **BALKOVÁ, Krista.** *Náměty pro školní družinu: deset projektů s konkrétními činnostmi.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. 160 s. ISBN 978-80-7367-802-9.
2. **BESIP.** *Dopravní výchova.* Praha: SPN, 1988, 51 s. bez ISBN.
3. **BROM, Zdeněk.** *Dopravní výchova: učebnice pro 1. - 5. ročník základní školy.* Vyd. 1. Fraus, 2014, 80 s. ISBN 978-80-7489-036-9.
4. **ČAČKA, Otto.** *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace.* Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000, 377 s. ISBN 80-7239-060-0.
5. *Dopravní výchova,* Praha: Raabe, 126 s. ISBN 978-80-87553-5.
6. **GAVORA, Peter.** *Úvod do pedagogického průzkumu: 2. rozšířené vydání.* Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.
7. **CHRÁSKA, Miroslav.** *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.
8. **JANKŮ, Vlastimil.** *Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti.* Vyd. 1. Brno: K-Public, 2005, 296 s. ISBN 80-902-5047-5.
9. **KALHOUS, Z. a OBST. O.** *Školní didaktika.* Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. 447 s. ISBN 978-80-7367-571-4.
10. **KOHOUTEK, Rudolf.** *Úvod do psychologie: psychologie osobnosti a zdraví žáka.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 167 s. ISBN 80-210-4077-7.
11. **KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ.** *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky.* Brno: Paido, 2001, 199 s. ISBN 80-7315-004-2.

12. **KRAUS, Blahoslav.** *Základy sociální pedagogiky.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 215 s. ISBN 978-80-7367-383-3.
13. **LÍMOVÁ, Lucie.** *Teorie dopravní výchovy.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2006, 82 s. ISBN 80-2-246-1157-0.
14. **PROCHÁZKA, Miroslav.** *Sociální pedagogika.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 203 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5.
15. **PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ.** *Pedagogický slovník. 3., rozš. A aktualit.* Vyd. Praha: Portál, 2002 ISBN 80-7178-579-2.
16. **ŘEHULKA, Evžen.** *School and Health 21 (1)- Volume 2= Škola a zdraví 21 (1).* Vyd. 1. Brno: Paido, Masarykova Univerzita, 2006. 563-1220 s. ISBN 80-7315-119-7.
17. **ŘÍČAN, Pavel.** *Psychologie osobnosti: obor v pohybu. 6., rev. a dopl. vyd., V* Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010, 208 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133-9.
18. **SKALKOVÁ, Jarmila a kol** *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu.* Vyd. 1. Praha:1983. 204 s. bez ISBN
19. **SKALKOVÁ, Jarmila.** *Obecná didaktika.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 328 s. ISBN 978-80-247-1821-7.
20. **STOJAN, Mojmír.** *Dopravní výchova pro učitele 1. stupně ZŠ.* Brno: Masarykova univerzita, 2007, 224 s. ISBN 978-80-210-4251-3.
21. **STŘELEČEK, S.** *Studie z teorie a metodiky výchovy I/ 2. vyd.,* Brno, 2004. 155 s. ISBN 80-86633-21-7
22. **ŠUCHA, Matúš.** *Dopravní psychologie pro praxi: výběr, výcvik a rehabilitace řidičů.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 216 s. ISBN 978-80-247-4113-0.

- 23. VOLNÝ, Josef.** *Didaktika dopravní výchovy na 1. stupni ZŠ.* Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, 124 s. bez ISBN.
- 24. VOSKOVÁ, Lenka.** *Studijní cyklus dopravní výchovy pro učitelky mateřských škol.* 1. vyd. Praha: SPN, 1975, 51 s. bez ISBN.
- 25. VOTRUBA, Josef.** *Dopravní výchova pro 2. a 3. ročník základní školy. 1. Díl, chodec.* Praha: Fortuna, 2005; 64 s. ISBN 80-7168-246-2.
- 26. VOTRUBA, Josef.** *Dopravní výchova pro 4. a 5. ročník základní školy. 2. Díl, cyklista.* Praha: Fortuna, 2004; 64 s. ISBN 80-7168-247-0.
- 27. VOTRUBA, Josef.** *Stůj! Pozor! Volno!: cvičebnice dopravní výchovy pro 4. ročník ZŠ: (cyklista.* 9. Vyd. Ilustrace Eva Průšková. Praha: SPN, 1985.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. Alarm, [online]. 2015. [cit. 2015-17-09]. Dostupné z:
<http://www.dopravnialarm.cz/media/file/zs2-metodika-dopravni-vychovy.pdf>.
2. ALARM, [online]. 2015. [cit. 2015-17-09]. Dostupné z:
<http://www.dopravnialarm.cz/projekt/>.
3. BESIP, [online]. 2015. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z:
<http://www.ibesip.cz/cz/besip/o-besip/kdo-jsme>.
4. BESIP, [online]. 2015. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z:
<http://www.ibesip.cz/cz/besip/o-besip/historie-besipu>.
5. BESIP [online]. [cit. 2015-09-18]. Dostupný z:
<http://www.ibesip.cz/cz/besip/besip-v-krajich/krajsti-koordinatori-besip>.
5. BESIP, [online]. 2015. [cit. 2015-26-08]. Dostupné z:
<http://www.ibesip.cz/cz/besip/strategicke-dokumenty/narodni-strategie-bezpecnosti-silnicniho-provozu/nsbsp-2011-2020>.
6. BESIP, [online]. 2015. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z:
<http://www.ibesip.cz/data/web/soubory/plan-aktivit-besip-2013.pdf>.
7. Hasičský záchranný sbor ČR, [online]. 2013. [cit. 2016-31-01]. Dostupné z:
<http://www.firebrno.cz/cinnost-hasicskeho-zachranneho-sboru-jihomoravskeho-kraje>.
8. Komplexní program primární prevence, [online]. 2016. [cit. 2016-07-01]. Dostupné z: <http://www.prevenceznojmo.estranky.cz/clanky/komplexni-program-primarni-prevence.html>.
9. Komplexní program primární prevence, [online]. 2016. [cit. 2016-07-01]. Dostupné z: http://www.prevenceznojmo.estranky.cz/clanky/kamaradi_-muj-volny-cas-a-ja.html.

10. Komplexní program primární prevence, [online]. 2016. [cit. 2016-07-01]. Dostupné z: <http://www.prevenceznojmo.estranky.cz/clanky/preventivni-program-mestske-police.html>.
11. Mateřská škola Znojmo, Holandská 2, [online]. 2015. [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.msholandskzn.cz/deti-na-dopravnim-hristi.p291.html?page=2#gallery>.
12. Mateřská škola Znojmo, Holandská 2, [online]. 2015. [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.msholandskzn.cz/den-bez-aut.p108.html>.
13. Mateřská škola Znojmo, Holandská 2, [online]. 2015. [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.msholandskzn.cz/bezpecne-chovani.p140.html>.
14. Mateřská škola Znojmo, Holandská 2, [online]. 2015. [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.msholandskzn.cz/mestska-police-v-ms.p188.html>.
15. MŠMT ČR, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: 2013, [online]. 2016. [cit. 2016-07-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/ucebni-dokumenty>.
16. Minimální preventivní program školy Základní školy JUDr. Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo, (Zdroj: vlastní).
17. POLICIE ČR, [online]. 2015. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-police-ceske-republiky-police-ceske-republiky.aspx>.
18. POLICIE ČR, [online]. 2015. [cit. 2015-15-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zebra-se-za-tebe-nerozhledne-262841.aspx>.
19. POLICIE ČR, [online]. 2015. [cit. 2015-15-09]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/ajaxuv-zapisnik-328720.aspx>.

20. Portál pro podnikání a bydlení na Znojemsku, [online]. 2015. [cit. 2016-01-02].
Dostupné z: www.podnikani-bydleni.cz/vzdelani-a-spoluprace.
21. Předpis č. 553/1991 Sb. Zákon České národní rady o obecní policii, [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>.
22. Předpis č. 361/2000 Sb. Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>.
23. Spolupráce s městem Znojmem, [online]. 2016. [cit. 2016-16-01]. Dostupné z: http://www.aqe.cz/gallery/1/431-pripadova_studie_klienta_znojmo.pdf.
24. Středisko volného času Znojmo, příspěvková organizace, [online]. 2016. [cit. 2016-16-01]. Dostupné z: <http://svcznojmo.cz/krouzky>.
25. Středisko volného času Znojmo, příspěvková organizace, [online]. 2015. [cit. 2015-15-09]. Dostupné z: <http://www.sznnojmo.cz/sportoviste/dopravni-hriste-j-horejsiho>.
26. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>.
27. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://vzdelanyzastupitel.cz/elearning/plne-texty-zakonu/zakon-c-273-2008-sb-o-policii-ceske-republiky.aspx>.
28. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.dopravnialarm.cz/projekt/> <http://www.znojmocity.cz/straznici-jsou-opet-u-prechodu/d-45910/p1=60282>.
29. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/straznici-kontrolovali-cyklisty/d-37907/p1=60286>.

30. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/otevreni-cyklostezky-na-hrazi-dobsice/d-38605/p1=60286>.
31. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/den-pro-deti-a-verejnost-s-mestskou-policii-znojmo/d-28521/p1=60286>.
32. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/modelbrani/d-20964/p1=60286>.
33. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-08-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/straznici-kontrolovali-chodce-na-cyklostezkach/d-13209/p1=60286>.
34. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/mestska-policie-se-zapojila-do-programu/d-44934/p1=60286>.
35. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-08-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/prednaskova-preventivni-cinnost-mp-znojmo/d-8035/p1=60286>.
36. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/den-bez-aut/d-35090/p1=60286>.
37. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/detsky-den-na-hornim-namesti/d-33455/p1=60286>.
38. ZNOJMO, město s přívlastkem, [online]. 2015. [cit. 2015-23-09]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/straznici-se-preventivne-zameruji-na-cyklostezky/d-32444/p1=60286>.

39. ZŠ JUDr. Josefa Mareše Znojmo, škola s programem pro rozvoj nadání a talentu, [online]. 2015. [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.evokace.cz/z-historie-skoly>.
40. ZŠ JUDr. Josefa Mareše Znojmo, škola s programem pro rozvoj nadání a talentu, [online]. 2015. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.evokace.cz/skolni-metodik-prevence>.
41. ZŠ JUDr. Josefa Mareše Znojmo, škola s programem pro rozvoj nadání a talentu, [online]. 2015. [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.evokace.cz/1-stupen/policie-ve-skole>.
42. ZŠ JUDr. Josefa Mareše Znojmo, škola s programem pro rozvoj nadání a talentu, [online]. 2015. [cit. 2015-16-09]. Dostupné z: <http://www.evokace.cz/1-stupen/spoluprace-s-mestskou-policii-znojmo>.

INTERNETOVÉ ZDROJE OBSAŽENÉ V DOTAZNÍKU¹¹⁴

Otázka č. 3:

(Zdroj: vlastní).

Otázka č. 4:

NOMILAND, [online]. 2015. [cit. 2015-10-09]. Dostupné z:

<http://www.nomiland.cz/zakladni-skoly/ucebni-pomucky/1-stupen-zs/zdravi-a-pohyb/dopravni-vychova/>.

Otázka č. 5:

SWEET DREAMS, [online]. 2015. [cit. 2015-10-19]. Dostupné z:

<http://weknowyourdreamz.com/image.php?pic=/images/zebra/zebra-09.jpg>.

NEJHEZČÍ BLOG, [online]. 2015. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z:

<http://nejhezci.blog.cz/0807/zirafy-zajimavosti-par-obrazku-a-animaci>.

SVĚT BYDLENÍ, [online]. 2015. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z:

<http://www.svet-bydleni.cz/inspirace-pro-bydleni/obyvaci-pokoj/suchozemska-zelva-je-stolety-domaci-mazlicek>.

Otázka č. 9:

FREESTYLE XTREME, [online]. 2015. [cit. 2015-10-15]. Dostupné z:

<http://www.freestylextreme.com/cz/dom%C5%AF/brands/ktm/ktm-cyklistick%C3%A1-prilba-factory-team-oran%C5%BEov%C3%BD.aspx>.

Otázka č. 11:

ZÁKRUTA, [online]. 2015. [cit. 2015-11-09]. Dostupné z:

<http://www.zakruta.cz/data/magazin/552ec7ad2e6194b3e02440b0d58dfa44.jpg>.

¹¹⁴ Příloha č. 1 (Zdroj: vlastní)

Otázka č. 12:

VÝBAVIČKA, [online]. 2015. [cit. 2015-11-09]. Dostupné z:
https://www.google.cz/search?q=%C5%BEelva&biw=1120&bih=581&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwioq4LbxunKAhUFEpoKHdNBDycQ_AUIBigB#tbm=isch&q=autoseda%C4%8Dka&imgsrc=4GtiGZebUDZE3M%3A.

Otázka č. 13:

IDOBNET, [online]. 2015. [cit. 2015-10-07]. Dostupné z:
http://idobnet.cz/wp-content/uploads/2014/10/Silnice_smrti_01.jpg.

Otázka č. 15:

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 16:

IDNES, [online]. 2015. [cit. 2015-10-09]. Dostupné z:
http://zpravy.idnes.cz/vypadalo-to-ze-prasklo-kolo-rikaly-ucitelky-o-nehode-opileho-autobusaka-log-/krimi.aspx?c=A111202_1694735_praha-zpravy_itu.

Otázka č. 17:

CENTRUM, [online]. 2015. [cit. 2015-10-20]. Dostupné z:
http://www.centrumnews.cz/sites/default/files/gallery/ster-8ms_crossway.jpg.

Otázka č. 18:

KAČEROVÁK, [online]. 2015. [cit. 2015-10-20]. Dostupné z:
http://kacerovak.sweb.cz/info/rok09_soubory/unor09/madla.htm.

Otázka č. 20:

DALSIKO, [online]. 2015. [cit. 2015-10-25]. Dostupné z:
https://www.google.cz/search?q=z%C3%A1kaz+vstupu+chodec&biw=1344&bih=771&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjf-dqIq-rKAhULWxQKH eTyBa8 Q_AUIBigB#imgsrc=YTM4PFcOufm2-M%3A.

Otázka č. 21:

DALSIKO, [online]. 2015. [cit. 2015-10-25]. Dostupné z:

https://www.google.cz/search?q=z%C3%A1kaz+vstupu+chodc&biw=1344&bih=771&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjf-dqIq-rKAhULWxQKH eTyBa8Q_AUIBigB#tbm=isch&q=dej+p%C5%99ednost+v+j%C3%ADzd%C4%9B&imgc=acqRgnIC24lQwM%3A.

INTERNETOVÉ ZDROJE OBSAŽENÉ V PROJEKTU

Správné vybavení kola a jeho údržba

CYKLISTIKA KRNOV, [online]. 2016. [cit. 2015-12-12]. Dostupné z:
<http://www.cyklistikakrnov.com/Bezpecnost/vybaveni-jizdnich-kol-rady.htm>.

Co dělat před každou jízdou na kole?

OK OBCHOD, [online]. 2016. [cit. 2016-01-12]. Dostupné z:
<http://www.ok-obchod.cz/servis-kola-a-co-delat-pred-jizdou/sh1-ib34/>.

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace (zdroj: ŠVP Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 2: Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět (Zdroj: ŠVP Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 3: Vzdělávací oblast: Člověk a zdraví (Zdroj: ŠVP Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 4: Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce (Zdroj: ŠVP Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 6: Otázka č. 1: Do školy se dopravuji (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 7: Otázka č. 2: Do školy chodím (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 8: Otázka č. 3: V blízkosti tvé školy se nachází velká křižovatka ulic Vídeňská a Brněnská. Přejíždění pro chodce je řízeno semaforem. Tuto silnici přecházím (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 9: Otázka č. 4: Po přechodu pro chodce chodím (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 10: Otázka č. 5: Jak se říká přechodu pro chodce? (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 11: Otázka č. 6: Po chodníku chodím vždy (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 12: Otázka č. 7: Při chůzi po chodníku musí chodci jít (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 13: Otázka č. 8: Silnici přecházím způsobem (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 14: Otázka č. 9: Při jízdě na jízdním kole ochrannou přilbu (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 15: Otázka č. 10: V provozu se na jízdním kole jezdí (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 16: Otázka č. 11: V případě, že jedu s rodiči automobilem (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 17: Otázka č. 12: V případě, že jedu s rodiči automobilem (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 18: Otázka č. 13: Po silnici, kde není chodník, se chodí (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 19: Otázka č. 14: Chodci jsou povinni přecházet vozovku především (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 20: Otázka č. 15: Čekám-li na autobusové zastávce na autobus, stojím vždy (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 21: Otázka č. 16: Při vstupu do autobusu (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 22: Otázka č. 17: Objeví-li se v autobusu člověk a já zrovna sedím (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 23: Otázka č. 18: Jestliže při jízdě v dopravním prostředku stojím (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 24: Otázka č. 19: Semafor obsahuje světelné signály tříbarevné soustavy.
Vyber z nabídky a napiš je pod sebou tak, jak jsou umístěny na semaforu (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 25: Otázka č. 20: Dopravní značka „Zákaz vstupu chodců“ znamená, že (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 26: Otázka č. 21: Dopravní značka tvaru bílého trojúhelníku s červeným lemem znamená (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 27: Otázka č. 22: Spoj telefonní čísla (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 28: Otázka č. 23: Navštívil vaši třídu ve škole někdy policista? Popiš několika větami, o čem jste si v otázce dopravní výchovy povídali a co tě nejvíce zaujalo (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 29: Otázka č. 24: Navštívil/la si někdy dopravní hřiště? Popiš průběh návštěvy několika větami (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 30: Otázka č. 25: Která témata z dopravy probíráš s rodiči nejčastěji? Uveď konkrétně příklad (Zdroj: vlastní).

Tabulka č. 31: Tabulka dopravní sazky s možností zatrhávání správných odpovědí (Zdroj: vlastní).

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 - Otázka č. 1: Do školy se dopravuji (Zdroj: vlastní).

Graf č. 2 - Otázka č. 2: Do školy chodím (Zdroj: vlastní).

Graf č. 3 - Otázka č. 3: V blízkosti tvé školy se nachází velká křižovatka ulic Vídeňská a Brněnská. Přejíždím pro chodce je řízen semaforem. Tuto silnici přecházím (Zdroj: vlastní).

Graf č. 4 - Otázka č. 4: Po přechodu pro chodce chodím (Zdroj: vlastní).

Graf č. 5 - Otázka č. 6: Po chodníku chodím vždy (Zdroj: vlastní).

Graf č. 6 - Otázka č. 7: Při chůzi po chodníku musí chodci jít (Zdroj: vlastní).

Graf č. 7 - Otázka č. 8: Silnici přecházím způsobem (Zdroj: vlastní).

Graf č. 8 - Otázka č. 9: Při jízdě na jízdním kole ochrannou přilbu (Zdroj: vlastní).

Graf č. 9 - Otázka č. 10: V provozu se na jízdním kole jezdí (Zdroj: vlastní).

Graf č. 10 - Otázka č. 12: V případě, že jedu s rodiči automobilem (Zdroj: vlastní).

Graf č. 11 - Otázka č. 13: Po silnici, kde není chodník, se chodí (Zdroj: vlastní).

Graf č. 12 - Otázka č. 14: Chodci jsou povinni přecházet vozovku především (Zdroj: vlastní).

Graf č. 13 - Otázka č. 16: Při vstupu do autobusu (Zdroj: vlastní).

Graf č. 14 - Otázka č. 17: Objeví-li se v autobusu člověk a já zrovna sedím (Zdroj: vlastní).

Graf č. 15 - Otázka č. 18: Jestliže při jízdě v dopravním prostředku stojím (Zdroj: vlastní).

Graf č. 16 - Otázka č. 21: Dopravní značka tvaru bílého trojúhelníku s červeným lemem znamená (Zdroj: vlastní).

Graf č. 17 - Otázka č. 23: Navštívil vaši třídu ve škole někdy policista? Popiš několika větami, o čem jste si v otázce dopravní výchovy povídali a co tě nejvíce zaujalo (Zdroj: vlastní).

Graf č. 18 - Otázka č. 24: Navštívil/la si někdy dopravní hřiště? Popiš průběh návštěvy několika větami (Zdroj: vlastní).

Graf č. 19 - Otázka č. 25: Která témata z dopravy probíráš s rodiči nejčastěji? Uveď konkrétně příklad (Zdroj: vlastní).

SEZNAM ZKRATEK

Autosap – Sdružení automobilového průmyslu

BESIP – bezpečnost silničního provozu.

CEP – Centrální evidence přestupců

HZS – hasičský záchranný sbor

IZS – Integrovaný záchranný systém

MOBIDIK – Autobus Mobilního informačního a didaktického centra prevence
kriminality

RVP – Rámcový vzdělávací plán

ŠVP – Školní vzdělávací plán

ZŠ – základní škola

SDA – Svaz dovozců automobilů

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Dotazník předložený respondentům na vybrané škole

Příloha č. 2: Obrázky

Obrázek č. 1: Slalom (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 2: Přejetí prkno napříč podloženého polínkem (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 3: Podjetí laťky sehnutím se (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 4: Správné projetí zatáčkou (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 5: Převoz kelímku s vodou a odložení jej na stolek (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 6: Přesné zastavení v cíli bez přejetí cílové čáry (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 7: Bezpečná jízda z kopce (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 8: Vybavení jízdního kola (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 9: Budova Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 10: Nebezpečná křižovatka před Základní školou JUDr. Josefa Mareše Mateřskou školou Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 11: Zastávka městské autobusové dopravy před budovou Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo.

Obrázek č. 12: Školní dvůr v areálu Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo. Zde mají žáci možnost nacvičovat jízdu na kole. Na zemi jsou namalovány prvky dopravního značení (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 13: Školní hřiště v areálu Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 14: Návštěva policistů ČR na Základní škole JUDr. Josefa Mareše a Mateřské škole Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 15: Návštěva policistů ČR na Základní škole JUDr. Josefa Mareše a Mateřské škole Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 16: Návštěva strážníků Městské policie Znojmo na základní škole (Zdroj: <http://www.evokace.cz/1-stupen/spoluprace-s-mestskoupolicii-znojmo>).

Obrázek č. 17: Návštěva strážníků Městské policie Znojmo na základní škole (Zdroj: <http://www.evokace.cz/1-stupen/spoluprace-s-mestskou-policii-znojmo>).

Obrázek č. 18: Dětské dopravní hřiště na ulici Jindřicha Hořejšího (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 19: Dětské dopravní hřiště na ulici Jindřicha Hořejšího (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 20: Školní hřiště v budově Mateřské školy Znojmo, Holandská 2, Znojmo, která spolupracuje a zároveň připravuje děti pro Základní školu JUDr. Josefa Mareše a Mateřskou školu Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo. Zde děti mateřské školy mají možnost procvičovat prvky dopravní výchovy. (Zdroj: vlastní).

PŘÍLOHA č. 1:

DOTAZNÍK

Milí žáci, touto cestou bych Vás chtěl požádat o vyplnění tohoto dotazníku, z něhož budou Vaše odpovědi použity pro účely diplomové práce. Dotazník je anonymní a je určen žákům 6. ročníků Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, aby si osvěžili znalosti z dopravní výchovy získané z prvního stupně. Tímto Vás prosím o pravdivé a upřímné odpovědi. U otázek zakroužkujte vždy jen jednu odpověď.

Ročník	Třída	Chlapec/dívka	Věk

Cesta do školy

1. Do školy se dopravuji:

- a) autobusem
- b) pěšky
- c) automobilem s rodiči
- d) na kole
- e) jiným prostředkem

2. Do školy chodím:

- a) s rodiči
- b) s babičkou/dědečkem
- c) sám/sama
- d) s kamarádem/kamarádkou

Na přechodu pro chodce

3. V blízkosti tvé školy se nachází velká křižovatka ulic Vídeňská a Brněnská. Přechod pro chodce je řízen semaforem. Tuto silnici přecházím:

- a) bez ohledu na barevné znamení semaforu
- b) občas přebíhám silnici mimo přechod podle situace
- c) vždy počkám, až se rozsvítí zelený panáček na semaforu

4. Po přechodu pro chodce chodím:

- a) po levé straně
- b) po pravé straně
- c) středem
- d) jak se mi chce

5. Jak jinak se říká přechodu pro chodce?

a) želva

b) zebra

c) žirafa

Na chodníku

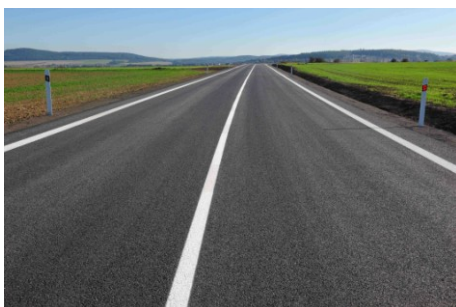
6. Po chodníku chodím vždy:

- a) po levé straně
- b) po pravé straně
- c) jak se mi chce

7. Při chůzi po chodníku musí chodci jít:

- a) tak, aby nepřekáželi ostatním
- b) vždy nejvýše tři vedle sebe
- c) vždy nejvýše dva vedle sebe

8. Silnici přecházím způsobem:

- a) nejprve se rozhlédnu vpravo, pak vlevo, ještě jednou vpravo a nejkratší cestou silnici přejdu
- b) nejprve se rozhlédnu vpravo, pak vlevo a nejkratší cestou silnici přejdu
- c) nejprve se rozhlédnu vlevo, pak vpravo a nejkratší cestou silnici přejdu
- d) nejprve se rozhlédnu vlevo, pak vpravo, ještě jednou vlevo a nejkratší cestou silnici přejdu

Na kole

9. Při jízdě na jízdním kole ochrannou přilbu:

- a) nepoužívám
- b) občas používám
- c) vždy používám

10. V provozu se na jízdním kole jezdí:

- a) při pravém okraji vozovky
- b) při levém okraji vozovky
- c) co nejbližší ke středu vozovky

V automobilu s rodiči

11. V případě, že jedu s rodiči automobilem:

- a) bezpečnostní pás nepoužívám
- b) bezpečnostní pás používám občas
- c) bezpečnostní pás používám vždy

12. V případě, že jedu s rodiči automobilem, bezpečnostní sedačku:

- a) nepoužívám
- b) používám jen někdy
- c) používám vždy

Vstup na vozovku

13. Po silnici, kde není chodník, se chodí:

- a) po levé krajnici
- b) po pravé krajnici
- c) po levé nebo pravé krajnici, podle toho, která je širší
- d) nevím

14. Chodci jsou povinni přecházet vozovku především:

- a) na křižovatkách s řízeným provozem, na přechodech pro chodce, nadchodem nebo podchodem
- b) tam, kde jezdí málo vozidel
- c) na širokých silnicích a ulicích
- d) nevím

Na autobusové zastávce

15. Čekám-li na autobusové zastávce na autobus, stojím vždy:

- a) na obrubníku u silnice
- b) za obrubníkem v bezpečné vzdálenosti od silnice
- c) postávám na silnici před zastávkou

16. Při vstupu do autobusu:

- a) nejprve nechám cestující vystoupit a pak vstoupím
- b) spěchám mezi prvními, abych dostal místo k sezení
- c) nikoho před sebe nepustím

V dopravním prostředku

17. Objeví-li se v autobuse starší člověk a já zrovna sedím:

- a) pustím jej vždy sednout
- b) pustím jej jen někdy sednout
- c) dělám, že ho nevidím
- d) nikdy nikoho nepustím sednout

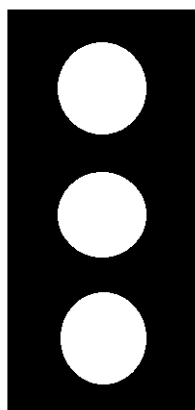
18. Jestliže při jízdě v dopravním prostředku stojím:

- a) nikdy se nedržím madla
- b) vždy se držím madla
- c) madla se držím jen někdy

Dopravní značky

19. Semafor obsahuje světelné signály tříbarevné soustavy. Vyber barvy z nabídky a napiš je pod sebou tak, jak jsou umístěny na semaforu.

- a) modrá
- b) žlutá
- c) zelená
- d) oranžová
- e) fialová
- f) hnědá
- g) bílá
- h) červená

20. Dopravní značka „Zákaz vstupu
„chodců“ znamená, že:

- a) je vstup povolen jen skupinám chodců
- b) chodci nesmějí vstupovat
- c) chodci mohou vstoupit, ale jen opatrně

21. Dopravní značka tvaru bílého
trojúhelníku s červeným lemem
znamená:

- a) hlavní silnice
- b) zákaz vjezdu
- c) dej přednost v jízdě
- d) vedlejší silnice

22.

V o l n é

Spoj telefonní čísla:

112

Městská policie

150

Záchranná služba

155

Policie ČR

158

Integrovaný záchranný systém

156

Hasiči

23. Navštívil Vaši třídu ve škole někdy policista? Popiš několika větami, o čem jste si v otázce dopravní výchovy povídali a co tě nejvíce zaujalo.

24. Navštívil si někdy dopravní hřiště? Popiš průběh této návštěvy několika větami.

24. Která témata z dopravy probíráš s rodiči nejčastěji? Uveď konkrétně příklad.

Ve Znojmě dne

DĚKUJI ZA TVÉ ODPOVĚDI

PŘÍLOHA č. 2:

Obrázek č. 9: Budova Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 10: Nebezpečná křižovatka před Základní školou JUDr. Josefa Mareše a Mateřskou školou Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 11 Zastávka městské autobusové dopravy před budovou Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo.

Obrázek č. 12: Školní dvůr v areálu Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo. Zde mají žáci možnost nacvičovat jízdu na kole. Na zemi jsou namalovány prvky dopravního značení (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 13: Školní hřiště v areálu Základní školy JUDr. Josefa Mareše a Mateřské školy Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 14: Návštěva policistů ČR na Základní škole JUDr. Josefa Mareše a Mateřské škole Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: <http://www.evokace.cz/1-stupen/policie-ve-skole>).

Obrázek č. 15: Návštěva policistů ČR na Základní škole JUDr. Josefa Mareše a Mateřské škole Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo (Zdroj: <http://www.evokace.cz/1-stupen/policie-ve-skole>).

Obrázek č. 16: Návštěva strážníků Městské policie Znojmo na základní škole (Zdroj: <http://www.evokace.cz/1-stupen/spoluprace-s-mestskou-polici-znojmo>).

Obrázek č. 17: Návštěva strážníků Městské policie Znojmo na základní škole (Zdroj: <http://www.evokace.cz/1-stupen/spoluprace-s-mestskou-polici-znojmo>).

Obrázek č. 18: Dětské dopravní hřiště na ulici Jindřicha Hořejšího (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 19: Dětské dopravní hřiště na ulici Jindřicha Hořejšího (Zdroj: vlastní).

Obrázek č. 20: Školní hřiště v budově Mateřské školy Znojmo, Holandská 2, Znojmo, která spolupracuje a zároveň připravuje děti pro Základní školu JUDr. Josefa Mareše a Mateřskou školu Znojmo, Klášterní náměstí 2, Znojmo. Zde děti mateřské školy mají možnost procvičovat prvky dopravní výchovy (Zdroj: vlastní).